

Mendelova univerzita v Brně

Zahradnická fakulta

**KRAJINÁŘSKÁ STUDIE FORMOU
AUDIOVIZUÁLNÍHO PROJEKTU**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce
Ing. Barbora Dohnalová, Ph.D.

Vypracovala
Bc. Pavla Jašková

Lednice 2015

Obsah

Poděkování	3	4.2.3 Vlastnosti sekundární krajinné struktury	18
Čestné prohlášení	4	4.2.4 Vlastnosti terciární krajinné struktury	21
1 Úvod	5	5 Výsledky	24
2 Cíl práce	5	5.1 Analytická část	24
3 Literární rešerše	6	5.1.1 Kompozice prvků a linií	24
3.1 Krajinný ráz a charakteristické znaky krajiny	6	5.1.2 Prostorové a vizuální vztahy	24
3.1.1 Definice krajinného rázu	6	5.1.3 Krajinný ráz	24
3.1.2 Metodiky hodnocení krajinného rázu	6	5.1.4 Hodnoty	30
3.1.3 Definice základních pojmů	6	5.1.5 Limity	30
3.2 Percepce krajiny	7	5.1.6 Shrnutí výsledků analytické části	30
3.2.1 Definice percepce a vývoj percepce	7	5.2 Návrhová část	31
3.2.2 Úloha smyslů při percepci krajiny, psychologická, evoluční a kulturní podmíněnost percepce krajiny	8	5.2.1 Zástavba	31
3.2.3 Obraz krajiny – vnímání krajiny	8	5.2.2 Protierozní opatření	32
3.2.4 Prostorové a vizuální vztahy – definice základních pojmů	9	5.2.3 Skládky	32
3.3 Možnosti a formy záznamu a interpretace krajiny	9	5.2.4 Pastviny	33
3.3.1 Historie estetického vnímání krajiny	9	5.2.5 Obnova cestní sítě a doplnění krajinné zeleně	33
3.3.2 Historie zobrazování krajiny	11	5.2.6 Intravilán a přechod sídla do krajiny	36
3.4 Specifika kresby, fotografie a filmu	11	5.3 Audiovizuální projekt	37
3.4.1 Krajinářská kresba	11	6 Diskuse	38
3.4.2 Krajinářská fotografie	11	6.1 Návrh	38
3.4.3 Film	12	6.2 Film	38
4 Materiál a metody	13	7 Závěr	39
4.1 Metodika	13	8 Souhrn a Resume, Klíčová slova	40
4.1.1 Výběr modelového území	13	9 Seznam použité literatury a pramenů	41
4.1.2 Teoretická příprava, shromažďování podkladů	13	10 Přílohy	42
4.1.3 Terénní průzkum	13		
4.1.4 Rozbor území, analýza dat	13		
4.1.5 Vytvoření audiovizuálního projektu	14		
4.2 Charakteristika modelového území	14		
4.2.1 Širší územní vztahy	14		
4.2.2 Vlastnosti primární krajinné struktury	15		

Poděkování

Chci poděkovat zejména Ing. Barboře Dohnalové, Ph.D., a Ing. Markétě Flekalové, Ph.D., za trpělivé konzultace a motivující vedení práce. Za pomoc při tvorbě audiovizuálního projektu a zapůjčení technického vybavení děkuji Ing. Davidu Krausovi. Dále bych ráda vyjádřila poděkování své rodině, která mě během studií podporovala.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci na téma Krajinářská studie formou audiovizuálního projektu vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici dne

podpis

1 Úvod

Krajinářští architekti zcela běžně při své práci využívají fotoaparáty jako nejrychlejší formu záznamu krajiny při terénním průzkumu. Pořízené fotografie slouží jako dokumentace současného stavu a jako podklad pro navrhovaná řešení. Avšak pořizování audiovizuálních záznamů za běžnou praxi označit nelze. Důvodem k opomíjení tohoto média jsou zřejmě vyšší pořizovací náklady na vybavení, vyšší nároky na technické provedení a především časová náročnost samotného natáčení a postprodukce. Důvodem mohou být i tradiční zažití formy prezentace návrhů v textové a obrazové podobě.

Jaké výhody film ve srovnání s fotografií přináší, lze shrnout takto: „Zatímco obraz je dvojdimenzionální (jen dvojrozměrná plocha), film třídídimenzionální (plocha a čas), tak krajina má dimenze čtyři – plocha, prostor, čas a pohyb.“ (Wöbse in Vorel, 2010) Na základě tohoto tvrzení je možné chápat film jako pravdivější zobrazení krajiny, přesnější přiblížení se k její podstatě, o což mnozí krajinářští architekti při své práci usilují.

Film se postupně stává legitimním zdrojem pro studium krajiny. Stejně jako dnes využíváme historické mapy, veduty, kroniky a jiné, v budoucnu bude díky všeobecnému rozšíření digitálních technologií standardem zařadit do přípravné fáze projektu vyhledání dostupných audiovizuálních záznamů.

Film nabízí širokou škálu možností zpracování a forem uplatnitelných v oboru krajinářské architektury. Dnes má film v tomto kontextu zpravidla podobu dokumentu a slouží k prezentaci určité kampaně či jako prevence a osvěta. Tématem této práce je prozkoumání jiné formy využití filmu pro obor ZaKA. Jedná se o využití filmu jako nástroje komunikace architekta s veřejností. Film má v tomto případě podobu územní studie zpracované na konkrétním modelovém území, která má za cíl seznámit diváka s výsledky analýz a návrhem.

Audiovizuální dílo

Zkráceně AV dílo, česky také zvukově obrazové dílo, je mezinárodní normou ISO 15706-1:2002 definováno jako „dílo sestávající ze sledu spojených obrazů, s nebo bez doprovázejícího zvuku, jež je určeno k zobrazení jako pohyblivý obraz prostřednictvím příslušných zařízení, bez ohledu na nosič počáteční nebo následné fixace“.

Územní studie

„Územní studie je územně plánovacím podkladem, který prověřuje podmínky a možnosti změn a využití řešeného území z hlediska komplexního řešení krajiny. Navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů (...) případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, například územního systému ekologické stability či řešení vybraných problémů urbanistické koncepce.“ (uur.cz)

2 Cíl práce

Cílem mé práce bylo na základě studia dostupných pramenů a vlastního terénního průzkumu zvoleného území zpracovat krajinářskou analýzu s využitím metod záznamu a interpretace krajiny pomocí filmu.

Byly provedeny analýzy primární, sekundární a terciární struktury krajiny. Důraz byl kladen na vyhodnocení prostorových a vizuálních vztahů v krajině a především definování a klasifikaci charakteristických znaků krajiny.

Analýzy byly vyhodnoceny a na jejich základě byly formulovány hodnoty a limity krajiny. Byly definovány problémy a střety v území. Formou studie bylo navrženo jejich řešení a také opatření k ochraně krajinného rázu. Byly vypracovány mapy a obrazová dokumentace, dokládající výsledky analýz a navrhovaných řešení.

Součástí práce je audiovizuální projekt, sledující strukturu studie od rozborů území po návrh. Audiovizuální projekt byl vypracován na základě technického scénáře.

3 Literární rešerše

3.1 Krajinný ráz a charakteristické znaky krajiny

3.1.1 Definice krajinného rázu

Podle zákona 114/1992 Sb. § 12 je krajinný ráz definován takto:

„Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.“

Podle metodiky vydané Správou CHKO, jejímiž autory jsou Bukáček a Matějka (1998) lze definovat krajinný ráz takto: „Jedná se o soubor specifických charakteristik krajiny, které jsou příčinou jejího funkčního, vizuálního a pocitového projevu a činí ji tak nezaměnitelnou.“

„Ráz krajiny vyjadřuje její odlišnost, zvláštnost. Je dán přítomností znaků přírodní, kulturní a historické charakteristiky ... Jednotlivé znaky jsou uplatněny v krajinné scéně – prostorovém uspořádání složek krajiny.“ (Vorel, 2004)

3.1.2 Metodiky hodnocení krajinného rázu

Problematikou krajinného rázu se u nás zabývá řada autorů a byly zpracovány různé metodiky pro jeho hodnocení. Tato kapitola nabízí jejich stručný přehled.

Roman Bukáček a Petr Matějka zpracovali první verzi své metodiky již v roce 1997: Hodnocení krajinného rázu v CHKO ČR. Tato metodika představuje biogeografický přístup, který nepracuje tolik s abstraktními pojmy (jako estetika), ale zaměřuje se spíše na krajinnou strukturu. (Bukáček, Matějka, 1997)

Ing. Igor Míchal, CSc., a kol. zpracoval metodické doporučení AOPK Praktické rámce hodnocení krajinného rázu I., II., III. (1997), kde zdůrazňuje nutnost rozlišit podklad pro prevenci a pro expertní hodnocení konkrétních záměrů. (Míchal, 1997)

V roce 1996 vydal Doc. Ing. arch. Jiří Löw a doc. Ing. Petr Kučera, Ph.D., Metodiku pro hodnocení zastavitelnosti území. Podle autorů se krajinný ráz odvíjí v první řadě od trvalých ekologických podmínek a ekosystémových režimů krajiny, tedy primární krajinné struktury. V těchto rámcích je krajinný ráz dotvářen lidskou činností (sekundární krajinná struktura). Doc. Ing. arch. Jiří Löw a kol. vydal v roce 2003 soubornou publikaci Krajinný ráz. (Löw, Kučera, 1996)

Doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc., a kol. publikoval Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Autor vnímá krajinu ve zvýšené míře z hlediska architektonického, což se projevuje větším důrazem na hodnocení vizuálního působení krajiny. (Vorel, 2004)

Doc. Ing. Peter Jančura, Ph.D., ve své práci Význam druhotnej krajinej štruktúry ku krajinnému obrazu a krajinnému rázu (1999) zdůrazňuje, že hodnocení krajiny má složku objektivní a subjektivní a je vždy vázáno na pozorovatele. (Jančura, 1999, Flekalová, 2006)

3.1.3 Definice základních pojmů

V zákoně 114/1992 Sb. jsou definovány dvě měřítkově odlišné úrovně členění krajiny dle krajinného rázu. Jedná se o hierarchicky vyšší úroveň tzv. oblasti krajinného rázu a nižší úroveň tzv. místa krajinného rázu.

Oblast krajinného rázu

Oblast krajinného rázu představuje určitý typ regionu s podobnou základní přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku a který zahrnuje více míst krajinného rázu. Je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky. (Vorel, 2011) „Oblasti krajinného rázu jsou součástí regionálních koncepcí ... Jsou deklarací hodnot krajinného rázu i určité individuality krajiny...“ (Bukáček, 2010)

Místo krajinného rázu

V rámci jednotlivých oblastí je pak možno vymezit prostorově ohraničené menší jednotky krajiny s výrazným a specifickým krajinným rázem, tzv. místa krajinného rázu. Místo krajinného rázu je v krajině prostorově ohraničené a vnímatelné, homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které je odlišují od jiných míst krajinného rázu. (Vorel, 2011)

Bukáček (2010) k tomu dodává: „Místa krajinného rázu vytváří ochranný prostor určitého jevu krajiny, který je nedílnou součástí celkové hodnoty krajinného rázu celého území.“

Znak krajinného rázu

Základem hodnocení krajinného rázu je identifikace znaků a hodnot krajinného rázu. Chceme-li nějaké hodnoty v krajině chránit, musíme definovat, které hodnoty, jež spoluvytvářejí typický ráz krajiny, to jsou. Tyto hodnoty se projevují jako znaky krajinného rázu, které lze identifikovat a popsat. (Vorel, 2011)

Znak krajinného rázu má stránku obsahovou a vizuální. Přítomnost přírodních, kulturních a historických hodnot je důležitá z hlediska významu, cennosti, vzácnosti, ale pro charakter krajiny se stává důležitou zejména tehdy, pokud se projevuje vizuálně. (Vorel, 2010)

Dle Bukáčka (2010) se znakem rozumí „složka nebo určitý prvek, jev či rys krajiny spoluvytvářející její krajinný ráz“. Každý znak je opatřen kritérii, která definují míru jeho uplatnění v krajině. Jsou to význam, projev, cennost a četnost znaku. Tato kritéria Bukáček (2010) definuje takto:

Význam

Význam znaku spočívá v jeho podílu na celkovém výrazu krajiny. Význam stanovujeme ve třech stupních:

Zásadní – určuje vymezení krajinného celku, odlišuje jej od okolních celků, je rozhodující .

Spoluurčující – spolu se zásadními znaky vytváří celkový obraz krajiny, dává základní obsah vymezené územní jednotce, nemá však vlastnosti vymežující územní jednotky, spoluvytváří obraz krajiny (rázovitost).

Doplňující – dotváří jemné prvky krajiny, jejichž přítomnost není zanedbatelná, ale nepodílí se na celkovém obrazu krajiny.

Projev

Projev je vlastnost znaku, která působí v pozitivním či negativním vztahu vůči některé hodnotě krajinného rázu, narušuje harmonické vztahy a měřítko krajiny. Rozlišujeme tedy projev:

Pozitivní – jako pozitivní jsou hodnoceny znaky, které se jednoznačně podílejí na estetické a přírodní hodnotě krajinného rázu.

Negativní – jako negativní projev je chápán takový, který snižuje přírodní a estetickou hodnotu, ve vztahu k jiným znakům působí devastujícím dojmem.

Neutrální – je projev znaku, který svým působením nesnižuje ani neposiluje hodnoty krajinného rázu.

Cennost

Cennost je chápána jako určitá jedinečnost znaku z hlediska jeho obdoby v rámci hierarchicky výše postaveného krajinného celku. Z hlediska cennosti označujeme jednotlivé znaky jako jedinečné, význačné a běžné.

Jedinečný – je takový znak, který je ojedinělý v rámci širšího regionu nebo státu.

Význačný – znak, který je ojedinělý v rámci regionu, z širšího hlediska není vnímán jako význačný.

Běžný – ostatní znaky uplatňující se na místní úrovni.

Četnost

Četnost je údaj upřesňující výskyt daného znaku v řešeném prostoru v rámci konkrétní hierarchické úrovně. Rozlišujeme znaky ojedinělé a běžné.

Ojedinělý – vyskytuje se jen v některých místech prostoru, lokálně.

Běžný – vyskytuje se v celém prostoru.

Měřítko krajiny, harmonické měřítko

Bukáček (2010) ve své metodice preventivního hodnocení krajinného rázu píše, že „měřítko krajiny je dáno velikostí ploch v krajině a výškovou členitostí“. Metodika pracuje s několika typy měřítek: drobné, malé, střední a velké. Definuje je takto:

Drobné – krajinný prostor je utvářen mnoha drobnými plochami, budícími dojem, že je možné jej během chvíle přejít pěšky.

Malé – přehlednutelný krajinný prostor, budící dojem, že je možné jej přejít pěšky, utvářený většími plochami.

Střední – větší krajinný prostor utvářený většími plochami nebo mozaikou větších a drobných ploch, budícími dojem, že je možné dosáhnout vzdálených míst jízdou na kole.

Velké – rozlehlý prostor tvořený velkými plochami, budící dojem možnosti dosáhnouti vzdálených míst pomocí automobilu.

O harmonickém měřítku hovoříme v případě, kdy jsou kulturní prvky v souladu s přírodním rámcem daného území. To znamená, že využití krajiny, vedení komunikací, zasazení sídel do krajinného rámce apod. respektuje přírodní podmínky. Důležitý je rovněž vzájemný soulad kulturních prvků v jejich měřítku, proporcích a uspořádání. Harmonické měřítko je udáváno jako znak krajiny. (Bukáček, 2010)

Vorel (2004) popisuje harmonickou krajinu takto: „Je to krajina, která představuje harmonii a uklidnění, odpočinek a uvolnění od neklidu a starostí. V krajinné scéně oceňujeme soulad přírodního prostředí a zástavby, soulad zemědělského využití s podmínkami, které krajina poskytuje, oceňujeme harmonii života člověka v prostředí, které jej obklopuje.“

3.2 Percepce krajiny**3.2.1 Definice percepce a vývoj percepce**

„Pojmem percepce označujeme nejobecněji vnímání. Je to proces, během něhož vzniká v lidském vědomí obraz reality. Realitou rozumíme okolní svět, prostředí, které člověka obklopuje a jehož kvality poznává svými smysly.“ (Siwek, 2011)

Základ pro studium percepce položil již Platón. V 17. století se jím zabýval René Descartes a John Locke se stal zakladatelem teorie Asociacionismu, vysvětlující veškeré psychické jevy včetně vnímání na základě asociací, tzn. spojování primárních poznatků. Koncem 19. století vznikla teorie celostnosti neboli gestaltismus, který se zabývá vzájemnými vztahy celku a částí z hlediska vnímání, celek je víc než suma částí. Na gestaltismus navazuje fenomenologie, filozofický směr z počátku 20. století. Fenomenologie zkoumá lidské zkušenosti s daným jevem, tzn. s tím, jak se věci lidem „jeví“. Zohledňuje prostor a čas v jejich prožitě formě. Fenomenologické pojetí je dále rozvíjeno a ovlivňuje studium percepce dodnes. (Siwek,2011)

3.2.2 Úloha smyslů při percepci krajiny, psychologická, evoluční a kulturní podmíněnost percepce krajiny

Multisenzuální vnímání krajiny

Při pohybu krajinou ji pozorovatel vždy vnímá více smysly, nejen pomocí zraku, ale též sluchu, čichu a hmatu. V hodnocení krajinného rázu se však tyto složky vyskytují jen vzácně a je velmi těžké je reálně využít při rozhodování. (Vorel 2007) Zaměření na vizuální složku vnímání zakořenilo natolik, že pojem percepce se omezil a splývá s pojmem vizuální percepce. Zrak je nesporně nejdůležitějším lidským smyslem, neboť poskytuje nejvíce informací nutných pro orientaci v prostoru. Lidé přijímají zrakově přibližně 80 % informací z okolního světa. (Vorel, 2010)

Psychologické podmíněnosti vnímání prostoru

Z psychologického hlediska je důležitý přístup člověka k vnímání prostoru. Lidé v prostoru obvykle něco hledají, něco od něj očekávají. Různá optika vnímání krajiny s sebou nese vytváření určitého percepčního stereotypu. Tzn. filtrování vnímaných prvků tak, aby byly v souladu s dosavadními zkušenostmi a vědomostmi pozorovatele. Pozitivní nebo důležité informace jsou vnímány přednostně, ty méně důležité nebo nepříjemné jsou vytěsňovány. (Stella, Stibral, 2009)

Pozorovatele můžeme zařadit do jednoho ze tří archetypů podle toho, jakým způsobem o krajině uvažují. Ektomorf do krajiny promítá své nálady, krajinu projektuje podle svých představ. Mezomorf chce krajinu ovládnout a vlastnit, přemýšlí o ní jako o výrobním prostředku. Endomorf na sebe krajinu nechává působit a smyslově ji prožívá. (Černoušek, 1992)

Donald Meinig (1979) stanovil deset způsobů, jak je možné nahlížet na jednu a tutéž krajinu podle vlastního očekávání. Jsou to následující způsoby: krajina jako přírodní výtvar, jako prostředí, jako výtvar člověka, jako systém, jako problém, jako bohatství, jako ideologie, jako historie, jako místo, jako estetická hodnota. Toto členění je důležité především pro uvědomění si jednostrannosti a stereotypizace vlastního myšlení a také ke snaze přimět se k pružnějšímu vnímání krajinného prostoru. (Stella, Stibral, 2009)

Evoluční a kulturní podmíněnosti vnímání prostoru

Přírodovědně orientovaní autoři hledají výklady lidského vztahu k přírodě nikoli v kulturní, ale v biologické determinaci člověka. Všeobecně oblíbenou teorií je Savanna theory o preferenci krajin savanového typu a řada dalších. (Klvač, 2009)

Stella a Stibral (2009) shrnují závěry autorů zabývajících se evoluční podmíněností vnímání krajiny takto: Největší shoda panuje mezi autory v tom, že člověka v krajině přitahuje přítomnost vody a zelených rostlin. Dále jsou často zmiňovány vysoké stromy (respektive skupiny stromů), orientační body a vyhlídky, polootevřená prostranství umožňující snadný pohyb, mírně zvlněný terén, nenarušený vý-

hled na horizont, střední a vyšší biodiverzita a preference krajin tzv. arkadského typu. Tzn. mírně zvlněná krajina, kde se střídají otevřené zatravněné plochy s jednotlivými stromy nebo menšími lesíky, v níž se pasou stáda dobytka, nachází se zde i voda.

Prostorové vnímání nezávisí pouze na subjektivních předpokladech jedince, ale i na jeho formování v procesu vývoje a učení. Je proto silně podmíněno kulturou. Kulturní kontext ovlivňuje sílu působení podnětů – ty známé působí obvykle s větší intenzitou.

Stephen a Rachel Kaplanovi vytvořili koncept Prediction of preference framework, kde člověka definují jako „knowledge-seeking a knowledge-using organism“. K tomu, aby člověk mohl v nějaké krajině pobývat a vyrovnat se s ní, musí ji nejprve poznat, krajina k němu musí „promlouvat“ a člověk její řeči musí „rozumět“. Na základě těchto předpokladů definovali Kaplanovi čtyři kritéria, která ovlivňují hodnocení krajiny. Prvním je komplexita, chápána jako počet nezávislých prvků na scéně, který vypovídá o možnostech prozkoumávání krajiny. Dále pak spojitost, tu charakterizuje počet a uspořádanost opakujících se prvků v krajině a vyjadřuje schopnost se v krajině zorientovat a pochopit ji. Třetím aspektem je čitelnost (identifikovatelnost) krajiny, ta odpovídá tomu, zda se budeme v krajině schopni zorientovat a najít cestu zpět. Čtvrtá charakteristika nazvaná tajemství znamená, že krajina není čitelná na první pohled a dává příslib možnosti dalšího poznávání. (Stella, Stibral, 2009)

3.2.3 Obraz krajiny – vnímání krajiny

Definice

Obraz krajiny je obecným pojmem pro vizuálně vnímaný obraz prostorové skladby hmot a forem jednotlivých krajinných složek. Uspořádání prostorových forem terénu, vegetačního krytu, vodstva, zastavby, jednotlivých staveb a technických staveb a prvků je podstatou multisenzuálně vnímaného obrazu krajiny. Krajinný obraz je tedy vnějším projevem vnitřní struktury krajiny. (Vorel, 2010)

Obraz krajiny se mění během dne, roku a za různého počasí. Zpravidla není vnímán staticky, z jednoho místa. Je vnímán dynamicky při pohybu krajinou a při jejím vnímání z důležitých míst rozhledů.

Obraz krajiny se vyvíjí a vždy vyvíjel společným působením socioekonomických, kulturních a přírodních procesů. Nové prvky, které člověk do krajiny přinesl v minulosti a dnes, mají však velmi rozdílnou podobu. Mění se měřítko jednotlivých staveb, rozsah zastavěných ploch vůči plochám volným i měřítko krajiny je pozměněno velkoplošnou strukturou krajiny. (Vorel, 2004)

Hodnocení struktury krajiny

Při hodnocení prostorové skladby hmot krajinných složek diferencujeme krajinu z hlediska struktury na tři typy základních skladebných částí – matrix, enklávy a koridory. Matrix, neboli matice, je nejrozsáhlejší a nejspojitéjší složkou krajiny, tvoří prostředí pro ostatní složky. Enklávy jsou plošné útvary v krajině a koridory jsou tvořeny liniiovými útvary.

Dále v krajině hodnotíme kontrast, heterogenitu, fragmentaci a vlastnosti rozptýlené zeleně.

Kontrast udává míru odlišnosti mezi sousedícími prvky. Rozlišujeme krajinu s vysokým a nízkým kontrastem. Území s nízkým kontrastem se vyznačuje odstupňovanými (difuzními) přechody mezi rozdílnými společenstvy, tzv. ekotony. V území s vysokým kontrastem jsou naopak tyto přechody ostré. Heterogenita vyjadřuje stupeň pestrosti prvků. Fragmentace charakterizuje rozčleněnost stanovišť na menší části.

Rozptýlenou zeleň, tedy vegetační prvky dřevin rostoucích mimo les, klasifikujeme na základě tvaru (bodová, liniová, plošná), podle způsobu vzniku (ústupem lesa, samovolným šířením, vědomě založené člověkem) a podle funkce (produkční, historická, sakrální, ekologická, estetická, půdoochranná, organizační atd.). (Sklenička, 2003)

3.2.4 Prostorové a vizuální vztahy – definice základních pojmů

Při hodnocení prostorových a vizuálních vztahů v krajině se definují a klasifikují tyto kategorie: pohledový horizont, vstupní brána, krajinné dominanty a významná místa pozorování krajinné scény.

Pohledový horizont

Pohledový horizont je tvořen spojitou linií oddělující nebe a zemský povrch. Při přenesení do mapy může být linie nespojitá. Optimální stanoviště pro pozorování pohledového horizontu je v 1/3 převýšení.

Rozlišujeme primární a sekundární pohledový horizont. Primární horizont je tvořený reliéfem, tzn. geomorfologicky trvalými objekty primární krajinné struktury. O kulise hovoříme v případě, že za ní následuje pohledový horizont, o bariéru se jedná, pokud brání v pohledu na pohledový horizont.

Obvykle se pohledové horizonty stanovují z krajiny na sídlo a ze sídla na krajinu (z hranice intravilánu a extravilánu). Z jednoho stanoviště je možné získat více pohledů. Pokud je tentýž horizont vidět ze sídla i z krajiny, jedná se o tzv. významný pohledový horizont a neměl by být narušen. (Matáková, 2010)

Vstupní pohledová brána

Vstupní branou rozumíme první místo, z něhož se otevírá pohled na sídlo, v jehož okolí probíhá hodnocení. Sídlo nemusí být viditelné celé, stačí například věž kostela nebo první zástavba. (Matáková, 2010)

Významná místa pozorování krajinné scény

Rozlišujeme několik druhů míst výhledu podle úhlu pozorování krajinné scény:

Objekt – jedná se např. o kostel, kopec či větrnou elektrárnu, objekt je viditelný z celé krajiny, nevyhodnocujeme u něj úhel pozorování.

Panorama – jedná se o výše krajiny vnímanou z určitého místa.

Panoramatická cesta – panorama je vnímané průběžně z cesty, kde se otevírají a zavírají pohledy do krajiny.

Vyhlička – vyhlídka je místo, kde je možné pozorovat krajinnou scénu v rozsahu 360 stupňů (nebo téměř 360°). (Matáková, 2010)

Krajinné dominanty

Dle Skleničky (2003) jsou krajinné dominanty „prvky nebo soubory prvků, které přesahují některou svou vlastností dimenzi prostoru“. Touto vlastností mohou být nejen fyzické charakteristiky prvku jako tvar, velikost či barva, ale i kulturní či duchovní aspekt.

Může docházet i k potlačení jedné dominanty působením jiné, zpravidla negativně vnímané dominanty. V takovém případě je působení pozitivní dominanty nejasné a narušené dominantou negativní.

Dominanty klasifikujeme do skupin:

podle původu (přírodní, umělá, respektive antropogenní, a kombinovaná)

podle směru působení (vertikální, horizontální či všesměrná)

podle lokalizace (nachází-li se dominanta uvnitř nebo vně řešeného území)

podle počtu prvků tvořících dominantu (samostatná, soubor)

podle způsobu vnímání (vizuální, pachová, hluková)

podle doby působení (dočasná, trvalá)

podle způsobu pohybu (dynamická, statická, kombinovaná)

podle rozsahu působení (místní, oblastní, národní)

podle unikátnosti dominanty ve vztahu k danému prostoru (unikátní, opakující se)

podle hodnocení dominanty (pozitivní, negativní, rozporné) (Sklenička, 2003)

3.3 Možnosti a formy záznamu a interpretace krajiny

3.3.1 Historie estetického vnímání krajiny

„Estetika krajiny byla vždy chápána v závislosti na tzv. estetické normě, která v určitém kulturním prostředí a v určité době ovlivňuje způsob estetického vnímání, citění a prožívání.“ (Vorel, 2010) I v ochraně krajiny se objevuje vliv estetických preferencí. Často nevědomě, ale i na základě legislativy (zákon 114/1992 Sb.) jsou chráněny krajiny pociťované jako esteticky hodnotné. Následující přehled vývoje estetického vnímání krajiny je čerpán z publikace Proč je příroda krásná (2005) od Kala Stibrala.

Počátky estetického vnímání krajiny

V kontextu evropské kultury vidíme počátky estetického zájmu o krajinu v období helénismu. Jde však spíše o určitý výsek krajiny, tzv. líbezné místo (locus amoenus), kterým může být malebné údolí, hájek či zákoutí u řeky.

Z počátku středověku pod vlivem křesťanství byl smyslový svět (a tedy i krajina) považován za nižší než ten duchovní a příroda byla silně vnímána skrze svůj symbolický význam. Teprve v renesanci, více zaměřené na smyslový svět a jeho radosti, postupně zájem o přírodu roste.

Je nutné si uvědomit, že příroda byla po většinu historie člověka vnímána jako nebezpečná a hrozivá. Vysoké hory a les byly považovány za ošklivé. Za půvabnou byla všeobecně považována krajina plochá, člověkem kultivovaná krajina polí, vinohradů a zahrad. Jako krásné byly hodnoceny krajiny významně ovlivněné člověkem. Takto se zrodila barokní estetická norma, jejíž vliv je v naší krajině dodnes přítomen. Barokní krajina, svým způsobem proměněná v umělecké dílo, je tvořena promyšleně umístěvanými církevními i světskými stavbami, cestami doprovázenými alejemi a mozaikou lesů, polí a vesnic.

K mezníkům ve vývoji estetického vnímání krajiny patří vznik holandské krajinomalby v 17. století. Na jejím vzniku se podílel i fakt, že právě holandská krajina byla už tehdy do určité míry uměleckým dílem, symbolem domova.

Osvícenství

V 18. století pod vlivem rozvoje přírodních věd a hlubšího porozumění přírodním procesům je krajina interpretována jako dílo Boží, dokonalé ve svém celku, nikoli ve svých částech. To odlišuje novověk od předchozích epoch – krajina jako celek je objektem estetického vnímání, ne jednotlivé objekty. Tento přístup velebí krajinu volnou a divokou, která je nejlepším nezkaženým příkladem dobra, krásy a moudrosti Stvořitele. Jean Jacques Rousseau tyto motivy rozvine v pojetí přírody jako místa řádu, kontemplace, zkoumání a okouzlení její krásou, jež vede až k zbožštění přírody. Estetické vnímání přírody dosahuje za Rousseaua vrcholu – jako krásnou popisuje venkovskou krajinu (patřící mezi tradiční estetické preference od antiky), dále oceňuje jezera, ostrovy a zejména hory. Poukazuje na divokost jako přírodní ideál, což dále rozvine romantismus.

Romantismus

Romantismus byl zásadním proudem, který hluboce ovlivnil postoj k přírodě celého 19. století a rezonuje dodnes, v podobě turistiky a v environmentálním způsobu myšlení. Romantismus zdůrazňuje pokoru před přírodou, Bohem, nekonečností, obrací se k duchovnímu prožitku, hledání Boha, ideálem, ke kterému lidé vzhlížejí, se stane místo antiky gotický středověk. Příroda je zprostředkovatelem spojení Boha s člověkem, zároveň je chápána jako živá, oduševnělá. Pro romantismus je typické i ambivalentní

chápaní přírody, mající i svou temnou stránku. Může být rájem i peklem. Krása se může stát děsem. Silným motivem je samota poutníka.

Realismus

Realismus, prosazující se v 2. pol. 19. stol., se snaží o zobrazení přírody samotné, bez dodatečného idealizování a vkládání významů. Zájem budí nejobyčejnější aspekty přírody, skicované v terénu bez snahy o vyjádření idejí, malebnosti či pocitů. Cení se schopnost přesného pozorování a neutrálního záznamu skutečnosti. Umění je pocíťováno jako věda, podstatná je nezinteresovanost. Tyto principy realismu můžeme pozorovat i v přístupu k soudobé kresbě či fotografii, sloužící k analýze krajiny pro práci krajinářského architekta.

Impresionismus

Malíř nemůže zaznamenat přesně hmotu předmětu, pouze jeho subjektivní efemérní optický vjem. Právě tento směr inspiroval obdiv k prchavým světelným fenoménům a změnám v atmosféře a náladě krajiny, které například v umělecké fotografii obdivujeme i dnes.

Secese

Estetické vnímání přírody na přelomu 19. a 20. stol. lze charakterizovat jako oceňování přírody v její organičnosti, živosti, jako pulsující cyklický a nekonečný proud energie života. Používané křivky a rostlinné ornamenty byly chápány jako vizuální záznam sil přírody, jako jsou vítr, oheň a voda, a jako vše prostupující životní síla na úrovni celé krajiny a planety.

20. století

Moderna 20. století částečně vytlačila po staletí obdivované přírodní krásno z pozornosti uměleckého světa. Hledání nových forem, okouzlení technickým a vědeckým pokrokem a zaměření na sociální problémy jsou hlavními příčinami odklonu od přírodního estetična. Vrcholem těchto tendencí je estetika socialistického realismu, která se v krajině zhmotnila v podobě těžebních věží, vodních děl, továren a výrobních hal.

V 60. letech se začíná formovat ekologické hnutí, upozorňující na křehkost ekosystému, v němž je znovu spatřována krása a moudrost. Příroda je chápána jako živá. Průmyslový svět je stavěn do opozice k čisté přírodě. V 70. letech se objevuje environmentální estetika, která motivovala často první pokusy přírodu chránit.

I v současnosti estetiku přírody ovlivňuje vědomí nutnosti zachování přírody a jejích hodnot – estetickým se stává to, co je pro přírodu a její procesy přirozené. Pocit odcizení moderního člověka

vede k utíkání do přírody před konzumním světem, hledání útočiště a zdroje čerpání morálních hodnot a inspirace. Na poli estetiky krajiny se v nových formách odehrává věčný dualismus venkova a města, realismus se střetává s romantismem a hnací silou je odvracení se od masové konzumní společnosti a hledání alternativ. (Stibral, 2005)

3.3.2 Historie zobrazování krajiny

Nejdéle používaným způsobem zachycení krajiny je kresba a malba. K těmto tradičním technikám se v moderní historii přidala krajinářská fotografie a audiovizuální tvorba. Stejně jako estetické cítění prošlo i zobrazování krajiny historickým vývojem.

Od antiky až po renesanci byla příroda zobrazována spíše ve svých jednotlivostech, samostatných estetických objektech. V renesanci začíná stoupat zájem o přírodní pozadí na obraze a sama krajina se stává estetickým objektem.

Teprve v 17. století vzniká, díky působení holandských krajinářů, skutečně samostatné krajinářství jako rovnocenný malířský žánr. Tito malíři také poukazovali na krásu různých aspektů přírody – moře a ploché, bažinaté krajiny, protkané vodními kanály pod vysokým nebem. Krajináři pochopili význam atmosféry, její prchavost a malebnost spočívající v prosté a neokázalé krajině. Právě holandským krajinářům jsou přičítány zásluhy za to, jak současný člověk obdivuje přírodní krásy a vnímá krajinu.

Dalším směrem zobrazování krajiny je klasicismus, který se naopak soustředil na krajinu idealizovanou, arkadskou, kde se příroda prolíná s prvky antické architektury, vytvářející koncept ideální vznešené krajiny. Tato díla se stala na dlouho měřítkem estetického posuzování krajiny a předlohou pro ztvárnění snových vizí v reálném světě v podobě anglického parku.

V romantickém umění nejde o přesné zobrazení skutečnosti, nápodobu krajiny, nýbrž ovjádření odraz malířova nitra. Romantismus čerpá z obrazů přírody, z nichž vybírá a seskupuje motivy, které mají v divákovi vyvolat pocit, který prožíval umělec. Oblíbenými motivy byly scénérie melancholické, plné smutku, bičované živly, mlhavý podzim, ruiny starých gotických zřícenin apod.

Ústup od krajinomalby ve 20. století souvisí s rozvojem fotografie. Svěbytný žánr krajinářské fotografie vlastně přímo navazuje na své malířské předchůdce osvojením si postupů a techniky, které vycházejí z krajinomalby. Fotografie krajiny je jedním z nejstarších uměleckých fotografických žánrů.

Ani dnes se oceňování estetické stránky přírody většinou neodehrává na poli krajinomalby, ale díky rostoucí oblibě fotografie. Fotografie krajiny je dnes pojímána jako žurnalistická, dokumentární, edukativní, poznávací i vědecká, kromě toho přesahuje do ochrany životního prostředí. Nové typy vztahování se k přírodě přinášejí i nové umělecké formy – performance a land art. (Stibral, 2005)

3.4 Specifika kresby, fotografie a filmu

Tato kapitola se zaměřuje nikoli na specifika uměleckého ztvárnění krajiny, ale spíše na zákonitosti vytvoření relevantního dokumentárního záznamu, který poté slouží k analýze krajiny.

3.4.1 Krajinářská kresba

Krajinářská kresba (skica) slouží k zachycení a určení dominant a charakteristických znaků krajiny. Pomáhá definovat měřítko krajiny, strukturu krajiny a její atmosféru. Je možné kresbu vytvořit přímo v terénu nebo ji později vynést z fotografie. Bezprostřední kresby bývají méně podrobné a mnohdy zachycují lépe atmosféru místa, avšak jsou časově náročné. Kresba podle fotografie bývá přesnější s více detaily. Oba způsoby je možné kombinovat.

Kresebné vyjadřování je velmi individuální, avšak existuje několik základních pravidel tvorby krajinářské kresby. Skicy by měly být jednoduché, ideální jsou černobílé perokresby. Pokud se rozhodneme použít barvy, neměly by být příliš výrazné, aby neodpoutávaly pozornost od podstaty zobrazované krajiny. Neměli bychom se zabývat přílišnými detaily, které činí kresbu nepřehlednou. Nadměrně vyumělkovaná kresba může ovlivnit úsudek pozorovatele. Avšak na druhou stranu abstraktní kresba ztrácí vypovídací hodnotu. Je nutné mít na mysli, že kresba nenahrazuje fotografii, zobrazující něco jiného jiným způsobem. (Žallmannová, 2007)

3.4.2 Krajinářská fotografie

Stejně jako u krajinářské skicy může způsob pořízení fotografie ovlivnit objektivitu hodnocení. Zavádějící může být pořízení fotodokumentace z nevhodně zvoleného stanoviště, pomocí špatně zvolené techniky, zobrazující krajinu jinak, než jak vypadá ve skutečnosti, nebo úmyslné upravování a ořezávání fotografií, jímž záměrně podpoříme nebo naopak potlačíme některé prvky krajiny.

Pro krajinářskou fotografii platí, že stanoviště pořízení fotodokumentace by pro snadnější orientaci měla být zakreslena do mapy v odpovídajícím měřítku. V průvodním listu k fotodokumentaci by měl být uveden důvod výběru stanoviště, dále místo pořízení záběru, směr záběru, typ fotoaparátu a objektivu včetně ohniskové vzdálenosti, výška fotoaparátu od země, datum, hodina a počasí při pořizování snímku.

Jedna z nejdůležitějších zásad pořizování krajinářské fotografie je výběr objektivu. Nejvhodnější jsou 50mm objektivy (max. vhodné ohnisko je 70 mm), které se zobrazovaným úhlem nejvíce blíží k úhlu, který postihne lidské oko. U digitálních zrcadlovek je nutné tuto hodnotu přepočítat v závislosti na velikosti úhlopříčky čipu, která se u jednotlivých přístrojů liší.

Další obecnou zásadou je použití stativu, který zajistí nejen stabilitu, ale i stejnou výšku fotoaparátu od země, přičemž ideální je výška očí pozorovatele. Pro potřeby krajinářské fotografie není vhodné po-

užívat speciální filtry, přípustné jsou pouze UV filtry, skylight a polarizační filtry. Pro fotografii je velice důležité světlo, proto volíme dopolední a odpolední hodiny, kdy se vyhneme rannímu a večernímu oparu a také polednímu tvrdému a kontrastnímu světlu. (Žallmannová, 2007)

3.4.3 Film

Kompoziční pravidla u fotografie i u filmu jsou prakticky shodná, podobná je i práce se světlem. Odlišnost spočívá především v práci s fenoménem pohybu. Základní formou zachycení pohybu je záznam akce, děje. Další možností vyjádření dynamiky je pomocí pohybu kamery. Kompozice (rámování) a pohyb kamery jsou nejvýznamnějšími výrazovými prostředky kameramana.

Kompozice

Komponování záběrů je u filmu složitější než u fotografie. Záběry by měly mít vždy logický začátek i konec. U filmu je považován za samozřejmost vodorovný obdélníkový formát. Už v počátcích kinematografie se ustálil formát 3:4, který se s nástupem HDTV změnil na 16:9.

Zatímco u fotografie je stativ dobrou pomůckou, u pořizování filmových záběrů je použití stativu nutností.

Pohyb kamery

Kromě statických záběrů rozlišujeme dvě základní skupiny dynamických záběrů – kamera je umístěna na stativu (švenkování a otáčení), nebo je kamera mobilní. (Ďuriš, 2014)

Švenkování je jedním z nejběžnějších. Jedná se o otáčení kamery kolem svislé nebo vodorovné osy a slouží k horizontálnímu zmapování prostředí nebo k zachycení důležitých vertikál, např. kostela od portálu až po špičku věže.

Není-li kamera umístěna staticky, můžeme vytvořit záběry, kdy se kamera pohybuje směrem osy, ve které snímá. Jedná se o tzv. paralelní jízdu. Scéna se nám tedy přibližuje (kamerový nájezd), nebo naopak vzdaluje (kamerový odjezd). Nebo se kamera může pohybovat jiným směrem, než kterým snímá (např. kolmo), může tak např. sledovat jedoucí automobil.

Často je rovněž používána transfokace, kterou je nahrazován kamerový nájezd či odjezd, jeho účinek ale není zcela stejný. Zoom nám poskytuje pouze přiblížení či oddálení scény, tedy vjem, který člověk bez objektivu nikdy neuvidí.

Panoramatické záběry

Při natáčení krajiny jsou často pořizovány panoramatické záběry. Panorama by mělo vždy vycházet ze statického záběru a stejně by mělo být i ukončeno. Panorama natáčíme objektivy se širokou ohniskovou vzdáleností. U natáčení krajiny je dobré umístit horizont tak, aby 1/3 tvořila krajina nebo naopak obloha. Nevhodné je umístění horizontu do středu obrazu. Při použití objektivu s delší ohniskovou vzdáleností vzniká nepříjemný strobo efekt. Pokud je nutné takový objektiv použít, přizpůsobí se mu alespoň rychlost švenkování, platí čím delší ohnisková vzdálenost, tím pomalejší pohyb kamery. (zrcadlovkou.cz)

4 Materiál a metody

4.1 Metodika

4.1.1 Výběr modelového území

Modelové území bylo zvoleno na základě vhodnosti pro audiovizuální projekt. Jedná se o relativně malé, kompaktní, výrazně ohraničené katastrální území, které je definováno nejen správními hranicemi, ale i vizuálními vazbami. Území je pro tyto své vlastnosti vhodné pro audiovizuální projekt, který může v krátkém časovém rozsahu postihnout významné charakteristiky území, což by u rozsáhlejšího území mohlo být problematické.

Hranici modelového území tvoří katastrální hranice místní části Posluchov, na dvou místech bylo území rozšířeno o část sousedního katastru. Jedná se o prostor s výstavbou soukromých rekreačních objektů na jihu, patřící k Mariánskému Údolí, avšak prostorově a vizuálně spjatý spíše s Posluchovem. Ze stejného důvodu byl k modelovému území připojen i prostor okolo hájovny patřící k Lošovu.

4.1.2 Teoretická příprava, shromažďování podkladů

Přípravné práce sestávají ze zajištění odborné literatury, zabývající se danou problematikou nebo týkající se modelového území. Dále byla zajištěna platná územně plánovací dokumentace obce Hlubočky a Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje.

Mapové podklady byly poskytnuty Českým zeměměřičským úřadem katastrálním v rámci bezplatného poskytování dat studentům. Jedná se o ZM 10 – barevná, ortofoto ČR, ZABAGED polohopis, ZABAGED výškopis a Digitální model reliéfu ČR 4. generace. Další mapové podklady byly získány z mapových serverů CENIA, Česká informační agentura životního prostředí a Geoportal, Česká geologická služba.

4.1.3 Terénní průzkum

Terénní průzkum probíhal na jaře 2014 a 2015. Průzkum sloužil k ověření získaných informací z literatury a mapových podkladů a provedení vlastního terénního šetření. Pozornost byla věnována zejména prostorovým (struktura, heterogenita, kontrast, fragmentace) a percepčním charakteristikám (pohledové horizonty, vstupní brány, místa pozorování krajinné scény a dominanty). Dominanty byly rozděleny do kategorií podle původu, lokalizace, směru působení, doby působení, způsobu vnímání, počtu prvků tvořících dominantu, pohybu, unikátnosti a kvality působení (pozitivní/negativní/rozporné). Dále byly definovány a klasifikovány charakteristické znaky a měřítko krajiny. Všechny pozorované znaky krajinného rázu byly rozděleny do kategorií (přírodní, kulturní a percepční) a byl vyhodnocen jejich význam, projev, cennost a četnost.

4.1.4 Rozbor území, analýza dat

Na základě dat získaných terénním průzkumem a studiem literatury byly na modelovém území provedeny následující analýzy:

Analýza primární krajinné struktury (geomorfologické, geologické, pedologické, hydrogeologické a klimatické vlastnosti), byla zjištěna potenciální přirozená vegetace, podle Katalogu biotopů byly popsány aktuální biotopy a území bylo zařazeno do biochor podle Regionálně geografického členění.

Analýza sekundární krajinné struktury (historického vývoje osídlení a vývoje využívání území).

Analýza terciární krajinné struktury (ochranné režimy přírody a krajiny).

Analýza percepčních a vizuálních vztahů.

Analýza struktury krajiny.

Data získaná studiem podkladů a vlastním terénním průzkumem byla digitálně zpracována v programu ArcGis 10.1, případně upravena v programu Adobe Photoshop CS6.

Byly vytvořeny následující mapové přílohy:

Mapa prostorových a vizuálních vztahů

V mapě jsou zakresleny pohledové horizonty, vstupní pohledové brány a významná místa pozorování krajinné scény podle metodiky do předmětu Nauka o krajině II (Matáková, 2010). Dále jsou zaznamenány krajinné dominanty, v mapě rozdělené podle působení (pozitivní, negativní, neutální) a označené čísly odkazujícími na legendu. Podkladová mapa je ZABAGED ZM10.

Mapa aktuálního využití krajiny

V mapě aktuálního využití území jsou zaznačeny kategorie orná půda, lesní půda, trvalé travní porosty, zahrady a sady, areály účelového využití (průmysl, zemědělství, veřejně prospěšné stavby), zástavba a ostatní plocha v sídle. Tyto standardní kategorie byly doplněny o dvě specifické kategorie důležité pro řešené území, a to sady a pastviny. Podkladem pro mapu jsou data ZABAGED ZM10.

Mapa hodnot

Hodnoty jsou v mapě rozděleny na přírodní a kulturně historické, ačkoli některé se mohou prolínat do obou kategorií (např. tradiční využití krajiny jako pastviny a sady, přírodní park chránící jak hodnoty přírodní, tak kulturně historické apod.), percepční hodnoty jsou znázorněny v Mapě prostorových a vizuálních vztahů. Podkladem je ZABAGED ZM10.

Mapa limitů a střetů

Limity jsou rozděleny na dvě kategorie: Ochranná pásma (např. ochranné pásmo lesa) a Ochranné režimy (ÚSES, PP, EVL).

Problémová mapa

Na podkladě katastrální mapy je vytvořena problémová mapa.

Na podkladě provedených analýz byl vytvořen návrh na řešení problémů a střetů v modelovém území, sloužící rovněž k ochraně krajinného rázu. Výstupem je:

Mapa návrhu

4.1.5 Vytvoření audiovizuálního projektu

Před započítím tvorby audiovizuálního projektu byl vytvořen technický scénář, tvořící strukturu projektu a sloužící k rozvržení práce. Technický scénář, neboli „storyboard“, obsahuje popis záběru, délku trvání záběru, pohyb kamery, zvuk a doprovodný komentář, případně popis animace.

Filmové záběry byly pořizovány v průběhu terénních průzkumů fotoaparátem Pentax K-r, s použitím objektivů SMC Pentax-DA 18–55mm 1:3.5-5.6 AL, Pentax DA 35mm f/2.4 AL SMC, SMC Pentax-A 50mm F2, Sigma 70–200mm f/2.8 APO EX DG MACRO II HSM for Pentax. Letecké záběry byly pořizovány z malého bezpilotního letounu pomocí kamery GoPro Hero3+ Black Edition.

Záběry byly následně upraveny a sestříhány v programu Adobe After Effects CC 2014. Mluvený komentář byl nahrán pomocí diktafonu Olympus WS – 760M a následně upraven v programu Audacity. Konečná postprodukce, animace a vložení mapových a jiných podkladů do celkové kompozice filmu proběhlo rovněž v programu Adobe After Effects CC 2014. Pro potřeby audiovizuálního projektu byl vytvořen digitální model reliéfu v programu ArcScene 10.1. Mapy použité ve filmu byly vytvořeny v programu ArcGis 10.1 a fotografické koláže byly zhotoveny v programu Adobe Photoshop CS6. Ve filmu byl použit zvuk z webu Freesound (Klankbeeld, 2012)

4.2 Charakteristika modelového území

4.2.1 Širší územní vztahy

Posluhov se nachází 11 km severovýchodně od Olomouce v kopcovité krajině Nížkého Jeseníku. Jedná se o jednu ze čtyř místních částí obce Hlubočky, vzniklé spojením dříve samostatných vesnic a osad: Hluboček (vsi), Dukly, Hrubé Vody, osady Hrubá Voda-Smilova, Mariánského Údolí a Posluchova. Posluhov na rozdíl od zbylých částí Hluboček neleží v údolí řeky Bystřice.

Hlubočkami protéká řeka Bystřice, která odděluje na západě Domašovskou vrchovinu a na východě Oderské vrchy, kde návrší Skalka dosahuje výšky 493 m, přičemž nejnižší místem je hladina řeky na

začátku obce cca 270 m n. m. Obec má nesouvislou zástavbu kolem řeky Bystřice v délce 12 km, kterou je vedena železniční trať z Olomouce do Opavy, jen místní část Posluhov je na kopci v nadmořské výšce 391 m.

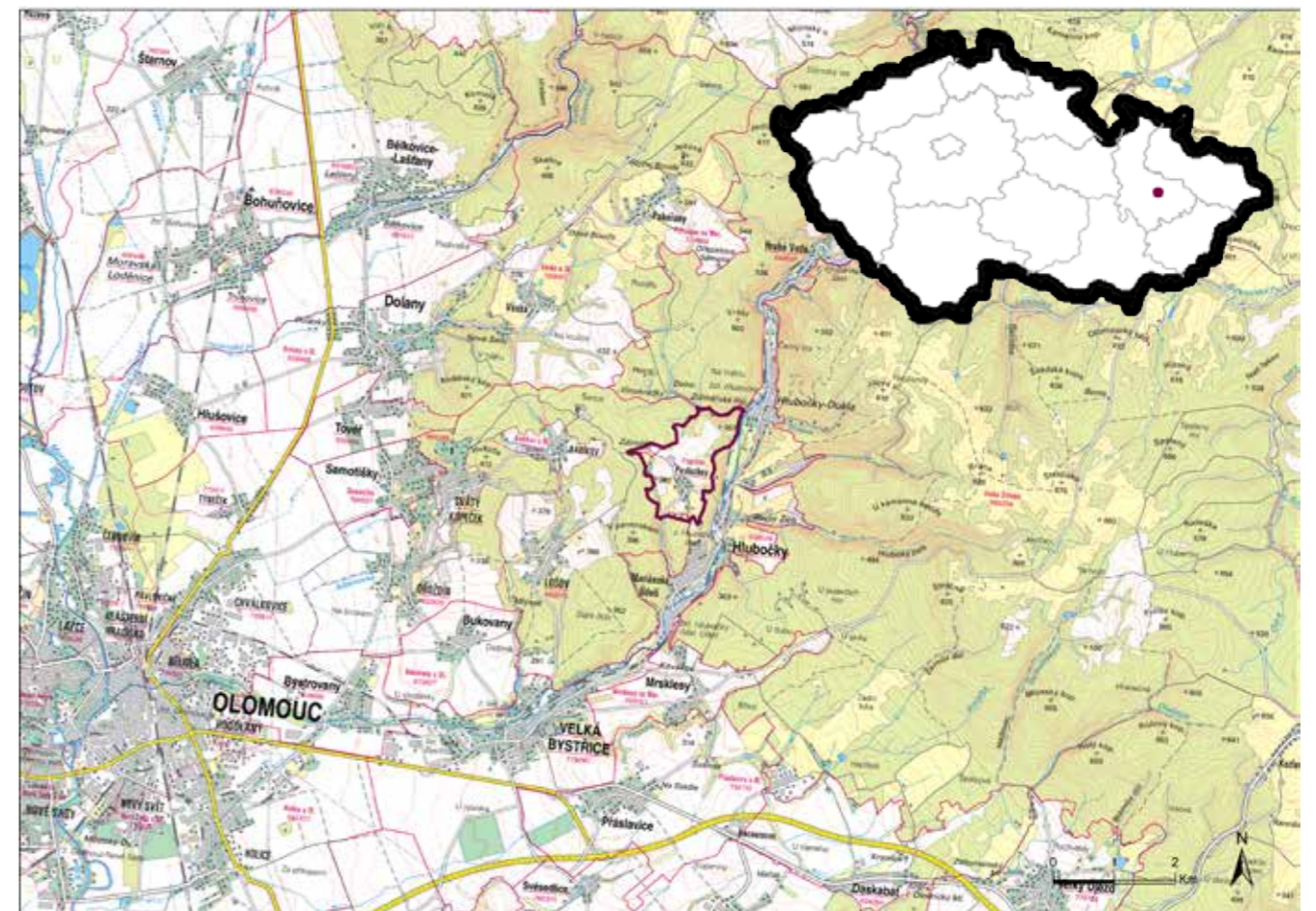
V současné době je zde jedno z největších rekreačních území v Olomouckém kraji s chatovými osadami s necelými šesti sty chat a chalup, dvěma sjezdovkami a řadou cyklo a turistických tras.

Východní hranici katastrálního území Hluboček tvoří hranice vojenského újezdu Libavá. Celé Hlubočky náležejí do Přírodního parku Údolí Bystřice. Nachází se zde evropsky významná lokalita i maloplošně chráněné území.

V minulosti se v Hlubočkách těžily rudy, jež daly vzniknout železárnám (bývalá Mora Moravia). Dodnes se zde těží droba jako drcené kamenivo.

V Posluhově se v současné době nachází 31 domů (2009), ve kterých žije 67 obyvatel (2001). Katastrální území má rozlohu 1,65 km².

Asi čtyři kilometry na západ od Posluchova se nachází významné poutní místo Svatý Kopeček. Nedaleko je zoologická zahrada. V sousedním Radíkově se nachází fort č. II, pozůstatek opevnění Olomouce, a také dominantní vysílače, tzv. Radíkovská věž. Na sever i na jih od hranic řešeného území se nacházejí lesy. (hlubocky.eu)

Obr. č. 1 Lokalizace řešeného území

Administrativní zařazení

Kraj: Olomoucký

Okres: Olomouc

Katastrální území: Hlubočky

Místní část: Posluchov

4.2.2 Vlastnosti primární krajinné struktury**Geomorfologické členění**

SYSTÉM: hercynský

SUBSYSTÉM: hercynská pohoří

PROVINCIE: Česká vysočina

SUBPROVINCIE: Krkonošsko-jesenická IV

OBLAST: Jesenická IVC

CELEK: Nízký Jeseník IVC-8

Nízký Jeseník je jedním z nejstarších geologických celků střední Evropy. Rozprostírá se východně od Hrubého Jeseníku, mezi jižním Hornomoravským úvalem a severní Slezskou nížinou. Oblast na východě uzavírají Moravská brána a Ostravská pánev.

Celek Nízkého Jeseníku je tvořen především prvohorními kulmskými sedimentovanými horninami, slepenci, drobami a břidlicemi. Tento kulmský masiv spočívá na devonském základě předchozích sedimentů a vulkanitů, které vznikly intenzivní sopečnou činností na dně devonského moře. (nizkyjesenik.cz)

Reliéf a sklonitost svahů

Řešené území se nachází v Domašovské vrchovině na zarovnané plošině na vrcholu kopce, který tvoří stěnu hluboce zaříznutého údolí řeky Bystřice. Z hlediska relativní výškové členitosti se jedná o ploché pahorkatiny (20–75 m) až členité pahorkatiny (75–150 m). Sklonitost svahů (ve stupních) byla rozdělena do sedmi kategorií, dle metodiky VÚMOP.

Klimatické podmínky

Řešené území se nachází v mírně teplé klimatické oblasti MT7.

Počet letních dnů 30–40

Počet dnů s průměrnou teplotou 10 °C a 140–160

Počet mrazových dnů 110–160

Počet ledových dnů 40–50

Průměrná teplota v lednu [°C] -2 – -3

Průměrná teplota v červenci [°C] 16–17

Průměrná teplota v dubnu [°C] 6–7

Průměrná teplota v říjnu [°C] 7–8

Průměrný počet dnů se srážkami 100–120

Srážkový úhrn ve vegetačním období [mm] 400–450

Srážkový úhrn v zimním období [mm] 250–300

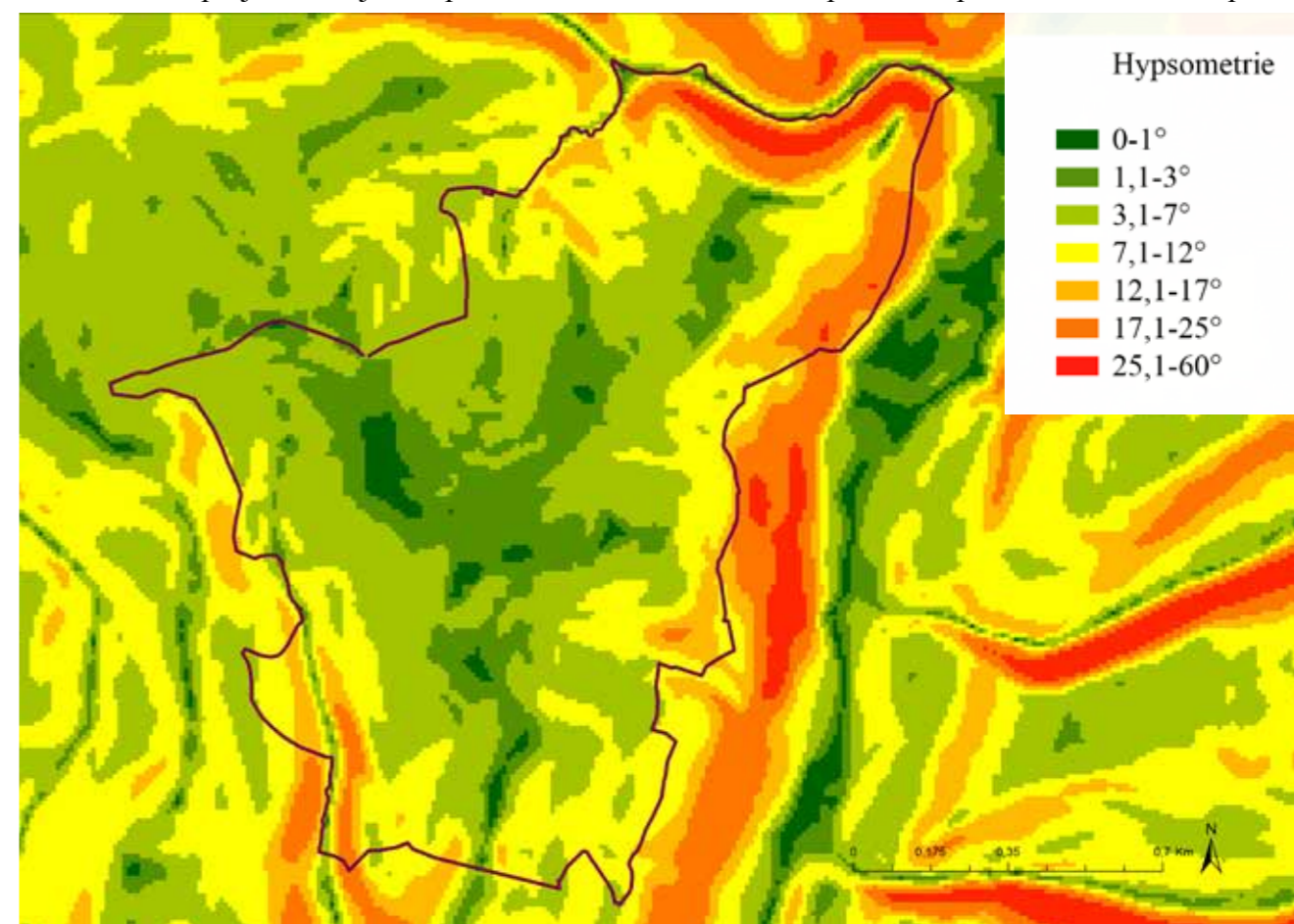
Počet dnů se sněhovou pokrývkou 60–80

Počet dnů zamračených 120–150

Počet dnů jasných 40–50

(www.portal.cenia.cz)

Významným mezoklimatickým faktorem je vítr s převažujícím směrem proudění od severo-východu. Intenzivní projev větru je dán polohou řešeného území na exponované plošině na vrcholu kopce.

Obr. č. 2 Hypsometrie

Geologická stavba

Nejvíce zastoupeným substrátem v řešeném území jsou pleistocénní sedimenty, především droby, břidlice, prachovce a slepence. V údolích potoků se nacházejí čtvrtohorní deluviální kamenitopísčité hlíny. (Geologická mapa ČR)

Obr. č. 3 Zjednodušená geologická mapa

Hydrogeologické charakteristiky

Území má charakter puklinového kolektoru s transmisivitou $4,8 \cdot 10^{-6} - 1,6 \cdot 10^{-4} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$, což odpovídá označení transmisivity jako velmi nízká až střední. (Hydrogeologická mapa ČR)

Půdní podmínky

Převažujícím půdním typem jsou luvisoly, jedná se o luvizem modální a luvizem oglejenou. Po obvodu zasahují do řešeného území kambizemě a v údolí Zdiměřského potoka se vytvořily gleje. (Půdní mapa ČR)

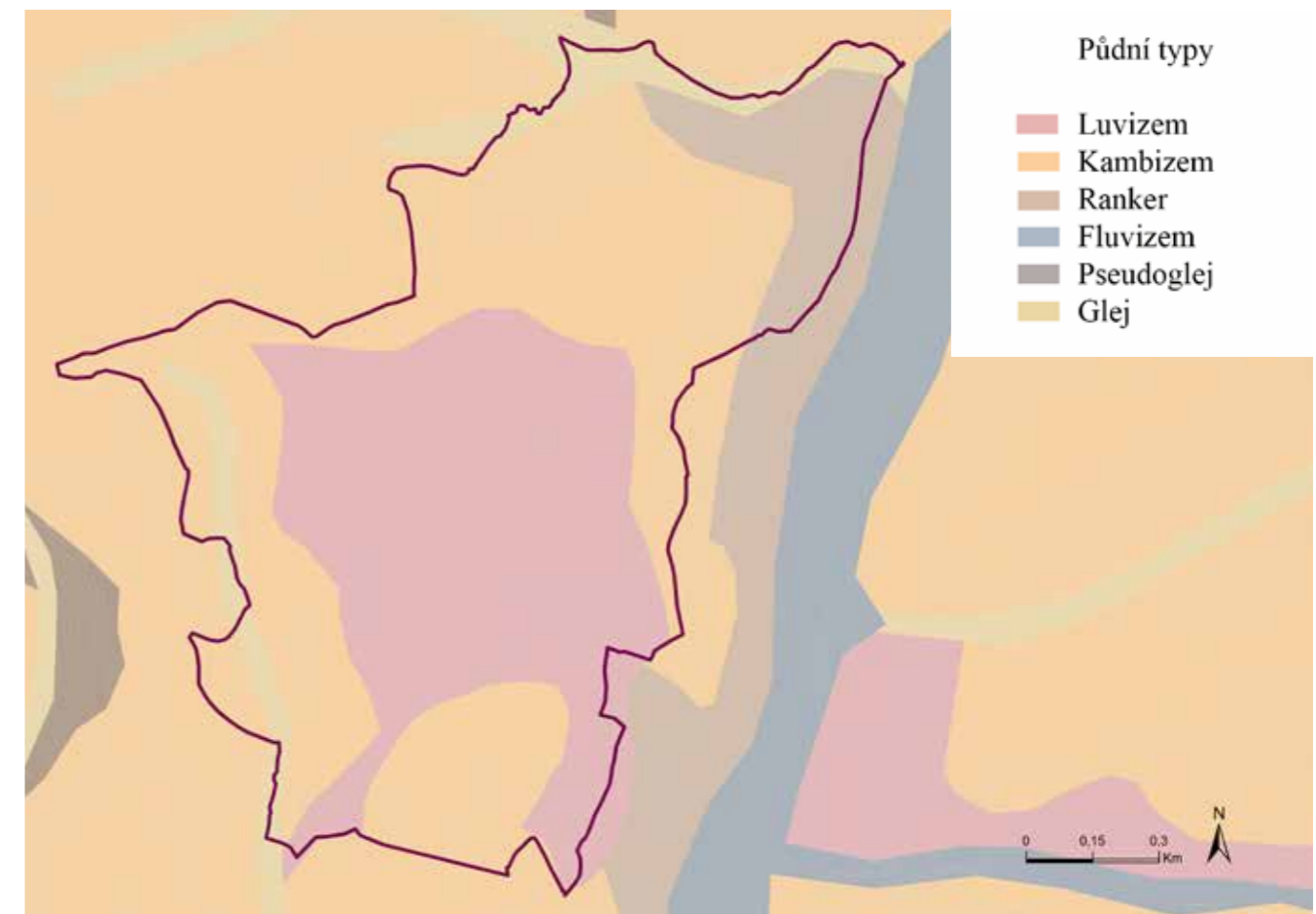
Luvizemě mají vytvořený luvický a eluviální horizont. Humusová forma bývá moder. Jedná se o půdy fyzikálně nepříznivé, slabé a minerálně méně zásobené. Kambizemě mají dobře vyvinutý humusový horizont, typický mívá mocnost 15–20 cm. Humusová forma bývá mull, tedy kvalitní, což souvisí s bohatou mateční horninou i charakterem rostlinných společenstev. Jsou to půdy dubin, dubobučin a bučin. (Klimo, 1998)

Regionálně geografické členění

Řešené území se nachází v Nízkojesenickém bioregionu (1.54) a na jeho území zasahují dvě biochory: 3BM, 3UM. Většinu území tvoří biochora 3BM Rozřezané plošiny na drobách 3.v.s., okrajově od východu zasahuje 3UM Výrazná údolí v drobách 3.v.s. Abiotické faktory jsou charakterizovány výše. Popis biochor byl tedy omezen na specifikaci potenciální přirozené vegetace.

3BM Rozřezané plošiny na drobách 3.v.s.

Hlavní typem potenciální přirozené vegetace jsou hercynské dubohabřiny (*Melampyro nemorosi* – *Carpinetum*). Místy se vyskytují acidofilní bikové doubravy (*Luzulo albidae* – *Quercetum*) a na severních svazích bikové bučiny (*Luzulo* – *fagetum*). Na lesních prameništích a podél malých potůčků je vyvinuta vegetace *Carici remotae* – *Fraxinetum*. Na odlesněných místech jsou mezofilní louky svazu *Arrhenatherion*, na vlhkých stanovištích louky typu *Calthion* a *Molinion*. (Culek, 2005)

Obr. č. 4 Zjednodušená půdní mapa

3UM Výrazná údolí v drobách 3.v.s.

Plošně nejrozšířenějším typem potenciální vegetace jsou černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi* – *Carpinetum*) s ostřicí chlupatou, dále acidofilní bikové doubravy svazu *Genisto germanicae* – *Quercion*, přecházející do strdivkovitých květnatých bučin (*Melico* – *Fagetum*). Na prudších svazích suťové lesy (*Aceri* – *Carpinetum*), v pobřežních luzích *Stellario* – *Alnetum glutinose*, louky svazu *Arrhenatherion*, na vlhkých stanovištích *Calthion*. (Culek, 2005)

Současná vegetace

Data o současných přírodních biotopech byla získána z Vrstvy mapování biotopů (VMB), aktualizace 2005, která představuje výsledek projektu mapování biotopů, organizovaného Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Jednotkou vrstvy mapování biotopů jsou biotopy definované publikací Katalog biotopů České republiky.

Velkou část území pokrývají antropogenní společenstva, ale nachází se zde i několik zachovalých přírodních biotopů. Nejčastěji zastoupenými přírodními biotopy v modelovém území jsou L3.1 Hercynské dubohabřiny a T1.1 Mezofilní ovsíkové louky.

L3.1 Hercynské dubohabřiny

Lesy s převahou habru obecného (*Carpinus betulus*), dubu zimního a letního (*Quercus petraea s. lat.* a *Q. robur*) a častou příměsí lípy srdčité (*Tilia cordata*). V keřovém patře se vyskytují nižší jedinci dřevin stromového patra a dále např. *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana* a *Lonicera xylosteum*. V bylinném patře má významnější indikační hodnotu zejména *Hepatica nobilis* a dále se vyskytují hájové druhy, jako např. *Anemone nemorosa*, *Hieracium murorum*, *Lathyrus vernus*, *Melica nutans*, *Poa nemoralis*, *Pulmonaria officinalis s. lat.* a *Tanacetum corymbosum*. Mechové patro je vyvinuto spíše sporadicky.

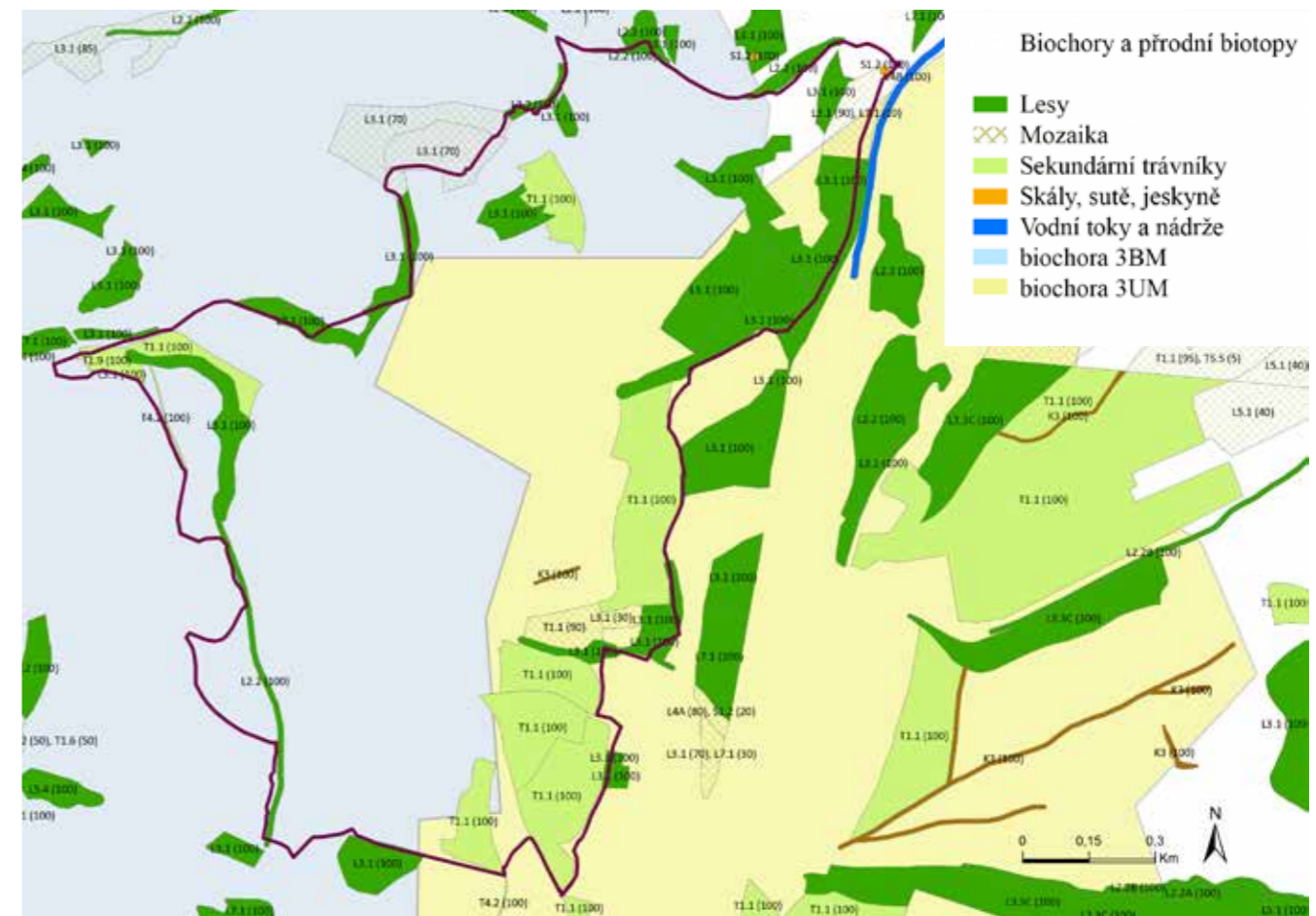
Živinami bohaté, zpravidla hluboké půdy na svazích i plošinách v teplejších oblastech. Podloží je tvořeno nejrůznějšími typy hornin, a to od kyselých hornin krystalinika přes vápence a slínovce až po třetihorní a čtvrtohorní sedimenty. Na těžších půdách může docházet i k lokálnímu zamokření. Ohroženy jsou převodem na jehličnaté kultury a přezvěřením. Optimální management spočívá v zachování přirozené skladby stromového patra a udržování nízkých stavů zvěře. (Chytrý, 2001)

T1.1 Mezofilní ovsíkové louky

Louky nížin a pahorkatin s dominantním ovsíkem vyvýšeným (*Arrhenatherum elatius*) nebo podhorské louky, ve kterých převažují mezofilní trávy nižšího vzrůstu (např. *Agrostis capillaris*, *Anthoxanthum odoratum*, *Festuca rubra s. lat.* a *Trisetum flavescens*). Z trav se dále vyskytují např. *Dactylis glomerata*, *Holcus lanatus* a *Poa pratensis s. lat.*, hojně jsou i širokolisté, na živiny náročné byliny (*Ge-*

ranium pratense, *Heracleum sphondylium*, *Pastinaca sativa*, *Trifolium pratense*, s menší pokryvností také *Campanula patula*, *Crepis biennis*, *Daucus carota*, *Knautia arvensis* aj.). Porosty mohou být vysoké až 1 m a podle míry narušování jsou více či méně zapojené, s pokryvností 60–100 %. Mechové patro bývá vyvinuto často jen omezeně na vlhčích místech.

Ovsíkové louky se vyskytují na vyšších stupních aluviálních teras a na svazích, nejčastěji v blízkosti sídel. Ovsík převládá zejména na živinami dobře zásobených půdách, zatímco typy s dominantní kostřavou červenou (*Festuca rubra s. lat.*) jsou vázány na živinami chudší půdy ve vyšších nadmořských výškách. Porosty jsou zpravidla dvakrát ročně koseny a příležitostně mohou být přepásány. Ohroženy jsou přehnojováním, ruderalizací, opouštěním pozemků a následným zarůstáním. Doporučený management spočívá v pravidelném kosení, u nížinných typů s ovsíkem lze hnojit a vápnit při vyšší četnosti seči. (Chytrý, 2001)

Obr. č. 5 Biochory a přírodní biotopy

4.2.3 Vlastnosti sekundární krajinné struktury

Historický vývoj

Nejstarší zmínky o Posluchovu pocházejí z období vlády moravského markraběte Jana Jindřicha (1349–1375). Avšak kdy přesně a kým byla vesnice založena, není známo. Jednalo o malou vesnici – ještě počátkem 16. století čítala pouze šest domů. Zajímavostí je, že i přes svou velikost byl Posluchov rozdělen na světskou a klášterní část. Tři poddaní se svými statky náleželi k Hlubockému panství (spjatému s hradem Hluboký), později připojenému k Velkobystřickému panství. Druhá část náležela k dominikánskému klášteru sv. Kateřiny v Olomouci.

Drancování během Třicetileté války se Posluchova příliš nedotklo, na rozdíl od přístupnějších níže položených vesnic. Přesto české obyvatelstvo, které tu žilo až do 16. století, odešlo a Posluchov se stal téměř výhradně Němci osídlenou vesnicí. Možným vysvětlením je, že obyvatelé Posluchova odešli do válkou zasažených rovinných oblastí Moravy, kde obsadili zdejší pusté grunty, na jejich uvolněná místa přišli Němci odněkud z hor.

V roce 1782 byl Josefem II. zrušen klášter v Olomouci a statky, které k němu náležely, odkoupila šlechta. V roce 1837 bylo v Posluchově 17 domů se 100 obyvateli.

Obr. č. 6. II. vojenské mapování

Obr. č. 7. Letecký snímek z 50. let 20. století

V meziválečném období byl Posluchov nejmenší obcí v celém olomouckém okrese. V roce 1850 došlo ke sloučení obou částí, tzn. Nonnendörfelu a Alt Posluchau, do jednoho celku a obec fungovala pod jednotnou samosprávou.

Po záboru pohraničí v říjnu 1938 byl Posluchov připojen pod správu Říšské župy Sudety a stal se součástí Třetí říše. Po osvobození v roce 1945 se stal samostatnou obcí a během následujícího roku muselo obec opustit 50 Němců.

V roce 1974 byl Posluchov připojen jako místní část k Hlubočkám, což bylo výsledkem snahy státních orgánů o scelování malých sídel do větších celků. (Glonek, 2006)

Demografický vývoj

Tabulka a graf ukazují vývoj počtu obyvatelstva od poloviny 19. století do roku 2000. Jsou na něm patrné dvě populační expanze. První po druhé světové válce a druhá v 70.–80. letech související s rozvojem strojírenského průmyslu a výstavbou panelových sídlišť pro zaměstnance Mory Moravia.

V současné době počet obyvatel mírně klesá v souladu s aktuálním trendem depopulace. Ale trvalá nabídka práce a dobrá dojezdová vzdálenost do Olomouce tuto tendenci zmírňuje. (Glonek, 2006)

Rok	1834	1869	1890	1910	1921	1930	1950	1970	2001
Obyvatelé	100	119	120	108	111	111	103	91	67
Domy	17	17	16	17	18	27	24	20	31

Tab. č. 1 Demografický vývoj (Glonek, 2006)

Využití území

Posluchov měl vždy výrazně zemědělský charakter. Na místní málo úrodné půdě se povětšinou pěstovaly brambory, oves, žito nebo ječmen. Sedláci chovali dobytek a koně, někteří si vydělávali svozem dříví nebo kamene. Část místních obyvatel později pracovala v továrnách firmy Moravia v Mariánském Údolí. (Glonek, 2006)

Způsob využívání krajiny se v řešeném území během vývoje výrazně neměnil, jak dokazují výřezy z historických map II. vojenského mapování a také snímky z 50. let a současnosti. Došlo pochopitelně k rozšiřování zástavby, průmyslových areálů, avšak hranice lesa a zemědělsky využívaných ploch, ať už orné půdy či trvalých travních porostů, se výrazně neměnily.

Obr. č. 8 Současné ortofoto

I dnes má krajina lesozemědělský charakter. Po obvodu katastru se nacházejí lesy, na ně navazují trvalé travní porosty, pastviny, sady a orná půda. Důvodem je zřejmě dispozice terénu a dalších přírodních daností. Lidé od počátku využívali území tak, jak to maximálně bylo možné a efektivní – tzn. les na strmých svazích, na mírnějších svazích TTP a na příhodných místech orná půda.

Při současném využití krajiny tvoří lesní porosty 25 %, trvalé travní porosty 34 %, orná půda 30 %, sady a zahrady 7 %, zástavba 1 % a ostatní plochy 2 %.

Další faktory ovlivňující Posluchov a okolní krajinu

Jistá bezvýznamnost a odlehlost Posluchova je patrná ze skutečnosti, že až do roku 1948, kdy byla vybudována asfaltová silnice třetí třídy III/443 19 do Mariánského Údolí, nespojovala Posluchov s okolními vesnicemi žádná silnice. Jednalo se pouze o lesní, polní a pěší stezky.

Vlastní školu v Posluchově nikdy nevybudovali – zřejmě by ji místní děti ani nenaplnily. Proto žáci docházeli za výukou do Velké Bystřice, na Svatý Kopeček a později do Hluboček. V Posluchově se dříve nacházela pobočka knihovny, avšak byla pro ekonomickou nevýhodnost uzavřena. Stejný osud potkal i místní prodejnu potravin a hasičskou zbrojnicí.

Rybník na návsi býval zřejmě větší nežli dnes. Kromě obvyklé protipožární funkce byl v zimě vyhledávaným místem bruslařů. Také na návsi stával máj a při příležitosti jeho kácení se na rybníce konaly nejrůznější soutěže.

Za místní tradici lze považovat oblíbený pochod nazvaný Moraviánská padesátka. Odbor Klubu českých turistů Moravia Mariánské Údolí spolu s obcí Hlubočky jej pořádá každoročně v květnu již od roku 1971. Pochod nabízí čtyři různé pěší trasy a okruh určený pro cyklisty. Trasy jsou vedeny přes Posluchov, Svatý Kopeček a Lošov a zpět do Hluboček. V souvislosti s rozvojem chovu koní vzniká nová tradice Hubertových jízd.

V polovině 80. let byl v Posluchově vybudován vodojem zásobující pitnou vodou Hlubočky a další vesnice. Paradoxem je, že samotný Posluchov využívá vodu z lokálního prameniště Koráb. Podle svědectví pamětníků se sem v dřívějších dobách voda musela dokonce dovážet z řeky Bystřice. Ústně tradovaná pověst říká, že přelom nastal, až když se jednou za bouře vyvrátil mohutný dub. Pod kořeny stromu se začala shromažďovat voda. Tak prý vznikl pramen na Korábu. (hlubocky.eu)

Půdorysné založení obce a tradiční dům

Půdorysný typ vesnice

Posluchov je návsní vesnicí, jejímž nejvýznamnějším znakem je návěs, do níž ústí všechny cesty. Vrcholně středověké návsní vesnice založené v původně zalesněném terénu se často vyznačují návší okrouhlého tvaru. Rozloha návsi se odvíjí od počtu sedláků či usedlostí soustředěných po jejím pů-

dorysném obvodu a souvisela rovněž s rozměřením okolního prostoru na jednotlivé polní lány. Díky pravidelnému geometrickému tvaru bylo vyměření okrouhlé návsi poměrně snadné, zvláště pak ve vodorovném nebo mírně svažitém rovinném terénu. (lidovaarchitektura.cz)

Plužina

Posluhov má radiální lánovou plužinu. To znamená, že pomyslný střed lánů je uprostřed návsi a ty jsou paprscitým uspořádáním kolem něj.

Výhodou radiálního (dostředného, paprscitého) uspořádání stavebních parcel byla možnost jejich vyměření v zalesněném terénu, vyznačujícím se často nepřehlednou situací a místy neprůchodným terénem.

V blízkosti vesnice bývá rozvržení plužiny pravidelnější a šířka lánového pruhu nejmenší. S větší vzdáleností se polní lány více či méně plynule roz-

Obr. č. 9 Katastrální mapa z roku 1834

Obr. č. 10 Letecký pohled na Posluhov (autor David Kraus)

širují a zpravidla ztrácejí na své původní pravidelnosti. Ohraničeny přitom mohou být lesem zaujímavým i nadále okrajové části katastru, vodním tokem nebo až hranicí katastrálního území. Mezi sebou jsou polní lány zpravidla odděleny mezemi a/nebo polními cestami.

Dostředným směrem přirozeně směřují rovněž místní komunikace. Zprvu mohla být okrouhlá návěs přístupná jen jednou cestou. Později dochází k zahušťování cestní sítě, přičemž právě podél komunikací nastává sídelní rozvoj. Domky a chalupami jsou v novověkém období zastavovány rovněž návěsní prostory, ať již uprostřed nebo v přímé stavební návaznosti na usedlosti. Pravidelný okrouhlý tvar nemusí být proto na první pohled patrný, na rozdíl od starší situace s návsi volnou nebo zastavěnou jen několika významnými objekty. K těmto náležely stavby sakrální (kaplička, kostel, socha) nebo obecní (sýpka, později též škola). (lidovaarchitektura.cz)

Obr. č. 11 Původní architektura (foto autorka)

Lidový dům

Posluhov spadá do oblasti lidového domu střední Moravy – Drahanské vrchoviny. Osídlení bylo vzhledem k výšce a charakteru terénu vrcholně středověkého původu, převážně s pravidelnými založeními údolního lánového či návěsního typu. Základní typ domu střední Moravy je přízemního, polopatrového nebo patrového uspořádání. Z hlediska umístění domu převažuje okapová orientace, přičemž v rámci této rozlišujeme komorový a špýcharový dům. Roubená vrstva zástavby se ojediněle dochovala v podhůří Jeseníků i v jiných okrajových oblastech střední Moravy. (lidovaarchitektura.cz)

4.2.4 Vlastnosti terciární krajinné struktury

Vývoj názvu Posluchov a místní názvy

Název Posluchov vznikl z osobního jména Posluch (od poslouchati) připojením přivlastňovací přípony -ov. Německá verze názvu zní Posluchau. V 17. až 19. se ojediněle vyskytuje i pojmenování Nonnendörfel, tj. vesnička jeptišek, neboť část vsi patřila dominikánskému klášteru sv. Kateřiny v Olomouci. Světská část vsi nesla název Alt Posluchau. (Glonek, 2006)

Místní názvy odkazují k vlastnickým vztahům (V Panském), k terénním specifikům (Na Pyramidě, Sedlisko), značí bývalé využití (Ptáčnice, Hony na Kročkách, Dvořiště), odkazují k sakrální památce (U kříže) nebo upozorňují na specifický přírodní úkaz (Hromová louka), poukazují na nenarušenost přírody nebo možná odkazují na historii spjatou s klášterem (Panenský les). Dále v okolí najdeme Babí důl, Vinohrádky. Vlastní kopec, na kterém leží Posluchov, bývá označován jako Kročka.

Obecní pečeť a znak

Stará obecní pečeť má uprostřed obraz sv. Kateřiny a na okraji nápis: „Dorf. Posluchow zu S.Cathari“, odkazující na příslušnost ke klášteru sv. Kateřiny.

Dnes nese Posluchov obecní znak Hluboček. Základem nového znaku je poloha obce v údolí řeky Bystřice, která je vyjádřena stříbrnou špicí v zeleném štítu s modrou patou, symbolizující řeku zařezávající se do lesnatých straní. Mísa, z níž vysoko šlehají červené plameny, je upravenou tovární značkou podniku Mora, který Hlubočky proslavil. (hlubočky.eu)

Obr. č. 12 Historická obecní pečeť

Obr. č. 13 Boží muka (foto autorka)

Sakrální a jiné památky

Významným nositelem duchovního rozměru jsou dochované sakrální památky, ale i památky světské.

Kaple Nejsvětější Trojice

Kaple Nejsvětější Trojice postavená v letech 1891–92, byla postavena o 20 let dříve než kostel v daleko větších Hlubočkách. Důvodem byl fakt, že obec byla přiřazena ke Svatému Kopečku, což znamenalo namáhavou zhruba čtyřkilometrovou, v zimě často neschůdnou cestu do kostela. Kaple dedikovaná Nejsvětější Trojici byla postavena z výtěžku sbírky především místních obyvatel. V současnosti zde bohoslužby neprobíhají, sváteční mše se koná pouze jednou za rok na den Nejsvětější Trojice.

Obr. č. 14 Kaple Nejsvětější Trojice (foto autorka)

Drobné sakrální památky

Kříž před kaplí na návsi (parc. č. 2) je z r. 1891, tedy ze stejného období, kdy byla postavena kaple. U bývalé hasičské zbrojnice (parc. č. 316) na začátku polní cesty z Mariánského Údolí jsou boží muka z r. 1921. U asfaltové silnice ve směru na Zdiměř a dále na Radíkov nebo Lošov (parc. č. 327) je naproti drůbežárně kříž z r. 1897. Kříž je obehnan plůtkem a doplněn skupinou bříz. U Zdiměře se nachází dřevěný kříž na památku rodiny revírnicka Johna, vyrobený z dřevěných trámů bývalé stodoly s plechovým Kristem. Na rameni kříže je hranatý otvor po jiném, odstraněném trámku. (www.turistika.cz)

Dle historických map z druhého vojenského mapování (na Moravě probíhalo v letech 1836–1840) se nacházel sakrální objekt také na okraji vesnice, na začátku cesty do Radíkova. Torzo božích muk se nachází východně od obce v lese u tzv. Kamenném chodníku (parc. č. 2 95) – u pěšiny do Hluboček.

Nesou-li památky nápisy, jsou v německém jazyce, případně s českým překladem, jako např. Kabilkův kříž u Posluchova.

Obr. č. 15 Dřevěný kříž (foto autorka)

Jubilejní kameny

U někdejší Johnovy hájenky vedle cesty vedoucí z Posluchova do Radíkova se nacházejí dvě kamenné desky s vytesanými nápisy. Starší a větší je z roku 1898 a připomíná čtyřicetileté výročí vlády knížete Jana II. z Lichtenštejna. Před ním pak stojí ještě jeden, menší kámen, který připomíná datum o deset let pozdější, tedy padesátiletí této vlády. Johan II. žil v letech 1840 až 1929 a vlastnil velké majetky na Moravě. V roce 1898 byly na jeho panství navrženy kamenné mohyly s deskou a vysazeny skupiny dubů věnovaných právě knížeti Janu.

Zajímavé jsou i vysazené duby. Kromě významu oslavného chtěli lesníci zjistit, jak tento mohutný strom prospívá na různých stanovištích a v různých nadmořských výškách. U jubilejních kamenů byla vysazena skupina dubů, a to 20 kusů *Quercus pendunculata* (pravděpodobně dub letní), 20 ks *Quercus sessiflora* (pravděpodobně dub zimní) a 18 ks *Quercus rubra* (dub červený). (<http://latebra.blog.cz>) Celkový počet 58 dubů udával věk knížete. Doubravy byly ohrazeny laťovým plotem, po jehož levé straně byly vysazeny douglasky a po pravé borovice vejmutovky. Jubilejní kameny u Posluchova jsou jedním z mnoha míst, kde se podobné pomníky objevují. Na druhou stranu u Posluchova se zachovalo obojí, tedy stromy i kameny, a i proto je toto místo pozoruhodné. Na vytesání kamenů se vždy používal místní kámen, zde je to břidlice. (Kobza, 2014)

Obr. č. 16 Jubilejní kameny
(foto autorka)

Hranice na Zdiměřském potoce

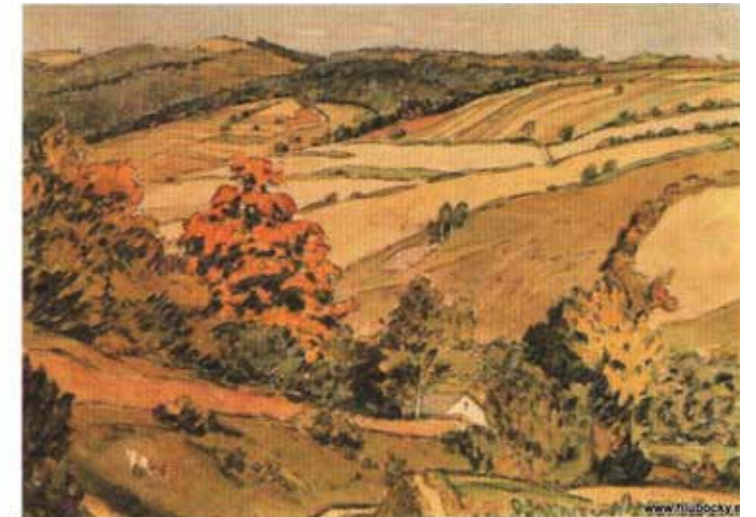
Za historickou krajinnou strukturu lze považovat hranici na Zdiměřském potoce. Potok kopírující severní hranici katastrálního území Posluchova sloužil k vymezení hranic po celou dobu vývoje území. Hranice na Zdiměřském potoce byla zároveň historickým mezníkem kapitulních a lichtenštejnských (po vzniku ČSR zestátněných) lesů. Potok Zdiměř rovněž představoval hranici Protektorátu Čechy a Morava. (hlubocky.eu)

Interpretace krajiny v umění

Posluchov, na rozdíl od jiných místních částí Hluboček, velkou stopu na poli umění nezanechal. Z Hluboček se zachovala řada pohlednic a fotografií, zejména z doby rozvoje tamního průmyslu a rekreace. Z Posluchova nikoli. Výjimku tvoří několik fotografií známého malíře a ilustrátora knih Boženy Němcové Adolfa Kašpara, který zde přebýval u příbuzných. (Bohuš, 2013)

Obr. č. 17 Louky u Posluchova
(foto Adolf Kašpar)

Obr. č. 18 Hlubočky, Adolf Kašpar kolem roku 1900

Fotografie ukazuje malířovu manželku Jitku na stráni pod Posluchovem. Zdejší louky skýtají i dnes krásný výhled na protilehlý svah, úbočí Oderských vrchů se zářezem Hlubočského žlebu, který na svém horním konci ústí v bývalé vesnici Jestřabí. Stejně místo Kašpar zpracoval opakovaně jako olej a akvarel. Znamější je díky barevné pohlednici akvarel z nedalekého „Zappova“ kopce, kde dnes stojí sídliště v Mariánském Údolí. Bylo to zřejmě oblíbené místo vycházek, kam vedou od školy mnohé chodničky. Z protilehlého svahu, kde se náhorní rovina Libavska u zaniklého Jestřabí svažuje k Bystřici, ztvárnil autor rovněž opakovaně pohled k Olomouci přes Posluchov a Svatý Kopeček.

Ochrana kulturních a přírodních hodnot

Přírodní park Údolí Bystřice

Z pohledu ochrany krajiny v okolí Hluboček bylo významnou událostí nařízení okresního úřadu v Olomouci o vyhlášení Přírodního parku Údolí Bystřice z 15. srpna 1995. Rozloha parku je 125,8 km². Osu přírodního parku tvoří řeka Bystřice (od Dětrichova nad Bystřicí po Velkou Bystřici). Posláním parku je zejména zachování typického krajinného rázu v součinnosti s rekreačním a hospodářským využitím území.

V zájmu zajištění ochrany Přírodního parku Údolí Bystřice nelze bez souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody (Okresní úřad Olomouc) mimo jiné: umísťovat a povolovat nové stavby a provádět terénní úpravy, provádět meliorační zásahy, měnit dochovanou původní druhovou skladbu lesů a zmenšovat jejich rozsah, měnit kultury pozemků směrem k nižší ekologické stabilitě, používat biocidy, hnojit a kejdovat louky. (ÚP, 2010)

Mikroregion Bystřička

V roce 1999 se Hlubočky připojily k dobrovolnému sdružení obcí s názvem Mikroregion Bystřička, který má sloužit k rozvoji regionu jako celku, koncepčnímu řešení záležitostí v oblastech hospodářství, cestovního ruchu a životního prostředí. Mikroregion se rozprostírá přibližně na ploše 15 000 hektarů, s 15 tisíci obyvateli a jedenácti obcemi, které spojuje geografická blízkost, ale i kulturní a historické tradice. (mikroregionbystricka.cz)

EVL Údolí Bystřice

Předmětem ochrany v EVL Údolí Bystřice jsou čtyři typy přírodních stanovišť a evropsky významný druh motýla – přástevník kostivalový (*Callimorpha quadripunctaria*), který je prioritním druhem. Rozloha EVL je přibližně 751 ha. EVL zahrnuje hlavně lesní porosty a v malé míře i bezlesí. (ÚP, 2010)

Územní systém ekologické stability

Nadregionální ÚSES: Řešeným územím prochází nadregionální biokoridor, jehož ochranná zóna zaujímá prakticky celou severní polovinu území. Minimální šířka nadregionálního biokoridoru v lese je 40 metrů.

Regionální ÚSES: Do řešeného území okrajově zasahuje regionální biokoridor RK 1519, který sleduje údolí řeky Bystřice

Lokální ÚSES: ÚSES na lokální úrovni představuje biocentrum na severu řešeného území, na který je napojen biokoridor podél Zdiměřského potoka, tvořící zároveň severní hranici katastru. (ÚP, 2010)

Územní plán

Územní studie předpokládá reflexi platného územního plánu. Zde jsou vybrané pasáže z ÚP (2010) týkající se především ochrany krajinného rázu pomocí regulativů pro novou zástavbu.

Je stanovena výšková zonace ploch pro bydlení do 2 NP, dále je stanoveno minimální procento zastavění pozemků, koef. zastavěnosti je min.0,1-max.0,3. Nové domy mají být realizovány citlivě k okolnímu prostředí a dodržena podlažnost a šikmý tvar střech ve stávající zástavbě, maximální výška objektů RD obecně – 2 podlaží (1,5 + P, výška římsy cca do 7 m nad střední úroveň terénu, celk. výška max. 9,5 m nad terénem). Pokud bude zájem realizovat výstavbu objektů RD s plochou střechou, bude takto realizována celá řada domů, min. skupina 4 RD. Respektování stavební čáry je jednoznačné pro veškeré objekty na návsi a v ulicích, v nových plochách určí stavební čáru územní studie (...). Pro drobnou architekturu, oplocení, parter mají být používány přírodní materiály v místě obvyklé. Výhledově se předpokládá náhrada kovových oplocení a ohrad přírodními materiály vč. zdí, příp. živým plotem z místních dřevin.

Výhledově se počítá s rekonstrukcí návsi a točny na konci silnice před Posluchovem.

Na východ od obce je vyčleněna územní rezerva pro ČOV. Dále se výhledově počítá s rekonstrukcí vodovodu a kanalizace. (ÚP, 2010)

5 Výsledky

5.1 Analytická část

5.1.1 Kompozice prvků a linií

Analýza struktury krajiny

Matrixem, neboli hlavní složkou krajiny, tvořící prostředí pro další složky, jsou zemědělsky využívané plochy, do nichž zasahuje les v podobě enkláv.

Enklávy, plošné útvary v krajině, jsou v území zastoupeny kompaktním zastavěným územím sídla, ale i rozptýlenou zástavbou RD, zemědělskými areály a také výběžky lesa, zasahujícími do zemědělské krajiny.

Koridory, liniové útvary, jsou tvořeny korytem potoků s doprovodnou vegetací, silnicí III. třídy, tvořící páteř obce, a dalšími vedlejšími komunikacemi. Zastoupeny jsou také liniovou vegetací v podobě mezi a doprovodné vegetace podél cest.

Vizuální projev krajiny

Kontrast

Krajinu lze považovat za poměrně kontrastní s jasně vymezenou hranicí lesa. Nachází se zde jen několik difuzních přechodů mezi společenstvy, z nichž za nejznatelnější ekoton považují prostor lokálního biocentra, kde se setkává luční společenstvo s rozvolněným lesním okrajem. Další difuzní společenstva jsou při okraji lesů a některých TTP, které zarůstají nálety. Maloplošnými ekotony jsou zahrádky za domy, přímo přecházejí v les a les přechází na zahradu v podobě mnoha rostlinných druhů, které se v trávníku běžně nevyskytují, ať už se jedná o plicníky, sasanky či dymnivky.

Heterogenita

Zdejší krajina je poměrně různorodá, mimo jiné díky mírně zvlněnému reliéfu plochých pahorkatin. V širším území mají dominantní zastoupení lesy, ale lze v nich najít kromě smrkových monokultur i hodnotná společenstva bučin a suťových lesů. Trvalé travní porosty mísící se s ornou půdou zajišťují heterogenitu zemědělsky využívané části krajiny díky odlišnému využití jako pastviny, louky a sady. Heterogenita sídla je dána typem staveb (stará venkovská obydlí, novostavby rodinných vilek, chaty atd.).

Fragmentace

Louky a pole vykazují poměrně vysoký stupeň fragmentace díky zachované, bohatě větvené cestní síti, rozdělující je na mešní pozemky, a také díky členění liniovou vegetací podél cest a vodních toků. I hospodářsky využívané lesy s pravidelnou hustou cestní sítí jsou poměrně fragmentované. Výrazně v krajině působí ploty a ohradníky vymezující pastviny a výběhy pro koně. Za fragmentované území můžeme považovat i ploty oddělené zahrádky, které vystihují individualitu majitelů různorodým hospodařením.

Rozptýlená zeleň

Největší plošné zastoupení má břehová vegetace podél potoků, tzn. míst pro zemědělství nevhodných. Tyto úzké až chapadlovité výběžky tvoří ostrý přechod, stejně jako další hranice lesa. V mnoha místech nelze doprovodnou vegetaci podél vodních toků pojmenovat jako rozptýlenou zeleň, neboť bezprostředně navazuje na plochu lesa. Několik zachovaných soliterních stromů a úseků mezí, které dříve lemovaly polní cesty, svědčí o větší fragmentaci území.

5.1.2 Prostorové a vizuální vztahy

Při terénním průzkumu byly vyhodnoceny pohledové horizonty viditelné ze sídla do krajiny i z okolí na sídlo. Vlivem konfigurace terénu a vegetačních bariér není Posluchoz z okolní krajiny příliš dobře pozorovatelný. Výjimkou je místo výhledu na kopci Cukrák, který je odlesněný kvůli sjezdovce a nabízí částečný vnější pohled na Posluchoz. Od Posluchova byly zaznamenány tři pohledové horizonty (viz mapa s vyznačeným stanovištěm pozorování). Dále byla určena panoramatická cesta a z ní vnímaná výseč krajiny. Na hlavních přístupových cestách byly určeny vstupní brány. Jako objekt pozorovatelný (téměř) ze všech míst modelového území byl určen komín zemědělského areálu.

Výstupem analýzy je mapa prostorových a vizuálních vztahů. V mapě jsou zaznamenány dominanty, které jsou blíže popsány v kapitole Krajinný ráz. Fotodokumentace k pozorovaným vizuálním vztahům je součástí příloh práce.

5.1.3 Krajinný ráz

Oblast krajinného rázu

Posluchoz byl zařazen do oblasti krajinného rázu na základě porovnání dvou prací na toto téma, které došly k poměrně protichůdným výsledkům. Proto bylo nastíněno možné třetí řešení vymezující menší oblast vztahující se ke Svatému Kopečku.

Löw a spol. (2011) vypracovali výkres oblastí se shodným krajinným typem pro Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje. Autoři zařazují Posluchoz a Mariánské Údolí, na rozdíl od zbylých částí Hluboček, do krajinného celku Haná. Tento celek zahrnuje okolí Olomouce, Šternberka, Uničova, Litovle, Prostějova a Přerova. Měřítko 1:200 000 dovoluje jen poměrně hrubé členění.

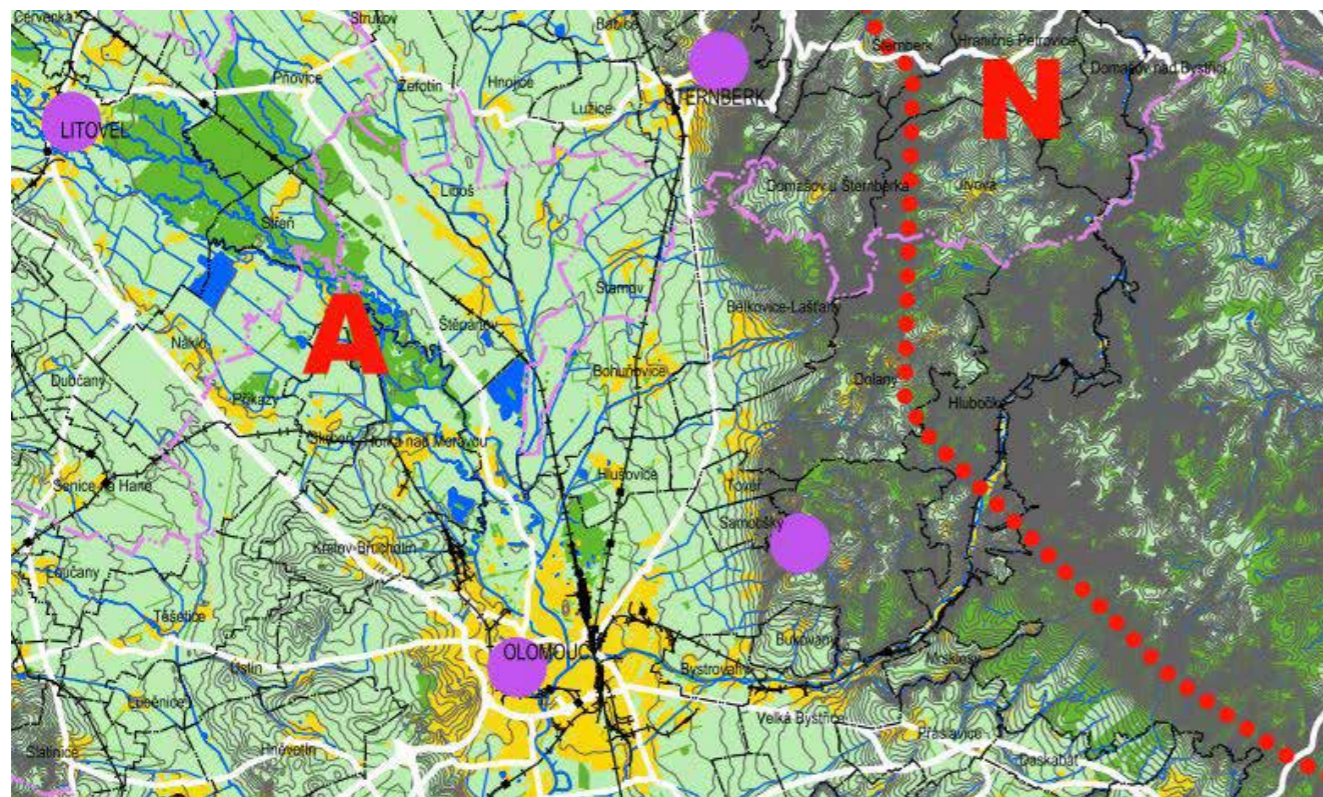
Podrobněji území člení Vysloužil (2013), který se ve své diplomové práci zabývá krajinným rázem Olomouckého kraje a zařazuje Posluchoz do krajinného celku Šternbersko, který vymezuje takto:

„Šternbersko – Ostrý severní okraj Hané, plný pustých údolí, hradů a zachovalé přírody.

Oblast dramatické proměny nížin Uničovska do vyšších poloh Nízkého Jeseníku, protkaná hlubokými údolními, strmými svahy a s velkým množstvím starých hradů. Dalšími charakteristikami je vysoká lesnatost, hustá říční síť a poměrně husté osídlení vzhledem k terénu oblasti. Oblast na západě navazuje

na Uničovsko, hranice je vedena úpatím svahů Nízkého Jeseníku, na severu oblast přechází do Moravskoslezského kraje. Ve vyšších polohách, kde je reliéf již méně členitý, oblast sousedí s Moravskobrounskem. Dále na východě potom oblast tvoří výběžek podél řeky Bystřice až k Domašovu nad Bystřicí. Východní hranice s Libavou vede také přechodem do méně členité a výše položené krajiny vojenského újezdu. Na jihu oblast sahá až ke Svatému Kopečku, který je historicky spjat s Olomoucí, a proto je přiřazen právě k ní. Otevřenější krajina jižně od Velké Bystřice je již součástí oblasti Tršicko.“

Výše citovaná charakteristika oblasti se výborně hodí na zbylé části Hluboček, ne však na Posluchov. Problematickým u tohoto zařazení shledávám vymezení oblastí podle katastrálního území obcí. V případě Posluchova jako součásti Hluboček je tomu tak, že nemají společného téměř nic, kromě v nedávné době uměle vytvořených správních hranic. Historický vývoj i charakter krajiny řadí Posluchov spíše na západ ke Svatému Kopečku, který je přiřazen k Olomouci. Možné by bylo vyčlenění Sv. Kopečku a s ním souvisejících

Obr. č. 20 Oblast krajinného rázu Haná. Löw 2011

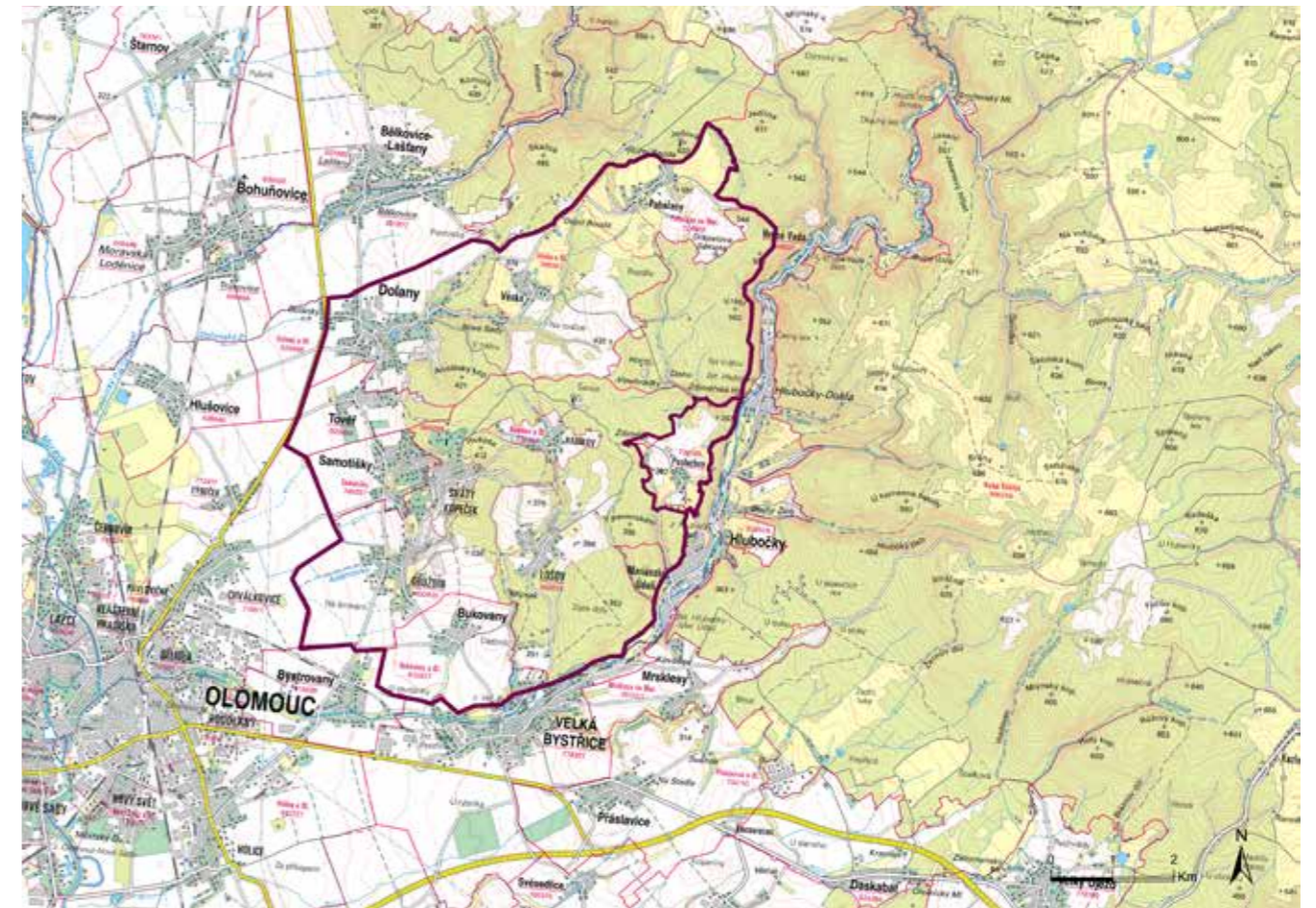
Obr. č. 19 Oblast krajinného rázu Šternbersko. Vysloužil 2013

vesnic jako samostatné oblasti krajinného rázu. Jednalo by se o jemnější členění a vznikla by oblast menší v měry, avšak svébytnost a význam Svatého Kopečku je opravňující pro takovéto vymezení. Do navrhované oblasti by patřilo katastrální území obcí Lošov, Radíkov, Posluchov, Svatý Kopeček, Samotíšky, Dolany, Véska a Pohořany. Společným rysem pro vymezení oblasti krajinného rázu je zejména poloha sídel na kopcích Domašovské vrchoviny, tvořící přechod Hané do Nízkého Jeseníku, a také historické vazby na Svatý Kopeček. Oblast je z východu vymezena terénem svažujícím se do údolí Bystřice, ze západu ji tvoří přechod pahorkatin do roviny Hané.

Místo krajinného rázu

Samotné území katastru Posluchova bylo vyhodnoceno jako místo krajinného rázu, jež lze charakterizovat takto:

Dobře čitelný odlesněný prostor severojižně protáhlého tvaru jednoznačně vymezený hospodářskými porosty zalesněných kopců, jehož základní osu vytváří komunikace vedoucí z Hluboček přes Posluchov do Radíkova. Krajinný rámec tvoří scelené bloky pastvin a orné půdy s drobnými fragmenty mezi a remízků historického členění krajiny. Poměrně dochovaná struktura sídla návěsího typu s dominan-

Obr. č. 21 Oblast krajinného rázu Svatý Kopeček a místo krajinného rázu Posluchov

tou kaple Nejsvětější Trojice se uplatňuje jako dominanta dotvářející obraz sídla v krajině. Kompaktní zastavěné území je po obvodu místy narušeno novodobou zástavbou. Mimo intravilán obce se nachází několik stavebních objektů, včetně dvou bývalých zemědělských areálů.

Znaky krajinného rázu

V řešeném území byly definovány a klasifikovány (viz tabulka) následující charakteristické znaky krajinného rázu:

Mírně zvlněný reliéf

Posluchov se nachází na mírně členité plošině. Tyto mírné terénní modelace dodávají jinak otevřeně a přehledně krajině jistý prvek tajemna a překvapení. Například při stoupání po cestě od bývalého zemědělského areálu se krajina postupně otevírá pohledu nebo objevení sadu ukrytého za zákrutou polní cesty v severní části území apod.

Obr. č. 22 PMírně zvlněný reliéf

Obr. č. 23 Ostré okraje lesních porostů

Ostré okraje lesních porostů

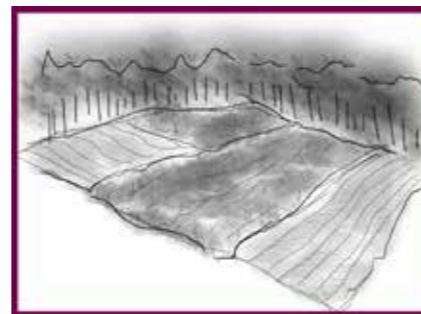
Významným znakem krajiny Posluchova je výrazný kontrast mezi jasně vymezenými hranicemi tvořenými okrajem lesních porostů po celém obvodu katastru a otevřením se panoramatickým pohledům do údolí Bystřice a na protilehlé svahy. Na základě historických map bylo zjištěno, že hranice lesa vůči zemědělské krajině se v čase příliš neměnila. Je možné ji tedy považovat za historickou krajinnou strukturu. To souvisí především s geomorfologickým utvářením terénu. Hranice lesa se nachází na strmém přechodu zemědělsky využívané náhorní plošiny a méně úrodných půd na svazích.

Obr. č. 24 Panoramatický výhled do údolí a na protější svahy

Panoramatický výhled do údolí a na protější svahy

S krajinou Posluchova je spjat i výhled na svahy údolí řeky Bystřice, Oderské vrchy a Draňanskou vrchovinu.

Obr. č. 25 Krajinná matrice orné půdy a TTP

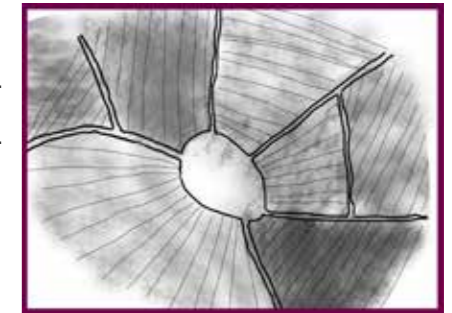
Krajinná matrice orné půdy a TTP

Krajinnou maticí tvoří mozaika orné půdy a trvalých travních porostů, z nichž velká část je vyhrazena jako pastviny pro koně.

I přesto, že v 50. letech došlo ke scelování pozemků, měřítko současných ploch orné půdy a TTP je možné vyhodnotit jako malé až střední, a to zejména díky dochované zemědělské cestní síti s fragmenty mezí.

Náznak historické plužiny

Posluchov měl radiální lánovou plužinu, která je v krajině i navzdory scelování bloků půdy stále čitelná. Je to především díky poměrně dochované cestní síti.

Obr. č. 26 Náznak historické plužiny

Dochovaná historická cestní síť

Při porovnání současných map s mapovými podklady z 19. století je patrné, že základní kostra cestní sítě zůstala zachována. Některé méně významné polní cesty vyběhající radiálně z vesnice a členící polnosti na jednotlivé lány zanikly až v nedávné době, neboť na leteckých snímcích z 50. let jsou dosud jasně čitelné. Trasování zaniklých cest je dobře patrné na katastrální mapě, kde jednotlivé parcely svým tvarem jednoznačně dokladují i tyto zaniklé krajinné struktury.

Obr. č. 27 Dochovaná historická cestní síť

Rozptýlená zeleň – fragmenty mezí a solitéry

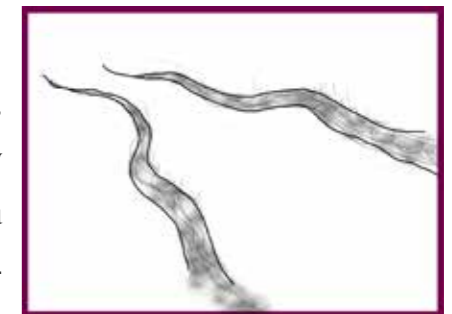
Významně působí v krajině také fragmenty rozptýlené zeleně. V zemědělsky využívané části se jich nenachází mnoho, o to výrazněji působí věkovitá architektura oněch několika starých jedinců ovocných stromů. Podél potoků se nachází doprovodná vegetace působící jako výspy lesa zasahující do obdělávané krajiny. Podél cest se místy zachovaly fragmenty liniové vegetace mezí. Některé z nich byly patrně vysazeny úmyslně, některým vegetačním prvkům byl spontánní vznik umožněn nezáměrně, ponecháním okrajů polí bez údržby.

Obr. č. 28 Rozptýlená zeleň – fragmenty mezí a solitéry

Drobné vodní toky

Řešené území je po obvodu lemováno drobnými vodními toky, některé zde pramení, jiné územím jen protékají. Dva jsou stálé, ty dostaly svá jména, zbylé jsou bezejmenné, spíše sezónní. Na severu tvoří hranici řešeného území Zdiměřský potok, na západě až jihozápadě protéká územím Posluchovský potok. Potoky jsou lemovány doprovodnou vegetací.

Obr. č. 29 Drobné vodní toky

Prameniště a vlhké louky

Na řešeném území se nacházejí tři výrazná prameniště drobných vodních toků. Každé je svým projevem jedinečné. U prameniště vznikají poměrně rozlehlé zvodnatělé plochy s typickou vegetací, mající charakter mokřadu. Jinde se prameniště projevuje nenápadně v podobě vlhké louky, kde se voda postupně sbírá do vzniklého potoka. Jinde pramen intenzivně doslova vyvěrá a na relativně malé ploše jej doprovází vysoká vegetace orobince.

Obr. č. 30 Prameniště a vlhké louky

Ovocné sady (staré i nově vysazené)

V krajině jsou patrné fragmenty starých ovocných sadů v podobě dnes již solitérních jedinců. Plošně se zachoval sad na východ od obce, jehož majitel o něj pečuje a postupně jej obnovuje. Množství ovocných dřevin lze spatřit na pozemcích u starší zástavby, které si zachovaly tradiční využití a podobu venkovské zahrady. Patrná je snaha místních obyvatel o doplňování ovocných dřevin do krajiny. Mladá výsadba se nachází jak v intravilánu, tak na rozlehlém pozemku v severovýchodní části katastru.

Obr. č. 31 Ovocné sady (staré i nově vysazené)

Historické jádro obce

Posluhovská návěs s kaplí Nejsvětější Trojice a rybníkem se dochovala v autentické podobě. Návěs není narušena nevhodnou novodobou zástavbou a majitelé vesměs hospodaří na zahradách svých domů tradičním způsobem.

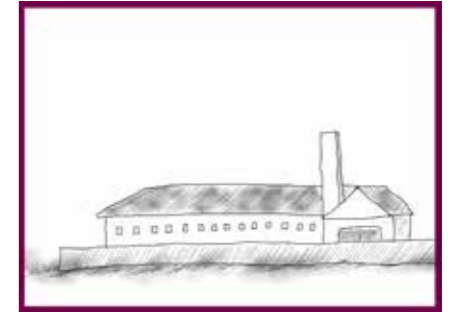
Obr. č. 32 Historické jádro obce

Místní přírodní materiály

Velice oblíbeným a hojně používaným materiálem je místní kámen. Jedná se o droby a břidlice, dobře dostupné z nedalekých lomů, doplněné sběrem uvolněných kamenů v lese. Břidlici a drobu lze spatřit použitou jako stavební materiál nejrůznějších zídek, plotů, zpevnění odvodňovací strouhy, ale i jako zdivo celých domů, stodol apod. To se však týká spíše starších domů, majitelé novodobé zástavby upřednostňují umělé materiály, ačkoli snadná dostupnost kamene se nezměnila.

Zemědělské objekty a vodojem

V šedesátých letech 20. století vznikly v katastrálním území Posluchova dva zemědělské objekty živočišné výroby určené k chovu drůbeže. Větší z nich dodnes slouží svému účelu, menší je využíván jako sklad. Menší z objektů je umístěn v terénní sníženině a krytý vegetací. Větší z objektů, jehož součástí je i cca 20 m vysoký komín, je situován v blízkosti obce na otevřeném prostranství a působí jako vizuální dominanta. Také vodojem u nejdůležitější vstupní brány do Posluchova působí jak dominanta.

Obr. č. 33 Zemědělské objekty a vodojem

Novodobá zástavba rodinných domů

Novodobá zástavba situovaná po obvodu původního historického jádra má jednotný charakter, uměřenou barevnost i materiály, nicméně s původní architekturou sídla příliš nekomunikuje a působí izolovaným dojmem jako novotvar, který nedokáže splynout s původním celkem vesnice.

Obr. č. 34 Novodobá zástavba rodinných domů

Co se týká zástavby podél komunikace, spojující Posluchova s postupně vznikající plošnou zástavbou rodinných domů, jedná se o nekonceptuální zásah do krajinného rázu. Ačkoli samotná stavba může nést architektonické kvality, její uplatnění v konkrétním místě vyznívá naprázdno až rušivě. Nevhodně volený architektonický styl připomínající horský srub není absolutně v kontextu s místní krajinou a ani vzdáleně nerespektuje principy zdejšího stavitelství. Obdobně je tomu i u objektů vzniklých přestavbou rekreačních chat na stavby pro bydlení. Samy o sobě objekty působí rušivě, avšak ve vzájemné interakci se účinek násobí a vzniká vizuální chaos, dobře známý z tzv. satelitních městeček.

Hodnocení krajinného rázu

		klasifikace identifikovaných znaků				míra vlivu na znaky
místo krajinného rázu: POSLUCHOV		projev znaků	dle významu	dle frekvence výskytu	dle hodnoty	
znaky krajinného rázu	konkrétní identifikované znaky hodnot v krajině	pozitivní	zásadní	ojedinelý	jedinečný	pozitivní (slabý, silný)
		neutrální	spoluurčující	méně frekventovaný	význačný	negativní
		negativní	doplňující	častý	běžný	žádný stírající
znaky přírodních charakteristik	přechod vrchoviny do pahorkatiny	pozitivní	zásadní	častý	význačný	silný
	mírně zvlněný terén	pozitivní	spoluurčující	častý	běžný	silný
	drobné vodní toky po obvodu území	pozitivní	doplňující	méně frekventovaný	běžný	pozitivní
	prameniště a vlhké louky	pozitivní	doplňující	méně frekventovaný	význačný	pozitivní
znaky kulturních charakteristik	využití krajiny – lesozemědělská krajina	pozitivní – neutrální	zásadní	častý	běžný	silný
	sídlo na kopci	neutrální	spoluurčující	ojedinelý	význačný	středně silný
	zachovaná náves s dominantou kostela	pozitivní	zásadní	ojedinelý	jedinečný	slabý
	náznak historické plužiny	pozitivní	spoluurčující	méně frekventovaný	význačný	slabý
	dochovaná historická cestní síť	pozitivní	spoluurčující	častý	význačný	středně silný
	přítomnost původní architektury	pozitivní	spoluurčující	častý	význačný	silný
	přítomnost novodobých staveb pro bydlení	neutrální – negativní	spoluurčující	častý	běžný	stírající
	přítomnost zemědělských objektů	negativní	doplňující	méně frekventovaný	běžný	stírající
znaky percepčních charakteristik	sady (staré i nově založené)	pozitivní	doplňující	méně frekventovaný	význačný	slabý
	fragmenty rozptýlené zeleně	pozitivní	spoluurčující	ojedinelý	význačný	slabý
	uzavřenost prostoru – vymezení lesem	neutrální	zásadní	častý	význačný	silný
	vzdálené pohledové horizonty do údolí a na jeho svahy	pozitivní	zásadní	méně frekventovaný	jedinečný	silný

Dominanty

V modelovém území byly definovány a klasifikovány dominanty (viz tabulka). Následující text nabízí jejich stručný popis.

Zalesněné svahy

Svahy kopců obklopujících řešené území jsou součástí každého pohledu do krajiny a také jsou určující pro její měřítko.

Kopec Jedová

Vrch Jedová, vysoký 633 metrů, působí společně s obcí Pohořany, nacházející se pod ním. Jedová je podle svého charakteristického tvaru rozeznatelná již zdaleka. Identifikovat ji lze už od Plumlova, stejně jako přijíždíme-li na Hanou od Zábřehu či Přerova. Na vrcholu se nachází vysílač.

Radíkovská věž

Rozhlasový a televizní vysílač stojící nedaleko Radíkova byl postaven v 70. letech. Nachází se v nadmořské výšce 432 m n. m. Jedná se o železobetonovou konstrukci, zasahující typicky do mnoha pohledových horizontů a sloužící jako orientační bod v krajině.

Kaple Nejsvětější Trojice

Kaple je nejvýznamnější sakrální památkou v modelovém území, promítá se do mnoha pohledů na sídlo. Působí jako výrazná vertikála v prostoru návsi.

Náves s rybníkem

Náves s rybníkem jsou dominantou intravilánu. Vodní plocha tvoří střed prostoru, ke kterému se sbíhají cesty a je zde soustředěno dění obce.

Sjezdovka v Hlubočkách

Skiareál Hlubočky byl vybudován na kopci Cukrák v blízkosti hlubočského kostela. Terénními úpravami byl kopec uměle zvýšen. V zimě upoutává sjezdovka pohled díky pohybu vleku a lyžařů, v jarním období zase dlouho setrvávajícím umělým sněhem v kontrastu s okolím bez sněhové pokrývky.

Vojenský újezd

Vojenský újezd Libavá se projevuje jako hluková dominanta nepravidelně a pouze krátkodobě, a to v případě vojenských cvičení. Jedná se o hlasitou cvičnou střelbu a zvýšenou frekvenci průletu vojenských letounů leteckým koridorem, vedoucím nad Hlubočkami.

dominanta	lokalizace	počet prvků tvoř. dominantu	původ	rozsah působení	směr působení	pohyb	vnímání	doba působení	unikátnost	hodnocení
	uvnitř území	samostatná	přírodní	místní	vertikální	dynamická	vizuální	trvalá	unikátní	pozitivní
	vně území	soubor	umělá duchovní	oblastní národní	horizontální všesměrná	statická kombinovaná	pachové hlukové	dočasná	opakující se	negativní rozporné
kaple Nejsvětější Trojice	uvnitř	samostatná	umělá	místní	vertikální	statická	vizuální	trvalá	unikátní	pozitivní
náves s rybníkem	uvnitř	soubor	umělá	místní	horizontální	statická	vizuální	trvalá	unikátní	pozitivní
zemědělský areál	uvnitř	samostatná	umělá	místní	horizontální	statická	vizuální/pachové	trvalá	opakující se	negativní
vodojem	uvnitř	samostatná	umělá	místní	horizontální	statická	vizuální	trvalá	unikátní	negativní
sloupy VN	uvnitř	soubor	umělá	místní	vertikální	statická	vizuální	trvalá	opakující se	negativní
Radíkovská věž (vysílač)	vně	samostatná	umělá	oblastní	vertikální	statická	vizuální	trvalá	unikátní	pozitivní
sjezdovka v Hlubočkách	vně	samostatná	umělá	místní	vertikální	kombinovaná	vizuální	dočasná	unikátní	rozporné
vojenský újezd	vně	soubor	umělá	oblastní	všesměrná	statická	hlukové	dočasná	opakující se	negativní
zalesněné svahy	vně	soubor	přírodní	místní	vertikální	statická	vizuální	trvalá	opakující se	pozitivní
kopec Jedová	vně	samostatná	přírodní	oblastní	vertikální	statická	vizuální	trvalá	unikátní	pozitivní

Vodojem

Areál vodojemu působí dominantně svým umístěním na vyvýšeném místě, u nejvýznamnější vstupní brány do Posluchova. Také se vymyká svým měřítkem a ryze technickým pojetím architektury.

Vedení vysokého napětí

Sloupy elektrického vedení působí v zemědělsky využívané části území, kde chybí rozptýlená zeleň, jako jediná, a tedy dominantní vertikála. V intravilánu obce působí rušivě v kontextu nejvýznamnější sakrální památky, kdy elektrické vedení zasahuje do charakteristického čelního pohledu na kapli.

Zemědělský areál

Větší ze dvou zemědělských areálů, situovaný u velmi frekventované hlavní osy spojující Posluchovo s Radíkovem, působí jako dominanta dvojím způsobem. Z vizuálního hlediska je to umístění areálu na otevřené ploše bez jakéhokoli odclonění, měřítko budov a vertikála komína. Velmi nepříjemné, zejména v teplých měsících roku, je rovněž pachové působení areálu spojené s chovem drůbeže. Se stejným problémem se mohou potýkat i chovatelé koní.

5.1.4 Hodnoty

Krajinné hodnoty (podrobněji popsány v předchozích kapitolách) byly pro přehlednost rozděleny do kategorií: přírodní, kulturně-historické, urbanistické a percepční. Prostorově jsou znázorněny v mapě hodnot.

Přírodní hodnoty

Přírodní park Údolí Bystřice

prvky nadregionálního, regionálního a lokálního územního systému ekologické stability (ÚSES)

evropsky významná lokalita

území jako součást mikroregionu Bystřička

vodní plocha rybníka s vegetací

Posluhovské vodopády

lokalita výskytu zvláště chráněných rostlin a živočichů

prameniště

močál

drobné vodní toky

rozptýlená zeleň

Kulturně-historické hodnoty

kaple Nejsvětější Trojice

kamenný kříž před kaplí Nejsvětější Trojice

kamenný kříž za obcí u polní cesty do Radíkova

jubilejní kameny

Urbanistické hodnoty

dispoziční založení Posluchova

prostor návsi s kostelem a rybníkem

historická cestní síť

Percepční hodnoty

pohledový horizont viditelný z panoramatické cesty

místo pozorování krajinné scény na rozcestí k Radíkovu

5.1.5 Limity

Limitující faktory ovlivňující řešené území lze rozdělit na dvě kategorie, a to ochranná pásma a ochranné režimy přírodních a kulturních hodnot.

Do první skupiny patří ochranné pásmo lesa (50 m od hranice lesa), ochranné pásmo vysokého napětí (7 m) a na území ze sousedního katastru zasahující ochranné pásmo hydrogeologického zdroje. Nad řešeným územím vede letecký koridor a část katastru spadá do zájmového území Ministerstva obrany, souvisejícího s vojenským prostorem Libavá.

Na některé plochy se vztahují ochranné režimy přírody a krajiny dané zařazením do Územního systému ekologické stability, vyhlášením evropsky významné lokality a Přírodního parku Údolí Bystřice. Na území se nachází lokalita výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, zaměřená na ochranu ohroženého druhu motýla přástevníka kostivalového. Historické jádro obce je vedeno jako území s archeologickými nálezy. Prostorově jsou znázorněny v mapě limitů.

5.1.6 Shrnutí výsledků analytické části

Na základě analýz prostorových a vizuálních vztahů, vyhodnocení znaků krajinného rázu, limitů a hodnot modelového území byly formulovány problémy a střety.

Ty mohou vznikat rozporem mezi současným využíváním krajiny a přírodním potenciálem krajiny (např. orná půda na svahu ohrožená erozí či nadměrná intenzita využívání TTP) nebo mohou být činností člověka ohroženy charakteristické znaky krajiny, příkladem může být suburbanizace.

Z analýz však vyvstaly nejen problematické oblasti, ale i místa výrazného potenciálu, která naopak mohou hodnoty krajinného rázu podpořit. Jedná se o místy zanikající historické krajinné struktury nebo drobné zanedbané plochy v intravilánu.

Výstupem shrnutí analytické části je problémový výkres. Jednotlivé problémy jsou podrobněji popsány v druhé části této kapitoly, kde je popsáno i navrhované řešení.

5.2 Návrhová část

5.2.1 Zástavba

Současný stav

Posluhov má zachovalou strukturu venkovského sídla návesního typu s poměrně autentickou venkovskou zástavbou. Po východním vnějším obvodu sídla vznikla v posledním desetiletí skupina rodinných domů. Tato zástavba je situována podél původní záhumenní cesty a pokračuje dále podél cesty k Radíkovu. Stejně tendence k rozvoji sídla podél komunikace jsou patrné na jihu sídla podél cesty do Mariánského Údolí. V Mariánském Údolí se nachází panelové sídliště, na které navazuje nová čtvrť rodinných domů. Tato zástavba sahá až na hranici katastrálního území Posluchova a dochází k postupnému propojování těchto sídel.

Územní plán

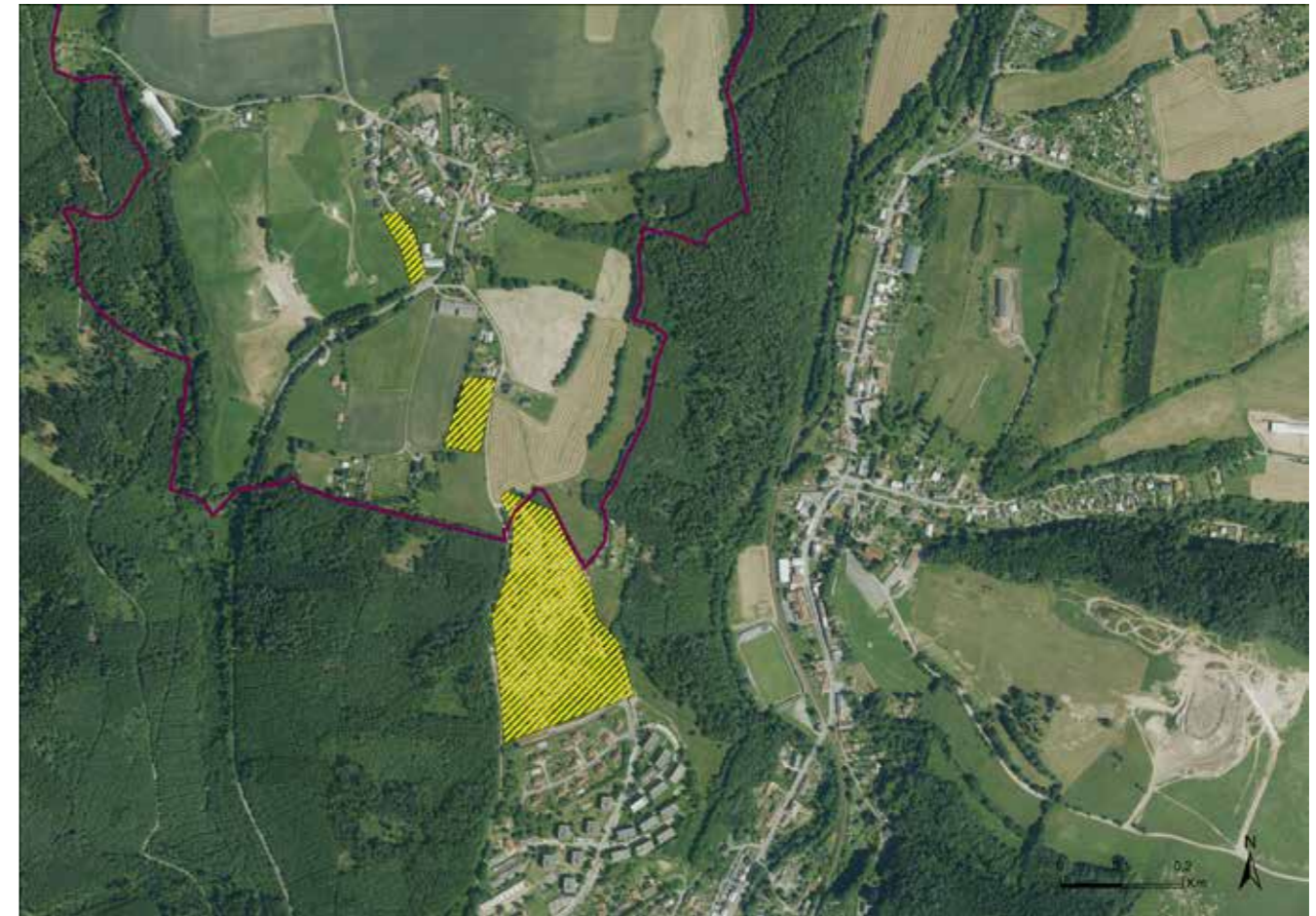
Dle platného Územního plánu obce Hlubočky účinného od roku 2010 je toto propojení umožněno vyčleněním zastavitelného území. Ze správního hlediska je propojení obcí legitimní, jedná se o dvě místní části téže obce. Z urbanistického hlediska je však nevhodné. Další zastavitelná plocha má doplnit řadu stávajících RD podél záhumenní cesty.

Dva objekty RD (na louce pod vodojemem) vznikly na pozemcích, které nejsou v územním plánu určeny k zastavění.

U jižní hranice řešeného území se nachází malá chatová osada. Zde jsou zjevné tendence k přestavbě rekreačních objektů na objekty trvalého bydlení. Tyto plochy nebyly v ÚP pro tyto účely určeny.

Návrh

Propojením obcí a dalším zastavováním ploch v okolí Posluchova dochází ke značnému a nevratnému poškozování krajinného rázu. Ve zdejší oblasti ojedinělé půdorysné založení obce je jedním z klíčových charakteristických znaků místní krajiny a je žádoucí zavést opatření k jeho ochraně. Z tohoto důvodu je navrženo vyhlášení vesnické rezervace v prostoru historického intravilánu obce. Ochranné pásmo po jeho obvodu kopíruje na severu cestní síť, vymezuje původní plužinu, na jihu je hranice tvo-

Obr. č. 35 Zastavitelné území podle územního plánu z roku 2010

řena katastrální hranicí. Účelem vesnické památkové zóny je ochrana hodnot v intravilánu a zamezení další nevhodné výstavbě v jejím ochranném pásmu.

Vesnická památková zóna

Představuje nižší kategorii ochrany památkově hodnotného území. Jedná se o území sídelních útvarů nebo jejich částí, které se zpravidla vyznačují zachovalou půdorysnou osnovou a hmotovou strukturou s nižším podílem dochovaných původních historických staveb (historické jádro nebo jeho část, zástavba kolem náměstí).

Památkovou zónou vedle sídla může být i historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty. Chráněny jsou nejen jednotlivé kulturní památky, ale i ostatní objekty a plochy, tj. historický půdorys sídla (parcelace, uliční síť); prostorová a hmotová skladba; urbanistická struktura; uliční interiéry; historické podzemní prostory (zejména sklepy, štoly); panorama s hlavními dominantami v blízkých i dálkových pohledech; historické zahrady a parky; prvky drobné architektury, materiály apod. Na vymezených plochách lze uplatňovat diferencovanou ochranu (tzv. území určující, doplňující a dotvářející). (npu.cz)

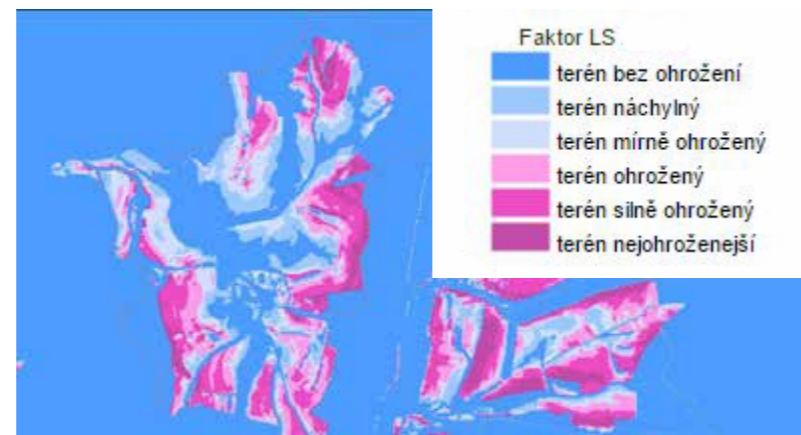
Obr. č. 36 Vesnická památková zóna

5.2.2 Protierozní opatření

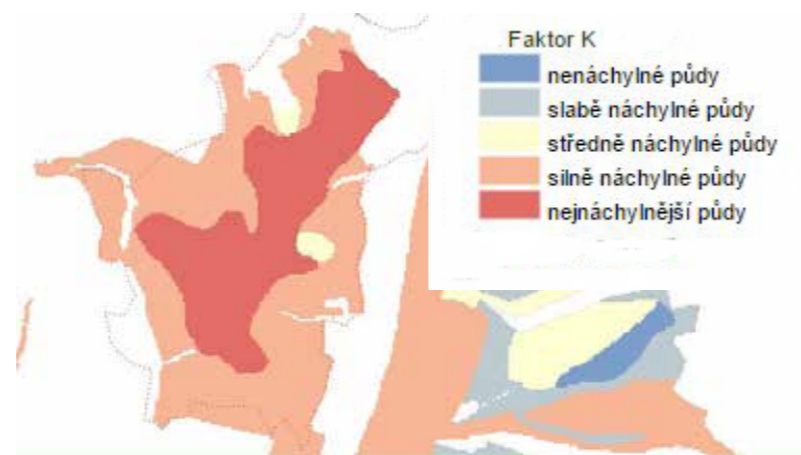
Erozní ohrožení

Erozní ohrožení bylo stanoveno na zemědělsky využívané orné půdě pomocí LS faktoru s přihlédnutím k hodnotám K faktoru. Jedná se o potenciální odnos půdy vodní erozí z již dále nespecifikovaných netrvalých kultur. Jako hranice bezpečnosti je brána hodnota LS faktoru 1,7. U půdních bloků s LS faktorem převyšujícím tuto hodnotu je třeba navrhnout protierozní opatření.

Topografický faktor (LS) neboli faktor délky (L) a sklonitosti (S) vyjadřuje vliv morfologie terénu na vznik a vývoj erozních procesů. Topografic-

Obr. č. 37 LS faktor; zdroj VÚMOP

Obr. č. 38 K faktor; zdroj VÚMOP

ký faktor představuje poměr ztrát půdy na jednotku plochy svahu ke ztrátě půdy na jednotkovém pozemku.

Faktor erodovatelnosti půdy (K) představuje náchylnost půdy k erozi, tedy schopnost půdy odolávat působení rozrušujícího účinku deště a transportu povrchového odtoku. Hodnota faktoru závisí na textuře a struktuře ornice, obsahu organické hmoty a propustnosti půdního profilu. (wumop.cz)

Protierozní opatření

Zjištěný LS faktor a K faktor (wumop.cz) byl promítnut na současné využití krajiny. Na tomto podkladě byly stanoveny bloky orné půdy ohrožené erozí.

Závažnější erozní ohrožení bylo zjištěno u půdního bloku v severní části řešeného území. LS faktor zde dosahuje hodnot 7 až 12,9. Jedná se tedy o půdy silně až velmi ohrožené erozí. Faktor K má hodnoty 0,4–0,5, značící půdy silně náchylné až nejnáchylnější. V bezprostředním kontaktu s touto plochou orné půdy se nachází lokální biocentrum. I to je dalším rozhodovacím faktorem ke změně intenzity využívání. Na základě těchto skutečností byl tento blok doporučen k převedení z orné půdy na trvalý travní porost.

Na méně erozně ohrožené orné půdě jsou navržena protierozní opatření ve formě zatravněných průleहů. Dalším protierozně působícím faktorem je navrhovaná liniová vegetace podél cest.

Protierozní průleह je liniový prvek umístěný na pozemku v místě nutného přerušení svahu. Průleह je na pozemku vrstevnicově orientován s mírným podélným sklonem. Průlehy jsou používány pro svahy s mírnějším sklonem. Sklon svahů průlehu by neměl překročit poměr 1:5, doporučeno je 1:10, aby byl průleह přejezdny mechanizací a aby co nejméně omezoval hospodaření na pozemku. Nad průlehem je navržen zatravněný pás o šířce 5 m pro zachycení smyté zeminy před vstupem do průlehu. Travnatý pás může být místy doplněn výsadbou dřevin.

Pro návrh podélného a příčného sklonu a dalších dimenzí protierozních opatření je nutné provést odborné hydrogeologické výpočty. (Novotný, 2014)

Doporučené oseední postupy dle VÚMOP viz přílohy.

5.2.3 Skládky

Skládka – stará ekologická zátěž

Stará ekologická zátěž v podobě skládky komunálního odpadu se nachází po levé straně silnice III. třídy vedoucí z Hluboček do Posluchova. Lokalita nese místní název Sedlisko – Skála. Mezi lety 1998 a 2002 proběhla rekultivace skládky. Lokalita se nachází v ochranném pásmu hydrogeologického zdroje.

Ve zprávě Oblasti povodí Moravy z roku 2009 byla vyjádřena pochybnost o bezpečnosti skládky: „Povrch skládky má být dle projektu překryt minerální vrstvou s geotextilií (Vznikají pochybnosti

o položení geotextílie a jílové vrstvy na těleso skládky). ... Vzhledem ke zjištěnému znečištění podzemní vody pod skládkou podloží skládky nejsou dostatečnou přirozenou bariérou migrace znečišťujících látek do podzemní vody. ... Lokalita je zařazena mezi rizikové z důvodu překročení limitů Hg, Cd. ... jedná se o středně rizikovou lokalitu, na které je navržena rekultivace.“ (pmo.cz)

Z dostupných informací se nepodařilo zjistit stav nápravných opatření. V souladu se závěry Oblasti povodí Moravy tedy doporučuji prověření skutečného stavu skládky a dokončení rekultivace. Doporučuji i nadále pokračovat v monitoringu podzemních a povrchových vod.

Černá skládka

Na východním okraji obce u pěšiny vedoucí do Mariánského Údolí vznikla v korytě potoka černá skládka. Příčinou setrvání tohoto stavu mohou být vlastnické vztahy – skládka zasahuje na parcely patřící obci, soukromému vlastníku i státu. Vzhledem k situování skládky na ekologicky velmi citlivé lokalitě prameniště a koryta drobného vodního toku navrhuji sanaci skládky.

5.2.4 Pastviny

V Posluchově se nacházejí dvě zařízení pro ustájení a chov koní. Na Ranči Posluchov se specializují na westernové ježdění a v současné době je zde ustájeno 15 koní na ploše pastvin 12,5 ha. V druhém zařízení je koní 7 na ploše 5,2 ha. V obou případech jsou koně ustájeni pastevním způsobem. To znamená, že jsou celoročně ve výběhu, kde mají přístup k vodě, jsou dokrmováni a mají možnost úkrytu v přístřešku.

V Posluchově vznikly pastviny oplocením původních TTP, nikoli založením výsevem osevní směsí určenou pro pastviny. To znamená, že louka bude postupně měnit své druhové složení. Pastva potlačuje vysoké druhy trav, narušuje povrch pro druhy rozmnožující se semeny apod. Tato přeměna louky na pastvinu trvá 5–40 let. Jako problematická se jeví nadměrná intenzita zatěžování TTP, kdy dochází k vypasení celé plochy bez možnosti regenerace a také intenzivní sešlap.

Specifika chování koní na pastvině

Kůň při pasení zachytává porost pysky a odhryzává jej – je to tedy mělký, k porostu poměrně šetrný spásač. Zároveň je ale při spásání výrazně selektivní, a tak vzniká ostrůvkovitá struktura porostu s nepoživatelnými rostlinami, které se dále vysemeňují a znehodnocují pastvinu. Proto je třeba tyto rostliny odstraňovat kosením. Kůň se během pastvy hodně pohybuje, a dochází tedy k většímu zatížení porostů a poškození drnu. Koně vylučují exkrementy na určitém místě, kde nespásají a vyskytují se zde plevele. (utok.cz)

Jako optimální počet zvířat na hektar se v případě koní udává jeden jedinec. To je ideální stav z hlediska prostorových nároků zvířete a udržitelnosti zdravých travních porostů pastvin. Z hlediska prostorových možností a ekonomické udržitelnosti je však toto řešení pro chovatele koní nereálné, a proto se jako přípustný počet koní na hektar počítají 2–3 zvířata. Tento počet už však nedovoluje dlouhodobou kontinuální pastvu (koně jsou v jednom oplátku po celou sezónu), je potřeba zvolit pastvu rotační (střídání dvou a více pastvin při dodržení režimu obrůstání, které trvá min. 30 dní).

Návrh

Pokud je tedy splněn předpoklad dvou koní na hektar, pastvina by měla být rozdělena na několik částí (například přenosným ohradníkem), na kterých střídavě umožníme koním pastvu. Optimální je rozdělit pastvinu na čtvrtiny, v krajním případě i poloviny. Ve chvíli, kdy je porost nižší než cca 7 cm (po cca 10–20 dnech), se koně přesunou do jiné části, která zatím „odpočívá“ (obrustání trvá 2–6 týdnů).

V deštivém období by se měli koně nechávat v základním výběhu, aby nedocházelo k poškozování sešlapem v blátě. Alternativou, je-li to možné, je po žních koním zpřístupnit na mokrou část roku uvolněné plochy po sklizni obilí a nechat je vypásat obrostlá strniště, tím můžeme částečně uchránit TTP. (equichannel.cz)

Je třeba zdůraznit, že se jedná o doporučení optimálního režimu. V praxi je situace pochopitelně komplikovanější: je potřeba od sebe oddělit agresivní členy stáda, hřebce apod. a také vyčlenit plochu výběhu pro každodenní intenzivní pobyt koní, kde nezbyvá než resignovat na sešlapaný povrch.

Drobná architektura spojená s chovem koní

Chov koní s sebou do krajiny přináší i svébytný ráz pojetí drobných staveb – přístřešků, krmelců a napajedel, prostorů na uskladnění píce a ohrazení výběhů. Jedná se o stavby dočasného charakteru, které nepodléhají povolovacímu řízení. Jejich majitelé mají při budování na mysli především praktické a ekonomické hledisko, avšak i tyto stavby dotvářejí obraz místa. Opět je možné formou doporučení a pozitivních příkladů motivovat majitele k jinému pojetí drobné architektury spojené s chovem koní.

5.2.5 Obnova cestní sítě a doplnění krajinné zeleně

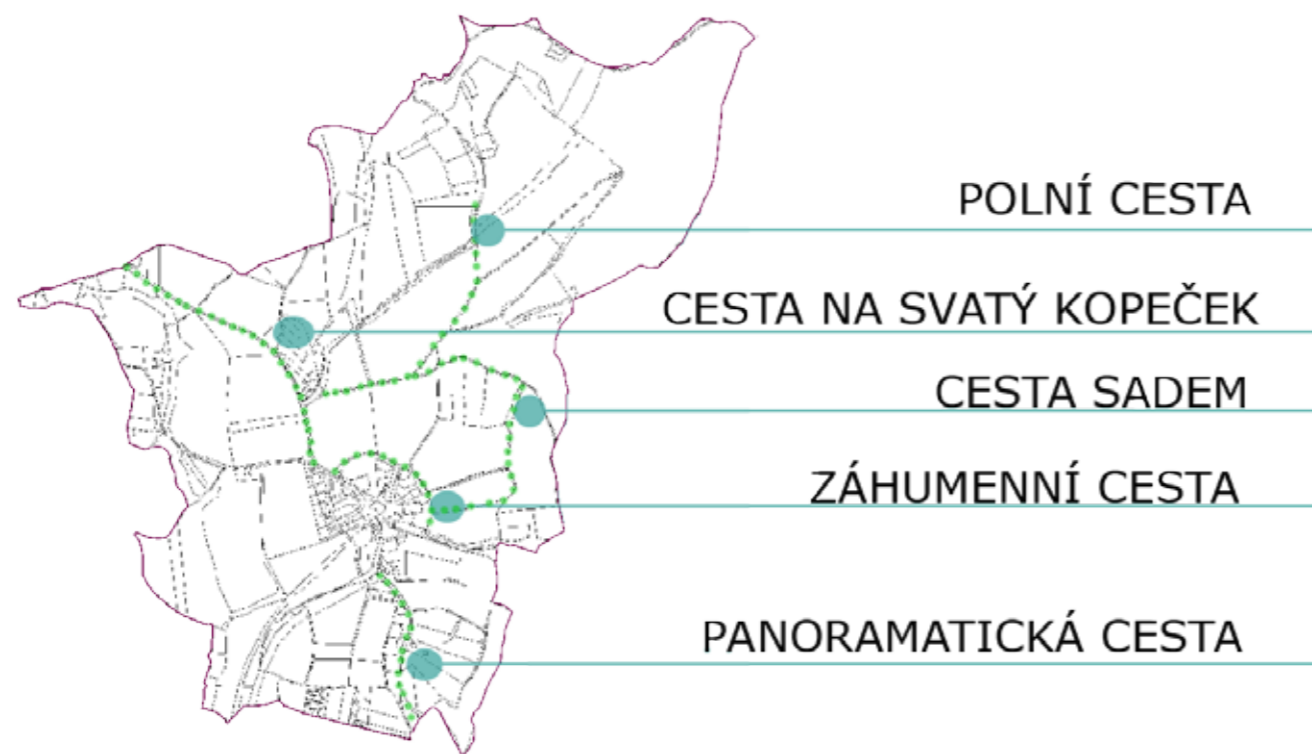
Východiska návrhu a formy vegetačních prvků

Východisky pro obnovu cestní sítě jsou především: stabilizace historických krajinných struktur, zobytnění krajiny, podpoření charakteristických znaků krajinného rázu, akcentování významných míst, doplnění ÚSES a rozptýlené zeleně, uplatnění doprovodné zeleně jako větrolamy, zlepšení prostupnosti krajiny a vytvoření měkkého plynulého přechodu sídla do krajiny.

Každý z pěti segmentů cestní sítě plní jinou primární funkci a tomu je přizpůsobena dimenze šířky cesty, povrchová úprava cesty a také volba charakteru doprovodné zeleně. Tato specifika jsou blíže popsána v charakteristice jednotlivých segmentů cestní sítě.

Soulad s ÚP

Řada parcel, kde je navržena obnova cestní sítě, patří soukromým vlastníkům. Realizace navrhovaných úprav je tedy závislá na vyřešení vlastnických vztahů. To znamená na výsledku jednání zastupitelů obce s jednotlivými vlastníky o odkupu do vlastnictví obce či výměně za jiné pozemky. Z dlouhodobého hlediska by byly řešením komplexní pozemkové úpravy.

Obr. č. 39 Schéma navrhované cestní sítě

Záhumenní cesta

Současný stav

Po celém obvodu sídla vede záhumenní cesta. Její severo-západní až jižní úsek má asfaltový povrch a slouží jako přístupová cesta k novým rodinným domům. Naopak severní až východní část kopíruje ploty zahrad původních parcel a cesta má travnatý povrch. V jihovýchodní části cesta mizí.

Návrh

Návrh je zaměřen na severní až východní úsek cesty, jeho cílem je stabilizovat dosud nenarušenou půdorysnou strukturu sídla a jeho vnějšího obrazu. Zároveň je cílem vytvořit pomocí vegetačního prvku měkký přechod sídla do zemědělské krajiny.

Navržena je úprava terénu tak, aby měla cesta ve všech místech alespoň čtyři metry šířky. Cesta je místy zahloubená do terénu a sídlo se nachází ještě níže, tím se naskýtají zajímavé pohledy do intravilánu.

Podél cesty je navrženo stromořadí ovocných dřevin, připomínka tradičního využití prostoru za humny. Doporučeny jsou vysokokmenné formy starých odrůd jablek. V nízkohesenickém regionu byly často používány např. tyto: „Sudetská reneta“, „Landeberská reneta“, „Kožená reneta podzimní“, „Jadernička moravská“ a řada dalších. (ovocnestezky.cz.) Odrůdové složení by mělo být upřesněno v součinnosti s obyvateli, kteří se mohou podílet na výsadbě a jednotlivé stromy „adoptovat“, starat se o ně a sklízet úrodu.

Samotná cesta je v majetku obce, avšak prostor pro výsadbu stromů by musel být vyčleněn z majetku soukromých vlastníků.

Panoramatická cesta

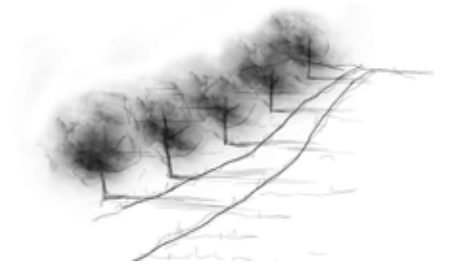
Současný stav

Panoramatickou cestou je nazýván úsek cesty mírně stoupající ze sídliště v Mariánském Údolí k Posluchovu. Směrem ze sídliště je okolí cesty postupně zastavováno rodinnými domy a tyto tendence jsou patrné i ze směru od Posluchova. Jako panoramatická byla označena díky postupně se otevírajícím pohledům na svahy údolí Bystrice. Cesta slouží jako nejkratší pěší propojení Posluchova s Hlubočkami. Povrch cesty je částečně asfaltový, částečně nezpevněný. V souvislosti se stavební činností lze očekávat její zpevnění a zpřístupnění automobilové dopravě.

Návrh

Podstata cesty jako místa výhledů je v ohrožení, dojde-li k zastavění zbývajících TTP podél cesty a k umožnění průjezdu automobilů. Klíčovým pro návrh je tedy uchopení této významné funkce a ochrana v součinnosti se zamezením výstavbě v této lokalitě.

Samotný návrh tvoří tři místa výhledů. První je na začátku cesty, v blízkosti rozcestí u božích muk, jež tvoří jedno z míst s potenciálem drobného veřejného prostoru. Druhé zastavení je zhruba uprostřed

Obr. č. 40 Stromořadí ovocné

Obr. č. 41 Solitér

cesty a poslední na rozcestí u vstupu do Mariánského Údolí. Tato místa zastavení jsou pojednána jako místa sepětí lidí s krajinou, minulostí a daným konkrétním místem. Tento meditační význam nejlépe vyjádří dlouhověké stromy. Čím vyššího stáří se v dané lokalitě dožijí, tím čitelnější bude jejich poselství. Tento aspekt je klíčový při volbě druhu stromu. Proto byl zvolen dub zimní (*Quercus petraea*), který bude uplatněn jako solitér a může být doplněn střídavým mobiliářem.

Cesta sadem

Současný stav

Na severovýchodě území se nachází poměrně rozlehlý nově vysazený sad. Vede k němu postupně se ztrácející úvozová cesta, která v některých úsecích zcela mizí.

Návrh

Východiskem návrhu je obnovení této historické krajinné struktury, neboť se jedná o cestu vymežující historickou plužinu. Zároveň výrazně zlepšit prostupnost krajiny napojením na stávající pěšinu vedoucí lesem do údolí a dále na síť polních cest. Zakončena bude na obnovené záhumenní cestě. Tato cesta bude zároveň tvořit malý vycházkový okruh pro pejskaře či rodiče s dětmi.

Povrch cesty by měl být nezpevněný, charakteru polní cesty, ale v dostatečné šíři, aby umožňoval projet např. s kočárkem. Výsadba zeleně v tomto úseku cestní sítě není opodstatněná, dominantním vegetačním prvkem bude ovocný sad. Cesta bude vedena po okraji sadu, neměla by tedy být narušena vlastnická práva.

Polní cesty

Současný stav

Polní cesty v severní zemědělsky využívané části řešeného území jsou místy doplněny fragmenty doprovodné zeleně. Nachází se zde i několik výrazných solitérních dřevin.

Návrh

Předmětem návrhu je doplnění krajinné zeleně. Navrhované prvky mají charakter mezí, tvořených stromovým a keřovým patrem s prostorem k vytvoření podrostu. Východiskem návrhu těchto prvků je doplnění protierozních opatření a ekologický význam rozptýlené zeleně, která může sloužit rovněž jako větrolam.

Obr. č. 42 Sad

Vegetační prvky nejsou navrženy striktně jako liniové, v určitých místech jsou rozvolněny do keřových skupin či solitérních jedinců proto, aby nedošlo k narušení pohledových vazeb. Rozptýlená zeleň slouží rovněž k vytvoření menšího měřítka krajiny.

Doporučené druhové složení, které odpovídá potenciální přirozené vegetaci, tvoří: habr obecný (*Carpinus betulus*), javor babyka (*Acer campestre*), líska obecná (*Corylus avellana*), zimolez křovitý (*Lonicera xylosteum*), jako solitérní jedinci se mohou uplatnit dub zimní (*Quercus robur*), dub letní (*Quercus petraea*) nebo lípa srdčitá (*Tilia cordata*).

Cesta na Svatý Kopeček

Současný stav

Tato cesta je v podstatě pokračováním silnice z Hluboček poté, co projde vesnicí. Linie této cesty tvoří hlavní osu krajiny. Je hojně využívaná cyklisty i pěšími, vede po ní značená turistická trasa i cyklostezka. Cesta má asfaltový povrch, ale vjezd automobilů mimo dopravní obsluhu je zakázán. Zhruba uprostřed cesty po pravé straně od Posluchova se nachází zemědělský areál. Naproti drůbežárně přes cestu stojí kříž doplněný skupinou bříz. Významným faktorem ovlivňujícím pobytovou pohodu na cestě je v letních měsících zápach z drůbežárny, v chladném období roku je to častý intenzivní severo-východní vítr.

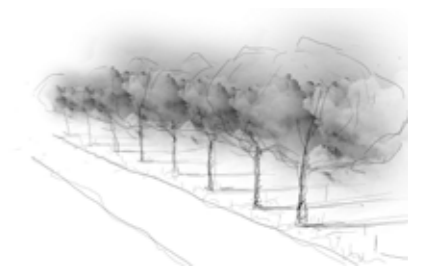
Návrh

V návrhu byly zohledněny hygienické problémy a zároveň zvýšena význam cesty spojující Posluchova s významným místem, jakým je Svatý Kopeček. Posluchova byl se Sv. Kopečkem odněpaměti spjat a místní obyvatelé touto cestou pravděpodobně chodili každou neděli na mši a děti do školy.

Podél cesty je navrženo stromořadí z javoru babyky (*Acer campestre*). Stromořadí je situováno po pravé straně (směr od Posluchova) tak, aby sloužilo jako bariéra proti větru a zároveň zmírnilo vizuální působení zemědělského areálu při pohledu od Posluchova. Javor byl zvolen v souladu s místní potenciální přirozenou vegetací a také s ohledem na fakt, že cesta dále vede lesem a alej končí na jeho hranici. Proto by měl přechod stromořadí do lesa působit co možná nejpřirozeněji.

Obr. č. 43 Mez

Obr. č. 44. Stromořadí

Kácení

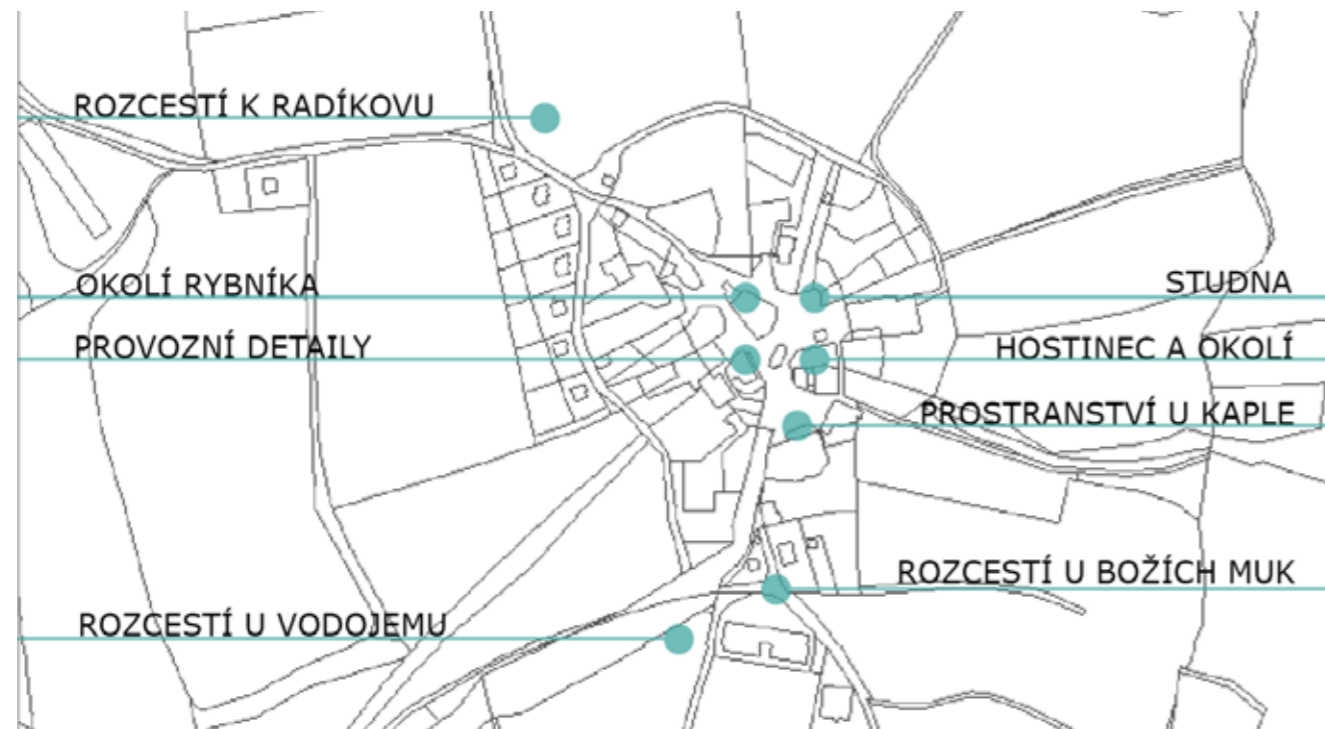
V řešeném území byly určeny dvě plochy s porostem dřevin určeným k odstranění. V obou případech se jedná o smrky (*Picea abies*).

První plocha se nachází na navrhované záhumenní cestě. Výsadba smrků, patrně dříve určená jako živý plot, dosahuje dnes značných rozměrů. Stromy jsou vysazeny i v prostoru cesty navrhované k obnově. Zároveň působí rušivě z vnějšího pohledu na sídlo. Proto budou nahrazeny pro dané místo vhodnějšími ovocnými dřevinami.

Druhá plocha se nachází u silnice z Mariánského Údolí. Tyto smrky byly opět vysazeny jako vegetační clona, avšak nyní dochází ke střetu s vedením vysokého napětí, a proto byl vzrůstným jedincům odstraněn terminál. Navržena je tedy likvidace takto poškozených jedinců a postupné odstranění zbylých smrků a doprovodnou zeleň podél cesty vytvořit z méně vzrůstných taxonů příznivějšího druhového složení. Použita může být např. líska (*Corylus avellana*), je také možné zde ponechat jedince samovolně šířící se růže šípkové (*Rosa canina*) a trnky (*Prunus spinosa*).

5.2.6. Intravilán a přechod sídla do krajiny

V intravilánu obce byla vytipována problematická místa, jak z hlediska estetického narušení krajinného rázu, tak praktických nedostatků. Především však byla nalezena místa nevyužitého potenciálu a také definovány body na hranici intravilánu a extravilánu, mající potenciál k vytvoření přívětivých drobných veřejných prostor.

Obr. č. 45 Schéma rozvojových ploch intravilánu

Předmětem této práce není podrobné řešení problematiky veřejných prostor v sídle, jedná se spíše o nastínění možností rozvoje, vyžadující hlubší rozpracování.

Přechod sídla do krajiny

Okolí vodojemu

Okolí vodojemu tvoří nejvýznamnější vstupní bránu obce při příjezdu po silnici z Mariánského Údolí. Návštěvníkovi se otevírá pohled na budovu vodojemu s „nevenkovskou“ úpravou okolí a také naddimenzované prostranství křižovatky, kde končí asfaltová silnice. Řada návštěvníků zde parkuje své automobily a pěšky se vydávají na procházku po okolí. V současné době zde nejsou vyhrazena místa pro parkování a lidé parkují na trávníku nebo zajíždějí automobily na náves apod. Úpravou prostorových dimenzí komunikace by vznikl u vodojemu prostor pro odstavení automobilů. Nahrazením současné výsadby u vodojemu dřevinami pro zdejší krajinu autentičtějšími by byl částečně potlačen dominantní projev této stavby.

Rozcestí k Radíkovu

Rozcestí na severo-východním okraji obce tvoří cesty vedoucí k Radíkovu a k bývalému zemědělskému areálu. S nimi se bude v tomto místě setkávat navrhovaná, dnes špatně znatelná, Záhumenní cesta. Jedná se o travnaté, poměrně rozlehlé prostranství, nabízející výhledy na okolní kopcovitou krajinu. Toto místo bývá, vedle návsi, oblíbeným dějištěm komunitních akcí, respektive odpočinkovým místem cykloturistů. V současné době se zde nachází úsporně pojatý mobiliář, neodpovídající potenciálu místa.

Rozcestí u božích muk

Toto rozcestí s drobnou sakrální památkou je v podstatě začátkem panoramatické cesty. Ačkoli je místo narušeno přítomností vodojemu, panuje zde nezaměnitelná atmosféra, vystihující podstatu posluhové krajiny. Tento prostor částečně pro své potřeby obsadili chovatelé koní, nicméně vzniklo zde přístupné posezení, které lze chápat jako důkaz pocíťované potřeby místo kultivovat a pobývat zde.

Náves

Rybník

Návesní rybník je významnou hodnotou Posluchova a tak k němu místní i přistupují. Jeho břehy jsou upravené, pobřežní a vodní vegetace adekvátní a udržovaná. Rybník je v současné době obehnán dřevěným plůtkem, který nepůsobí nikterak rušivě a je pochopitelný z bezpečnostního hlediska. V souladu se současnými trendy zpřístupňování vodních toků a ploch lidem, pro zážitek přímého kontaktu

s vodou, by bylo možné zvážit odstranění plůtku a zpřístupnění vodní plochy pomocí schůdků a malého mola. Toto řešení se nabízí zejména v kontextu současně probíhající rekonstrukce objektu v těsné blízkosti rybníka, kde je plánována kavárna.

Prostranství u kaple

Mezi kaplí, hostincem a cestou do Hluboček se nachází nevyužitá a poměrně zanedbaná travnatá plocha. Její využití je omezeno kvůli vedení vysokého napětí. Prostor je klíčový k vnímání kaple z čelního pohledu. Jedná se o zbytkovou plochu vzniklou ustálenými směry pohybu, jinak není vymezena. Toto prostranství je na druhou stranu největší volnou plochou v sídle a mělo by jí i nadále, v kultivovanější formě, zůstat a nesnažit se převzít funkce a dominantní postavení návsi.

Hostinec a hřiště

Na návsi stojí oblíbený hostinec Barrandov, který zde má dlouhou tradici. Ačkoli se jedná o venkovské stavení, jeho výraz je silně potlačen novodobými nánosy – barevnou fasádou a letní zahrádkou tvořenou přístřeškem s reklamním potiskem, lemovanou výsadbou konifer. K hostinci patří i ne příliš kvalitně esteticky pojaté dětské hřiště. Zákazníci rádi využívají spíše nedaleké posezení pod korunami stromů v blízkosti kaple a s výhledem na rybník, to by mohl být pro majitele pohostinství návod, jak přistoupit k řešení letní zahrádky.

Stará obecní studna

Na návsi se nachází torzo bývalé, dnes již nevyužívané, obecní studny. Její obnovení by mohlo být alternativou pro dětské hry, osvěžením v letních dnech nebo jen připomínkou všudypřítomné podzemní vody a důležitosti Posluchova pro okolní vesnice z hlediska vodních zdrojů.

Detaily

Charakter posluchovské návsi je na několika místech zbytečně narušen nevhodným umístěním „předmětů denní potřeby“. Jedná se zejména o odpadkové koše pro pejskaře, barevné kontejnery na tříděný odpad umístěné přímo u kaple, obecní vývěsku apod. Některé tyto objekty lze umístit centralizovaně, např. u zastávky autobusu. Pro jiné je potřeba nalézt méně dominantní umístění, aby nedocházelo k potlačování hodnot těmito malými, ale prostor tříšticími objekty.

5.3 Audiovizuální projekt

Audiovizuální projekt sleduje strukturu studie od zpracovaných analýz po návrh řešení. Projekt byl rozdělen na dva zhruba třiminutové filmy. První z nich (Posluchov, část I. – Analýzy) představuje území z hlediska širších vztahů, přírodních podmínek, kulturně historického vývoje a využití území. Ve druhém filmu (Posluchov, část II. – Návrh) jsou představeny charakteristické znaky krajiny, sloužící jako úvod do problematiky pro případ nezhlednutí I. části. A jsou definovány problémy a střety v území a návrh na jejich řešení.

Posláním filmu je rychlé seznámení diváka s místní krajinou a stručné nastínění řešení problematických aspektů. Film kvůli své omezené časové kapacitě nemůže obsáhnout danou problematiku v celé šíři. Měl by sloužit jako první kontakt diváka s problematikou a vybízet k hlubšímu prostudování v textové a mapové dokumentaci. Divák by měl být tentýž, pro koho je určena studie. Jedná se tedy o obyvatele obce, místní zastupitele, ale i širší laickou veřejnost.

Zpracování filmu bylo pojato jako kompozice záběrů pořízených digitální zrcadlovkou ze země a také leteckých záběrů pořízených z malého bezpilotního letounu. Ve filmu jsou dále použity mapové podklady, digitální model reliéfu a ilustrace co možná nejlépe přibližující divákovi danou problematiku.

6 Diskuse

6.1 Návrh

Jak zacházet s krajinou – reflexe k vesnické památkové zóně

Jako nejzásadnější problematika se v řešeném území jeví narušování struktury sídla a jeho obrazu novodobou zástavbou rodinných domů. Jedná se o rozpínání dosud kompaktní zástavby podél komunikací a také o architektonickou podobu jednotlivých staveb.

O tom, jaké jsou možnosti přístupu k umisťování novodobých staveb do venkovského prostředí, pojednává již Ladislav Žák ve své knize *Obytná krajina* z roku 1947. V kontextu tradiční venkovské architektury, vyznačující se zejména obdélníkovým půdorysem a sedlovou střechou, porovnává různé typy architektury používané k doplnění venkovské zástavby. Dochází k názoru, že soudobé stavby, snažící se o nenápadnost použitím přírodních materiálů nebo dokonce použitím tradičních proporcí a hmoty stavby, nemohou vytvořit soulad se starou vsí, neboť budou působit uměle a nepravdivě. Řešením podle Žáka nejsou ani „bílé kostky“ zcela popírající snahu o splynutí. Dnes bychom k nim mohli přidat i katalogové domy amerického typu. Žák dochází k závěru, že v případech týkajících se hodnotného venkovského prostoru je zkrátka nejlepší nestavět nic.

S ultimátním přístupem k ochraně krajinného rázu polemizuje Sádlo (2010): „Neúcta k přítomnosti je něco zásadně horšího než arogance vůči minulosti.“ Sádlo nabádá k méně rezolutním závěrům: „Obecně lze rozlišit dva principy přístupu ke krajině, ‚developerský a konzervátorský‘. Ani jeden z nich není optimální a ani jejich kombinace nepřináší kýžené výsledky. Nelze se nostalgicky upínat ke starým vrstvám a novodobé ostrakizovat jako neautentické, ale také nejde rezignovat na ochranu hodnot a pragmaticky přetvářet krajinu.“ (Sádlo, 2010)

Otázkou v případě ochrany krajinného rázu Posluchova je, zda je legitimní uchýlit se k vnějšímu zásahu do vývoje krajiny pomocí vyhlášení VPZ. Nepřímou odpověď si autorka opět vypůjčila od Jiřího Sádla: „Ochrana přítomnosti nechá minulost krajiny v jakémisi útlumovém režimu, aby ‚zdechla‘ přirozenou cestou, což je hlavní příčinou šíření suburbie na venkov“ a navíc „ochrana minulosti bývá méně úspěšná, protože přítomnost má tendenci zásahům odolávat.“

Krajinné prvky a vlastnické vztahy

S předchozím tématem souvisí i obnova historické cestí sítě a doplnění krajinné zeleně. Je třeba si uvědomit, že „venkovská krajina vznikla z velké části jako nezáměrný vedlejší produkt činnosti tehdejších hospodářů. Zemědělci nevytvářeli krajinu na základě svých estetických záměrů.“ (Lokač, Ulčák, 2009)

Krajinná zeleň má pochopitelně celou řadu jiných než estetických funkcí (řadíme mezi ně ekologickou stabilitu, vodoochrannou a půdoochrannou funkci, ale i orientační, rekreační a jiné). Přesto krajinné prvky krajinářskými architekty oceňované, chráněné a do krajiny navracené mohou být místními obyvateli označeny jako nežádoucí. Problematickým ze strany vlastníka může být i strpění krajinného prvku rozptýlené zeleně na svém pozemku, či dokonce stínění z pozemku sousedního. (Lokač, Ulčák, 2009)

S problémem vlastnických vztahů se snaží návrh na obnovu (vytvoření) krajinných prvků vypořádat výběrem pozemků ve vlastnictví obce. Ne vždy je to však z historického a prostorového hlediska možné. V takových případech je žádoucí vytvořit podmínky pro dlouhodobou udržitelnost a zajištění péče o krajinné prvky (formou věcného břemene nebo odkupem do vlastnictví obce).

6.2 Film

Více, nebo méně informací?

V omezeném časovém rozmezí nelze obsáhnout veškeré informace popsané na mnoha stranách textu. Tyto zdroje je třeba zhutnit, čímž dojde, jako u každé komprimace, ke ztrátě části informací. Je však možné, že se tímto sítím oddělí pomyslné „zrno od plev“ a zbude kvalitnější jádro problému, skutečná charakteristika krajiny.

Použití filmu nastoluje rovněž otázku: Jak získám lepší prostorovou představu o neznámé krajině? Z mnoha fotografií a map nebo jednoho panoramatického leteckého záběru? Pro vytvoření ucelené představy o území se jeví jako optimální poskytnout divákovi k sledování filmové sekvence ještě tištěné mapové podklady pro průběžnou orientaci a následnou diskusi.

Objektivita

Jak bylo napsáno výše, film jako specifické médium vyžaduje jistý stupeň zjednodušení složitých skutečností. Tvůrce by však měl vždy dbát na to, aby se zjednodušení nestalo lživým tvrzením. S tímto problémem se potýká mnoho tvůrců populárně naučných pořadů, prezentujících vědecké poznání laické veřejnosti.

Mimo toto nezáměrné zkreslení skutečnosti však může docházet i k úmyslnému zatajení či překroucení faktů. Úmyslné manipulaci s divákem pomocí citově vyhocených záběrů a proklamací. Nelze tvrdit, že film je jediné médium, které je takto zneužitelné. Avšak vizuální složka, jak plyne z percepčních zákonitostí člověka, je dominantním smyslem při poznávání. Lidský mozek si rovněž mnohem lépe pamatuje informace, které slyší a vidí, nežli to, co si přečte v textové zprávě. Je to jistě nadsazené srovnání, ale film byl v mnoha případech zneužit jako propaganda, kupříkladu v kontextu kolektivizace venkova.

Z tohoto důvodu by měl být tvůrce při výběru filmového materiálu co nejvíce objektivní a neměl by zobrazovanou skutečnost dle potřeby přikrášlovat či naopak dehonestovat, byť by takto jednal ve službách prosazení, mnohdy potřebného a oprávněného, kýženého řešení. Nelze se vždy vyhnout kategorickým hodnocením (např. popis negativních dominant ovlivňujících krajinný ráz či definování problémů v území apod.), ta by však měla být důkladně fakticky podložena.

Využitelnost v praxi

Odhlédneme-li od časové náročnosti samotných terénních průzkumů a zpracování návrhu, tvorba audiovizuálního projektu, byť jen tak malého rozsahu, vyžaduje značnou časovou dotaci. Jedná se o přípravné práce (technický scénář), samotné natáčení a následnou postprodukcí. Především z tohoto důvodu je tato forma prezentace jistým „luxusem“, který si může pořizovatel dovolit pouze u dlouhodobých projektů typu územního plánu.

Film jako prezentace analýz a navrhovaných řešení se uplatní zejména v projektech, kde se předpokládá participace veřejnosti, např. již zmiňovaný územní plán či strategický plán krajiny. Nelze proto předpokládat masové využití této formy prezentace.

Formy zpracování

Zvolený způsob zpracování audiovizuálního projektu jako koláže záběrů map a ilustrací, sledujících strukturu studie, není pochopitelně jediným možným uchopením tématu. Tato forma slouží k představení výsledků práce krajinného architekta veřejnosti. Téma je možné pojmout pomocí prostředků dokumentaristiky či provést analýzu za spolupráce veřejnosti, která se stane spoluvůrcem filmového projektu. Jinou formu představuje využití filmu k analýze krajiny, pořízené záběry mají tedy sloužit primárně autorovi studie k ujasnění si vztahů v krajině (viz obdoba krajinářské fotografie a kresby, popsanych v literární rešerši).

7 Závěr

Cílem mé práce bylo ve zvoleném modelovém území provést krajinářskou analýzu, na jejím základě identifikovat charakteristické znaky krajiny, hodnoty a problémy a na jejich základě navrhnout změny chránící hodnoty a krajinný ráz. Zjištěné charakteristiky území a navrhované řešení byly zpracovány do audiovizuálního projektu.

Krajina Posluchova byla vyhodnocena jako místo krajinného rázu a zařazena do oblasti krajinného rázu Svatý Kopeček. Charakteristické znaky krajiny určuje zejména geomorfologie terénu, od ní se odvíjí umístění sídla v krajině a jeho půdorysné založení, cestní síť a tvar plužiny. Dále se mezi znaky krajiny řadí panoramatické výhledy, malé měřítko krajiny, původní architektura, ale i negativně působící dominanty zemědělského areálu a vodojemu.

Ochrana, v této oblasti ojedinělé, dochované struktury vesnice návesního typu je v návrhu posílena pomocí vyhlášení Vesnické památkové zóny. Dosavadní možnosti ochrany krajinného rázu, dané regulativy pro novou zástavbu v ÚP a obecně formulovanými zásadami managementu Přírodního parku Údolí Bystřice, nedokázaly účinně bránit fatálnímu narušování hodnot krajinného rázu. Tento nástroj si klade za cíl zamezit další výstavbě RD podél komunikací a propojení Posluchova se sousední vesnicí.

Návrh dále pracuje s obnovou historické cestní sítě, případně doplněním stávajících cest o doprovodnou liniovou vegetaci. Návrh počítá s podpořením udržitelnosti tradičního využití krajiny pomocí doporučení optimální intenzity využívání TTP pro rozvíjející se chov koní. V místech erozně ohrožené orné půdy jsou navržena protierozní opatření. Navržena je sanace staré ekologické zátěže a jsou nastíněny možnosti rozvoje ploch v intravilánu a na přechodu sídla do krajiny.

Vytvoření audiovizuálního projektu si kladlo za cíl vyzkoušet v praxi použitelnost audiovizuálního média pro potřeby ZaKA. Projekt byl strukturován jako krajinářská studie, sloužící k představení analýz a navrhovaných řešení veřejnosti.

8 Souhrn a Resume, Klíčová slova

Autor: Bc. Pavla Jašková

Název: Krajinářská studie formou audiovizuálního projektu

Obsahem práce je provedení krajinářské studie na vybraném modelovém území a zpracování audiovizuálního projektu na toto téma. Práce je zaměřena na vyhodnocení charakteristických znaků krajinného rázu a jejich uvedení do kontextu s vývojem krajiny. Na základě terénních průzkumů a studia literárních pramenů jsou zjištěny hodnoty a problémy v území. Na jejich základě jsou definovány principy ochrany hodnot a doporučení k řešení problematických oblastí. Výsledky analýz a navrhovaná řešení jsou znázorněny v mapových výstupech. Audiovizuální projekt sledující strukturu krajinářské studie je rozdělen do dvou částí. První díl slouží k seznámení s výsledky analýz, druhý je zaměřen na představení navrhovaných řešení.

Klíčová slova: krajinný ráz, audiovizuální, studie

Author: Bc. Pavla Jašková

Title: Landscape study using audio-visual project

The work deals with the landscape analysis and its adaptation for audio-visual project. The work is focused on determination of significant landmarks influencing landscape character. On the basis of field work and literature research were defined values and problems. General principles of value protection and problem solving are suggested. The results are demonstrated in the maps and described in the thesis. The audio-visual project follows the structure of the study and is split into two short parts. First part presents the analysis, second part describes the suggested landscape management.

Key words: landscape character, audio-visual, study

Seznam použitých zkratek

ÚSES – Územní systém ekologické stability

TTP – trvalý travní porost

ÚP – územní plán

RD – rodinný dům

PP – přírodní park

EVL – evropsky významná lokalita

VPZ – vesnická památková zóna

VÚMOP – Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy

ZM ČR – Základní mapa České republiky 1:10 000

DMR 4G – Digitální model reliéfu čtvrté generace

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny

ZABAGED – Základní báze geografických dat České republiky

ČÚZK – Český úřad zeměměřičský katastrální

ZaKA – Zahradní a krajinářská architektura

10 Přílohy

10.1 Seznam použitých vyobrazení

- Obr. č. 1 Hranice řešeného území (zdroj podkladové mapy ZABAGED ZM 10 ČR)
- Obr. č. 2 Geomorfologické poměry – hypsometrie (zdroj podkladové mapy DMR 4G)
- Obr. č. 3 Zjednodušená geologická mapa (zdroj Geologická mapa ČR, 1:50 000)
- Obr. č. 4 Zjednodušená mapa půdních typů (zdroj Půdní mapa ČR, 1:50 000)
- Obr. č. 5 Přírodní biotopy a biochory (zdroj Cenia)
- Obr. č. 6 Historická mapa z II. vojenského mapování Moravy (zdroj Cenia)
- Obr. č. 7 Letecký snímek z 50. let 20. století (zdroj kontaminace.Cenia)
- Obr. č. 8 Ortofoto (zdroj Cenia)
- Obr. č. 9 Posluchov na katastrální mapě z roku 1934 (Glonek, 2006)
- Obr. č. 10 Letecký pohled na Posluchov (autor David Kraus)
- Obr. č. 11 Původní architektura (foto autorka)
- Obr. č. 12 Historická pečeť (Glonek, 2006)
- Obr. č. 13 Boží muka (foto autorka)
- Obr. č. 14 Kaple Nejsvětější Trojice (foto autorka)
- Obr. č. 15 Dřevěný kříž (foto autorka)
- Obr. č. 16 Jubilejní kameny (foto autorka)
- Obr. č. 17 Louky u Posluchova (foto Adolf Kašpar)
- Obr. č. 18 Hlubočky, Adolf Kašpar, kolem roku 1900
- Obr. č. 19 Oblast krajinného rázu Šternbersko (Vysloužil, 2013)
- Obr. č. 20 Oblast krajinného rázu Haná (Löw, 2011)
- Obr. č. 21 Oblast krajinného rázu Svatý Kopeček a místo krajinného rázu Posluchov
(zdroj podkladové mapy ZABAGED ZM10)
- Obr. č. 22–34 Znaky krajiny - piktogramy (autorka)
- Obr. č. 35 Zastavitelné území podle ÚP (zdroj podkladové mapy ČÚZK)
- Obr. č. 36 Vesnická památková zóna
- Obr. č. 37 LS faktor (zdroj dat VÚMOP)
- Obr. č. 38 K faktor (zdroj dat VÚMOP)
- Obr. č. 39. Schéma navrhované cestní sítě
- Obr. č. 40–44 Formy krajinné zeleně – piktogramy (autorka)
- Obr. č. 45 Schéma problematických míst v intravilánu a míst potenciálu rozvoje

10.2 Tabulky

- Tab. č.1 Demografický vývoj (zdroj Glonek, 2006)
- Tab. č. 2 Charakteristické znaky krajiny (autorka)
- Tab. č. 3 Krajinné dominanty (autorka)

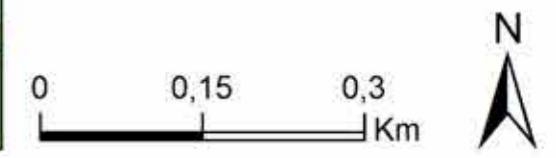
10.3 Přílohy

- Pří. č. 1 Mapa využití krajiny (zdroj podkladových dat ZABAGED)
- Pří. č. 2 Mapa prostorových a vizuálních vazeb (zdroj podkladových dat ZABAGED, ČÚZK)
- Pří. č. 3 Mapa hodnot (zdroj podkladových dat ZABAGED, ČÚZK)
- Pří. č. 4 Mapa limitů (zdroj podkladových dat ZABAGED, ČÚZK)
- Pří. č. 5 Mapa problémů (zdroj podkladových dat ZABAGED, ČÚZK)
- Pří. č. 6 Návrh (zdroj podkladových dat ZABAGED, ČÚZK)
- Pří. č. 7 Vizualizace – záhumenní cesta
- Pří. č. 8 Vizualizace – panoramatická cesta
- Pří. č. 9 Vizualizace – cesta sadem
- Pří. č. 10 Vizualizace – polní cesta
- Pří. č. 11 Vizualizace – cesta na Svatý Kopeček
- Pří. č. 12 Místní názvy (zdroj podkladové mapy ZABAGED ZM10)
- Pří. č. 13 Vlastnické vztahy (zdroj podkladových dat ČÚZK)
- Pří. č. 14 Osevní postup obilnářská VO – obiloviny (hr, op, jj, or, op, jj)
- Pří. č. 15 Hostinec v Posluchově 1925 (hlubocky.eu)
- Pří. č. 16 Kaple 1980 (hlubocky.eu)
- Pří. č. 17–19 Vizuální vazby (foto autorka)
- Pří. č. 20–25 Krajinné dominanty (foto autorka)
- Pří. č. 26–29 Problematická místa (foto autorka)
- Pří. č. 30–33 Problematická místa v intravilánu a místa potenciálu rozvoje (foto autorka)
- Pří. č. 34 Storyboard

Využití území

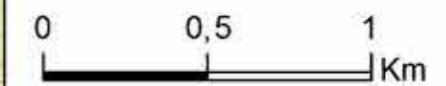
- Hranice řešeného území
- Lesní půda
- Orná půda
- Trvalý travní porost
- Soukromá zeleň, zahrada
- Pastviny
- Sady
- Zástavba
- Areál účelové zástavby
- Ostatní plocha v sídle
- Vodní plocha
- Mokřad
- Vodní tok
- Doprovodná vegetace vodních toků
- Liniová vegetace
- Cesta

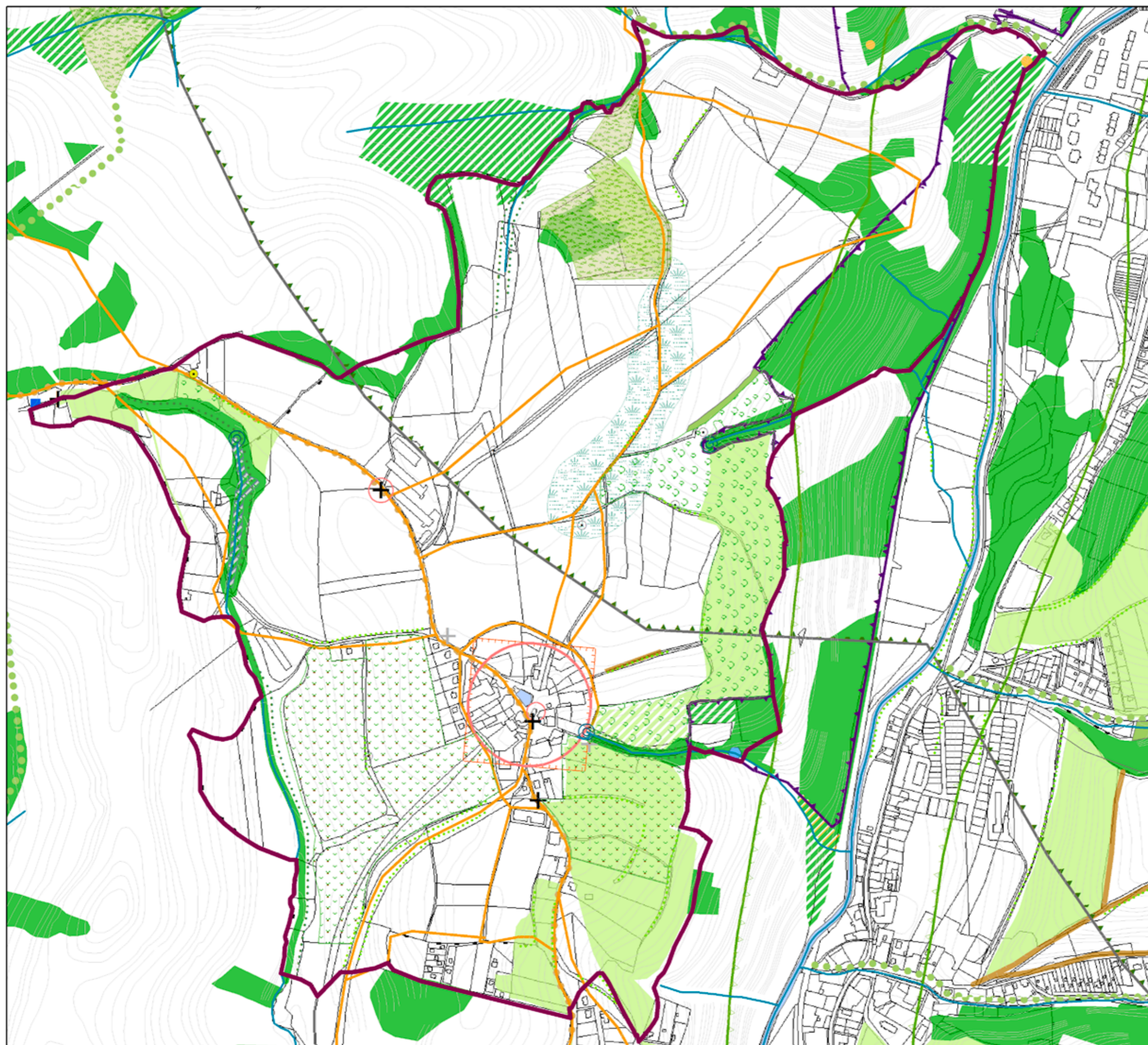

Prostorové a vizuální vztahy

- Hranice řešeného území
- Pohledový horizont
- Horizont vnímaný z panoramatické cesty
- Místo pozorování pohledového horizontu
- Panoramatická cesta
- ★ Vstupní pohledová brána
- ▲ Místo výhledu
- 6 Dominanty
 - 1 Kaple Nejsvětější Trojice
 - 2 Náves s rybníkem
 - 3 Zemědělský areál
 - 4 Vodojem
 - 5 Sloupy vedení VN
 - 6 Radíkovská věž (vysílač)
 - 7 Sjezdovka v Hlubočkách
 - 8 Vojenský újezd
 - 9 Zalesněné svahy
 - 10 Kopec Jedová

Hodnoty

Hranice řešeného území

Hodnoty přírodní

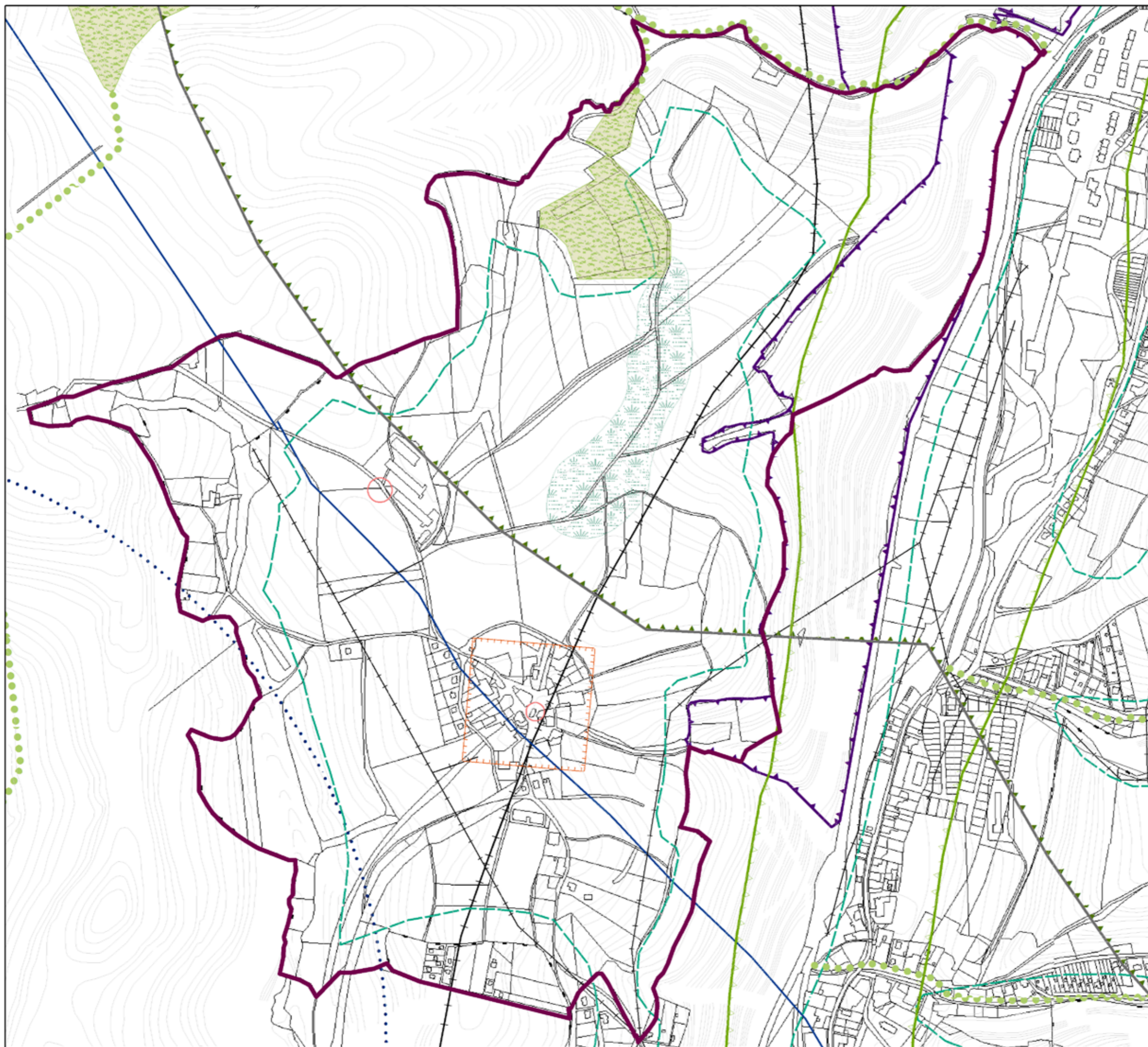
- Evropsky významná lokalita
- Přírod. park - Údolí Bystřice
- Lokalita výs. zvl. chrá. r. a ž.
- ÚSES – Nadreg. biokoridor
- ÚSES – Regionální biokoridor
- ÚSES – Lokální biokoridor
- ÚSES – Lokální biocentrum
- Vodní plocha
- Mokřad
- Vodní tok
- Prameniště
- Posluchovské vodopády
- Doprovodná vegetace vodních toků
- Liniová vegetace
- Solitérní stromy
- Lesy – přírodní biotopy
- Mozaika – přírodní biotopy
- Sekundární trávníky – přírodní biotopy
- Skály, sutě, jeskyně – přírodní biotopy

Kulturně-historické hodnoty

- Území s archeolog. nálezy
- Historické jádro obce
- Historická cestní síť
- Turistická stezka
- Sakrální stavba v památkovém zájmu
- Drobné sakrální objekty
- Drobné sakr. objekty zaniklé
- Jubilejní kameny
- Liliovník tulipánokvětý
- Sady
- Pastviny

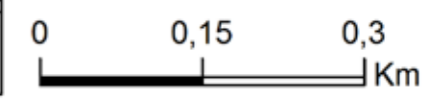
0 0,15 0,3
Km

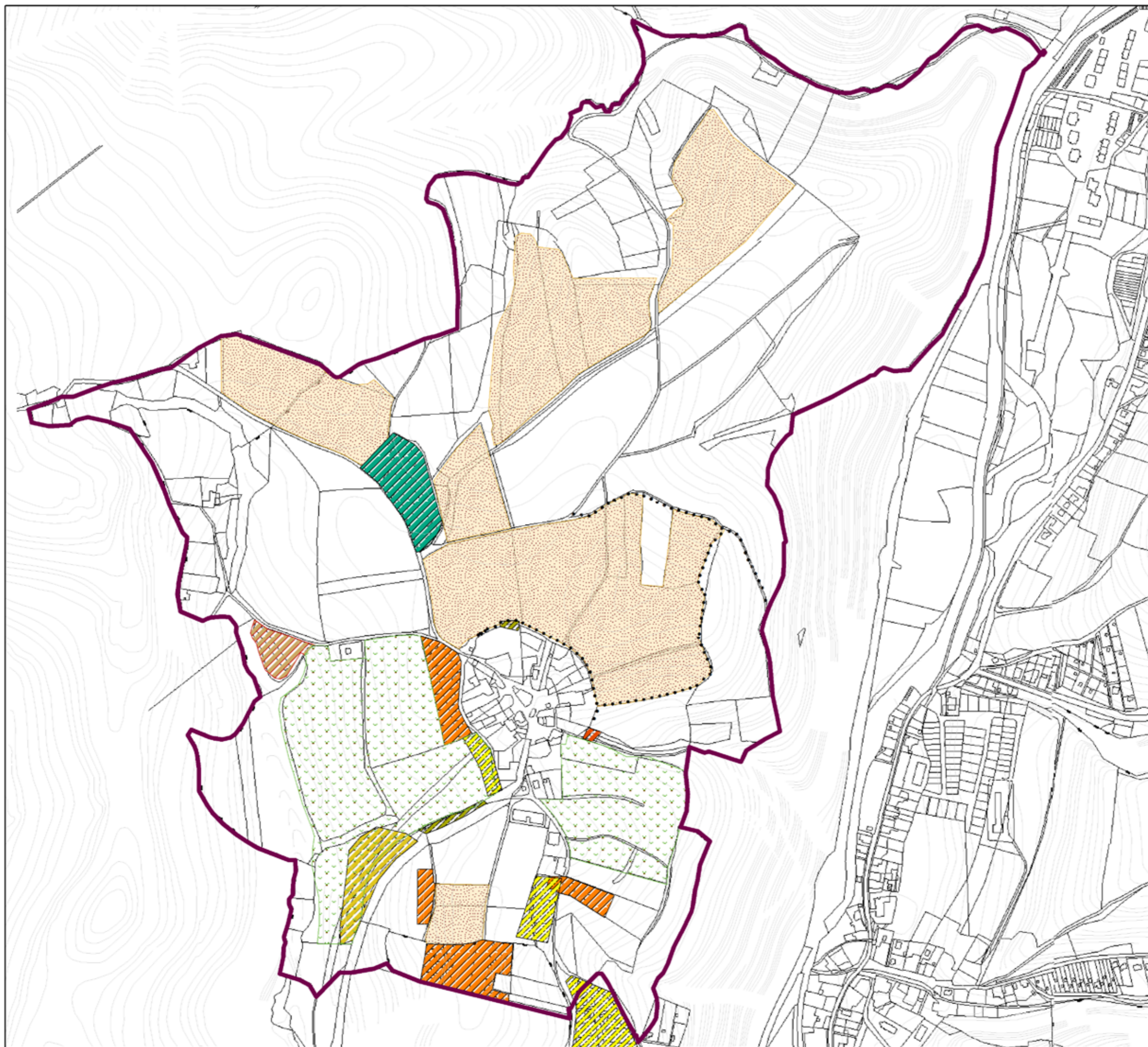

Limity

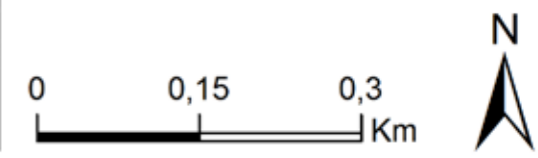
- Hranice řešeného území
- ÚSES - Nadreg. biokoridor
- ÚSES - Regionální biokoridor
- ÚSES - Lokální biokoridor
- ÚSES - Lokální biocentrum
- Evropsky významná lokalita
- Lokalita výskytu chráněných živočichů
- Přírodní park - Údolí Bystřice
- Území s archeologickými nálezy
- Sakrální stavba v památkovém zájmu
- Ochranné pásmo lesa
- Ochranné pásmo hydrogeologického vrtu
- Elektrické vedení vysokého napětí
- Letecký koridor
- Zájmové území Ministerstva obrany

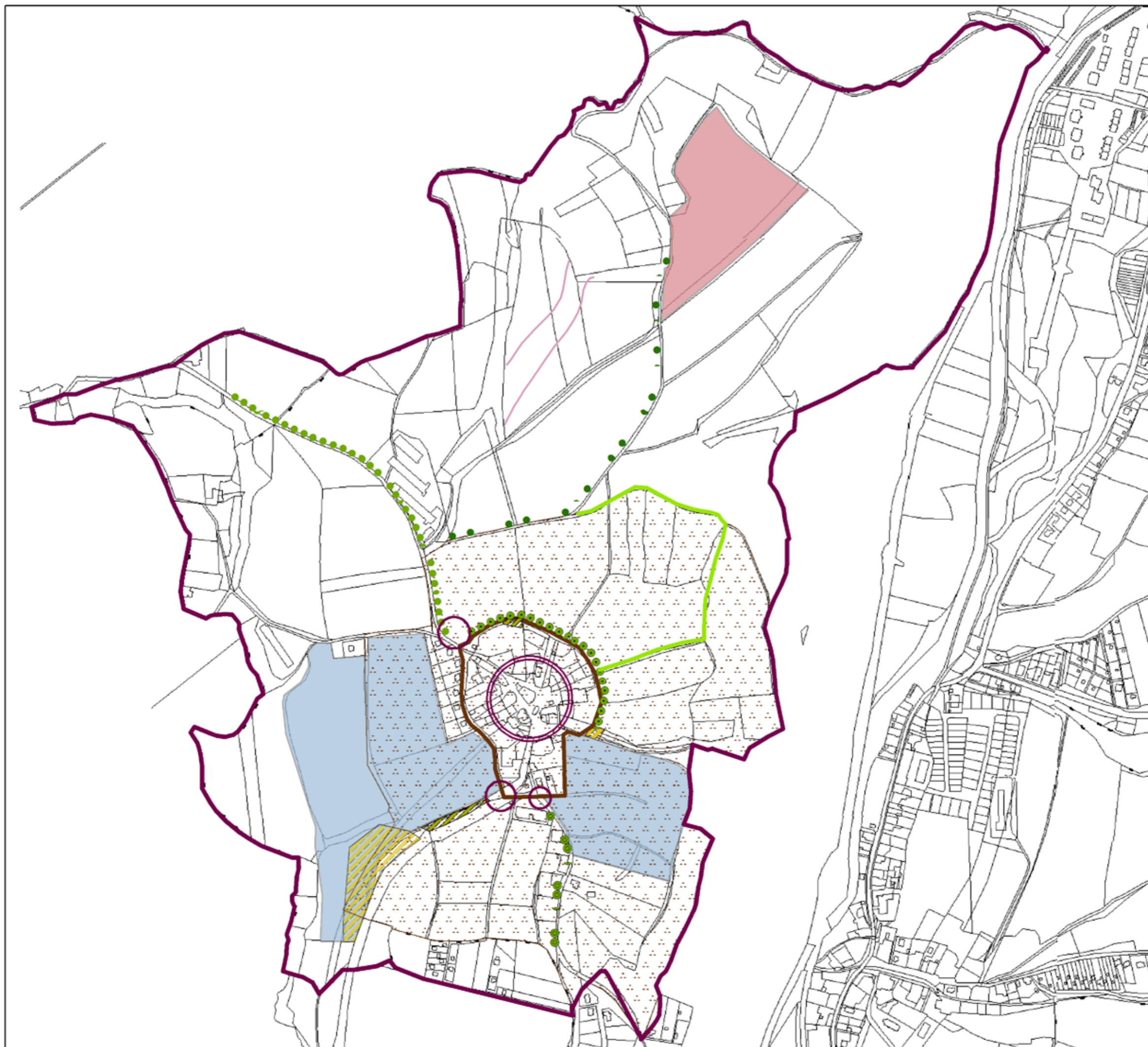

Problémy

- Hranice řešeného území
- Nevhodně situovaná nově navržená zástavba
- Novodobá zástavba rodinných domů
- Stará ekologická zátěž - skládka
- Černá skládka
- Zemědělský areál - drůbežárna
- Brownfield
- Nevhodné dřeviny
- Intenzivně využívané pastviny
- Půdy ohrožené erozí
- Zanikající úseky cestní sítě

Návrh

- Hranice řešeného území
- Vesnická památková zóna
- Ochranné pásmo VPZ
- Prostor návsi
- Významná místa křížení cest
- Sanace skládky a revitalizace
- Protierozní opatření - převod na TTP
- Protierozní opatření - travnaté průlehy
- Režim pro TTP - pastviny
- Odstranění nevhodných dřevin
- Obnova zanikající cesty - Cesta sadem
- Cesta na Svatý Kopeček - stromořadí
- Panoramatická cesta - vyhlídky, solitery
- Polní cesta - meze, solitery, skupiny
- Záhumní cesta - ovocné dřeviny

0 0,15 0,3
Km

Příloha č. 7 Vizualizace – záhumenní cesta

Příloha č. 9 Vizualizace – polní cesta

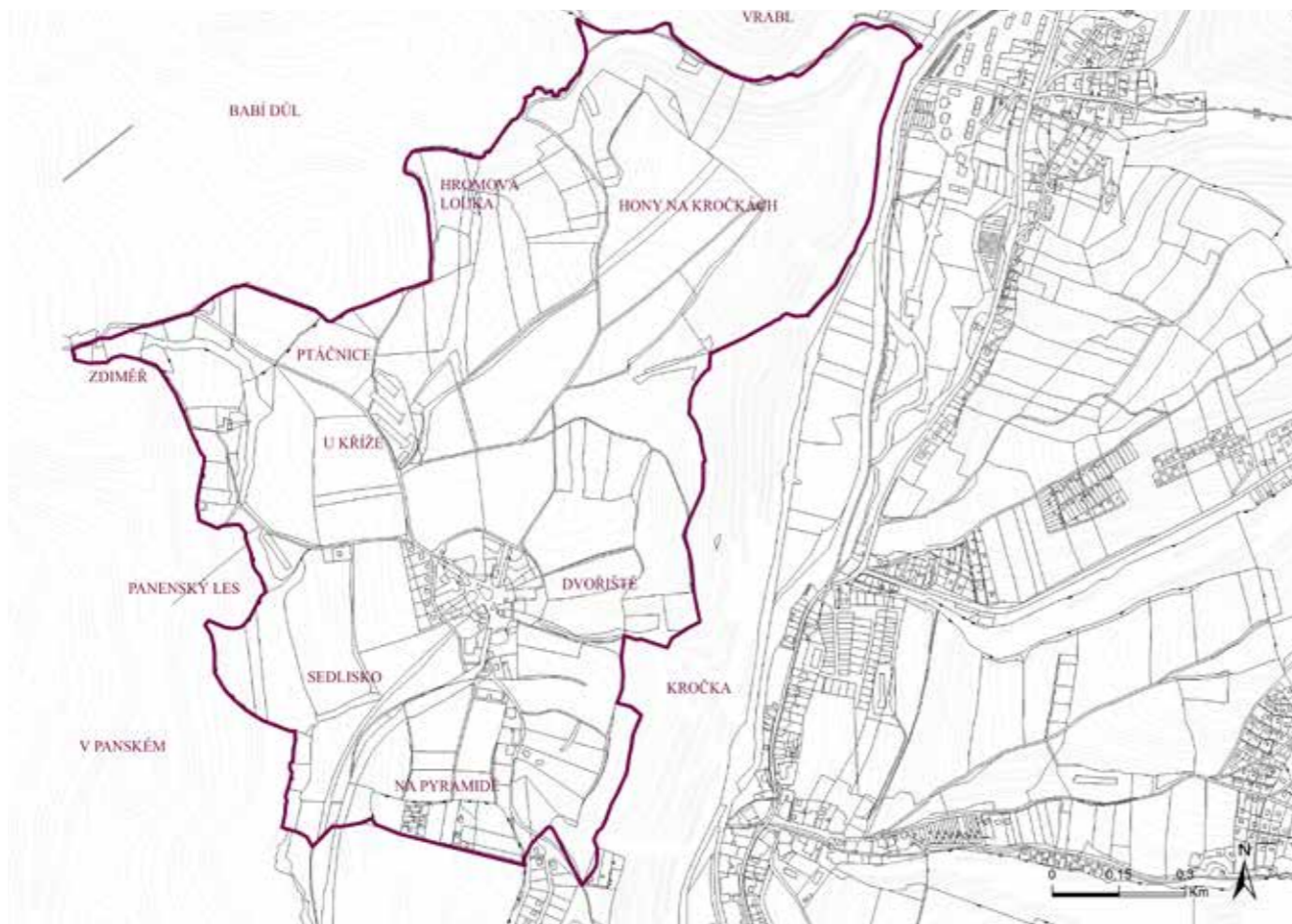
Příloha č. 8 Vizualizace – panoramatická cesta

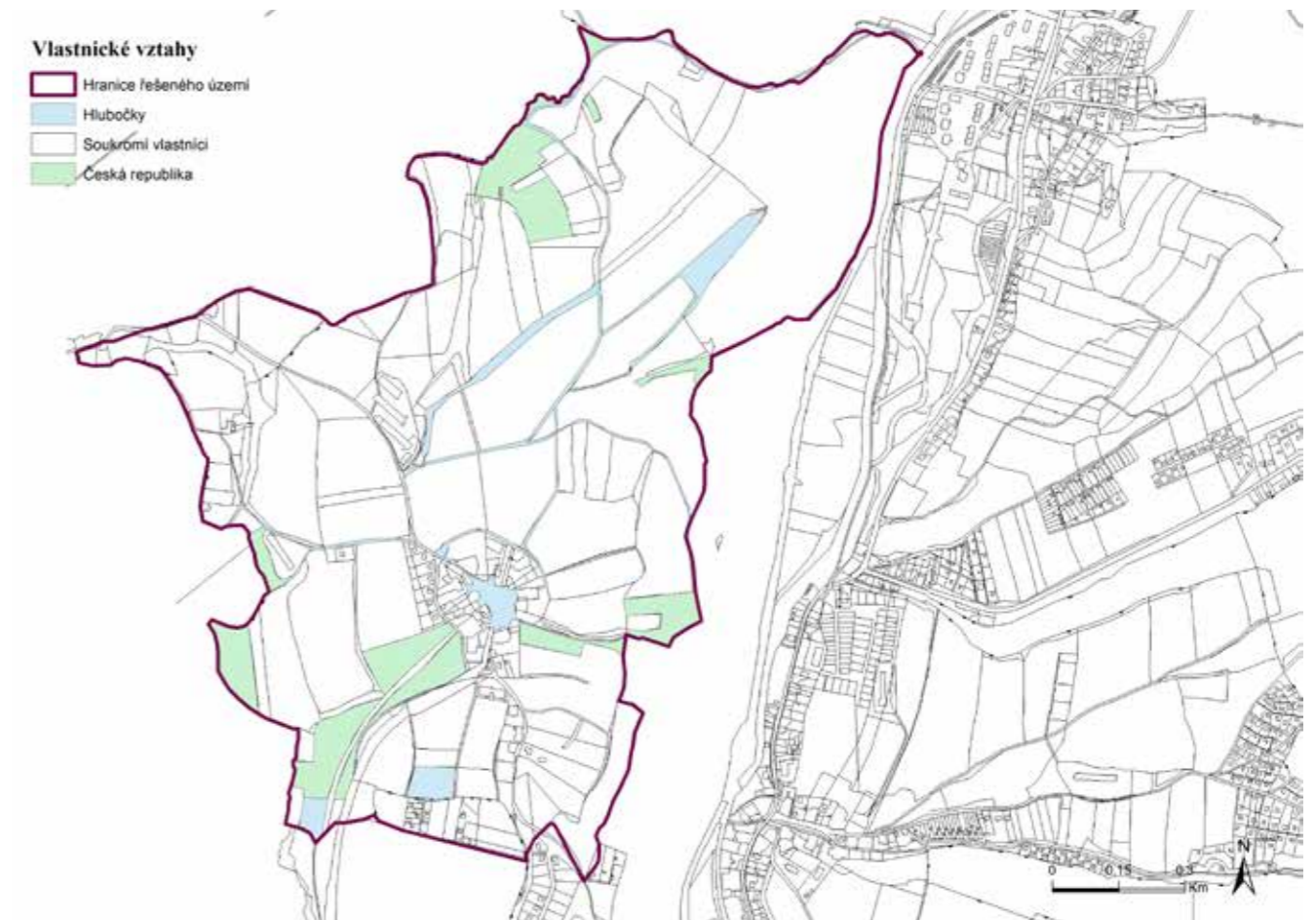
Příloha č. 10 Vizualizace – cesta na Svatý Kopeček

Příloha č. 11 Vizualizace – cesta sadem

Příloha č. 12 Místní názvy

Příloha č. 13 Vlastnické vztahy

Příloha č. 14 Osevní postup obilnářská VO – obiloviny (hr, op, jj, or, op, jj)

	skupina plodin	plodina	zařazení v osevním postupu a použítá agrotechnika
1. osev	skupina luskovin a směsek	hrách, vikev, peluška	po obilovině, luskovině, olejnině, setí do zorané půdy
2. osev	skupina hustě seté obilniny	ozimé obiloviny (pšenice oz., žito, triticales)	po obilovině, luskovině, olejnině, setí do zorané půdy
3. osev	skupina hustě seté obilniny	jarní obiloviny (pšenice j., ječmen, oves)	po obilovině, luskovině, olejnině, setí do zorané půdy
4. osev	skupina olejnin	řepka oz.	po obilovině, luskovině, olejnině, setí do zorané půdy
5. osev	skupina hustě seté obilniny	ozimé obiloviny (pšenice oz., žito, triticales)	po obilovině, luskovině, olejnině, setí do zorané půdy
6. osev	skupina hustě seté obilniny	jarní obiloviny (pšenice j., ječmen, oves)	po obilovině, luskovině, olejnině, setí do zorané půdy

Příloha č. 15 Hostinec v Posluchově 1925

Příloha č. 16 Kaple 1980

Příloha č. 17 Vnější obraz sídla (foto autorka)

Příloha č. 18 Vnější pohled na Posluchov ze sjedovky v Hlubočkách (foto autorka)

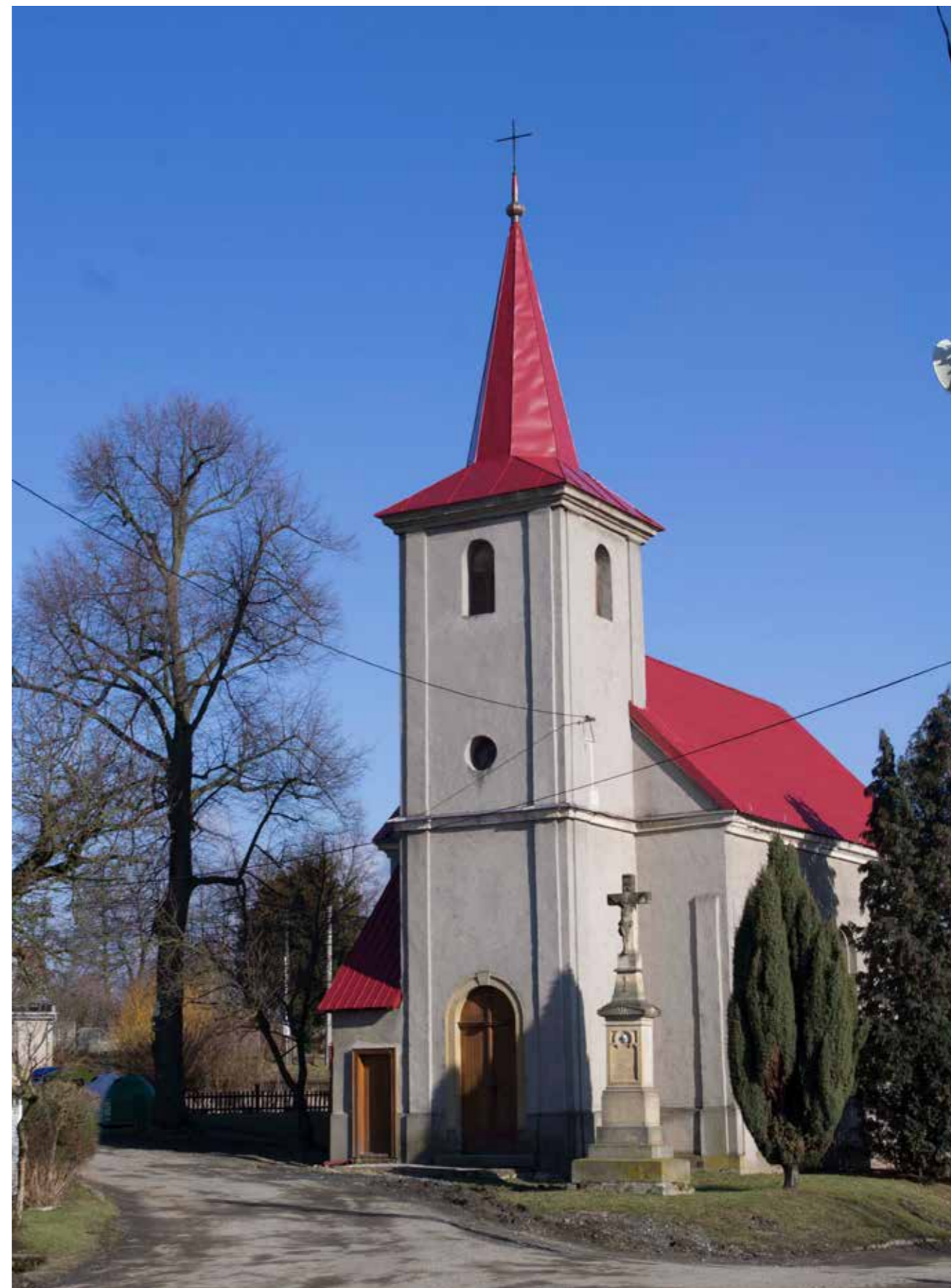

Příloha č. 19 Panoramatický pohled od Posluchova (foto autorka)

Příloha č. 20 Náves (foto autorka)

Příloha č. 21 Svahy (foto autorka)

Příloha č. 22 Kaple Nejsvětější Trojice (foto autorka)

Příloha č. 23 Drůbežárna (foto autorka)

Příloha č. 24 Vodojem (foto autorka)

Příloha č. 25 Pohled na sjezdovku v Hlubočkách (foto autorka)

Příloha č. 26 Skládky (foto autorka)

Příloha č. 27 Koně v Posluhově (foto autorka)

Příloha č. 28 Nová zástavba (foto autorka)

Příloha č. 29 Nová zástavba (foto autorka)

Příloha č. 30 Rozcestí k Radíkovu (foto autorka)

Příloha č. 31 Prostor na návsi (foto autorka)

Příloha č. 32 Rozcestí u božích muk (foto autorka)

Příloha č. 33 Rozcestí u vodojemu (foto autorka)

STORYBOARD

(TECHNICKÝ SCÉNÁŘ)

Audio vizuální projekt - POSLUCHOV
k diplomové práci
Krajnářská studie formou audiovizuálního projektu
Zahradnická fakulta
Mendelova univerzita v Brně
2015
Autorka: Bc. Pavla Jašková
Vedoucí práce: Ing. Barbora Dohnalová, Ph.D.

Doprovodný komentář

POSLUCHOV – ČÁST I. - ANALÝZY

1/A Titulky

1/B Lokalizace a primární struktura

Posluhov leží asi 10 km severovýchodně od Olomouce v kopcovité krajině Domašovské vrchoviny v nadmořské výšce 391m. Na východě se území svažuje do údolí řeky Bystřice a otevírají se pohledy na svahy Oderských vrchů.

Řešené území má mírně zvlněný reliéf tvořený podloží z sedimentů drob a břidlic, na nichž se vyvinuly kambizemě a luvizemě. Potenciální přirozenou vegetaci tvoří hercynské dubohabřiny. Na odlesněných místech jsou mezofilní louky ale i četné vlhké louky s prameništěmi drobných vodních toků.

1/C Historie

Nejstarší zmínky o Posluchovu pocházejí ze 14.stol. Zajímavostí je, že i přes svou velikost, tehdy měl pouhých 6 domů, byl Posluhov rozdělen na světskou a církevní část patřící dominikánskému klášteru v Olomouci. Až do 30. leté války zde žili Češi, které poté vystřídali němečtí obyvatelé. Od té doby Posluhov byl německou vesnicí až do konce 2. světové války. V 70. letech 20. století byl Posluhov, ve své době nejmenší obec v Olomouckém okrese, připojen k Hlubočkám. V současné době zde stojí 31 domů, v nichž žije 67 obyvatel.

1/D Land-use

Využívání krajiny se během historického vývoje Posluchova příliš nezměnilo. Dodnes je katastr po obvodu lemován smíšenými lesy, ne ně navazují sady, louky a orná půda. V 60. letech zde vznikl dodnes fungující zemědělský areál na chov drůbeže. V současnosti se v Posluchově rozvíjí chov koní a velká část TTP se stala pastvinami.

1/E Struktura krajiny

Posluhov si dodnes zachoval charakteristickou urbanistickou strukturu obce návesního typu. Navzdory scelování pozemků v 50. letech je historické členění plužiny v krajině dosud čitelné díky dochované síti historických cest s fragmenty mezi a remízků. Nachází se zde několik drobných sakrálních objektů a také Lichtenštejnské jubilejní kameny.

Náves s rybníkem a kaple Nejsvětější Trojice se uplatňuje jako dominanta dotvářející obraz sídla v krajině. Kompaktní zastavěné území je však po obvodu místy narušeno novodobou zástavbou.

Nedílnou součástí Posluchova jsou i výhledy do okolní krajiny.

POSLUCHOV – ČÁST II. - NÁVRH

2/A Titulky

2/B Charakteristické znaky krajiny

Mezi charakteristické znaky krajiny Posluchova patří: mírně zvlněný reliéf pahorkatin se sídlem umístěným na kopci, nabízejí výhledy do údolí Bystřice. Dále je to lesozemědělské využití krajiny, historická plužina a původní cestní síť. Typické pro zdejší krajinu jsou i sady, rozptýlená zeleň a vodní toky lemující území. Centrem sídla je náves s rybníkem a kaplí. Původní urbanistická struktura je doplněna o novodobou zástavbu.

2/C Suburbanizace

Nejpalčivějším problémem v území je rozšiřování zástavby a postupné propojování s Mariánským údolím. Navrženo je zamezení další výstavbě v okolí Posluchova, neboť každá další stavba výrazně naruší krajinný ráz místa, daný mimo jiné, v okolí unikátním, půdorysným založením obce. Pro legislativní ukotvení záměru je navrženo vyhlášení vesnické památkové zóny. Rozvoj ploch pro bydlení by měl směřovat do Mariánského údolí, sousední místní části Hluboček.

2/D Protierozní opatření

Na erozně ohroženém svahu v blízkosti lokálního biocentra je navržen převod orné půdy na trvalý travní porost. Další protierozní opatření spočívají v doporučení osevních postupů a návrhu zatravněných průlehů.

2/E Pastviny

Formou doporučení je navržena i optimální intenzita využívání pastvin, jak z hlediska počtu koní, tak režimu regenerace trvalých travních porostů, aby nedocházelo k nadměrnému sešlapu.

2/F Skládky

V případě dvou skládek je doporučeno prověření bezpečnosti ve vztahu k hydrogeologickému zdroji a jejich případná sanace.

2/G Intravilán a přechod sídla do krajiny

V intravilánu jsou definována místa nevyužitého potenciálu a jsou nastíněny možné kroky, vedoucí k pozitivnímu rozvoji obce.

2/H Obnova historické cestní sítě a doplnění krajinné zeleně

V neposlední řadě je navržena obnova historické cestní sítě a doplnění krajinné zeleně, sloužící zejména ke stabilizaci historických krajinných struktur, zlepšení prostupnosti a vytvoření měkkého přechodu sídla do krajiny . Jednotlivé úseky cestní sítě se liší charakterem výsadby i svou funkcí.

Záhumenní cesta po obvodu sídla, doplněná stromořadím ovocných dřevin, slouží mimo jiné i ke stabilizaci kompaktního tvaru vesnice.

Podél cesty spojující Posluhovo se Svatým Kopečkem je navrženo stromořadí, vyzdvihující její význam a sloužící k odclonění pohledu na zemědělský areál.

Navržena je obnova zanikající úvozové cesty, procházející sadem, která navazuje na stávající cestní síť a slouží ke zlepšení prostupnosti krajiny.

Podél polních cest je navržena liniová zeleň charakteru mezí, důležitá pro svůj ekologický význam, avšak situována tak, aby nebránila pohledovým vazbám.

Soliterní dlouhověké dřeviny budou akcentovat nejkrásnější místa výhledu na Panoramatické cestě.

2/I Závěrečné titulky

AUDIOVIZUÁLNÍ PROJEKT
K
DIPLOMOVÉ PRÁCI

POSLUCHOV

1A/1
POPIS SCÉNY: černé pozadí
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínáčka na následující záběr
TEXT: audiovizuální projek k diplomové práci
KOMENTÁŘ: -
ČAS: 2s

1A/2
POPIS SCÉNY: detail na rostliny
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínáčka na následující záběr
TEXT: -
KOMENTÁŘ: -
ČAS: 2s

1A/3
POPIS SCÉNY: černé pozadí
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínáčka na následující záběr
TEXT: Poslucho
KOMENTÁŘ: -
ČAS: 2s

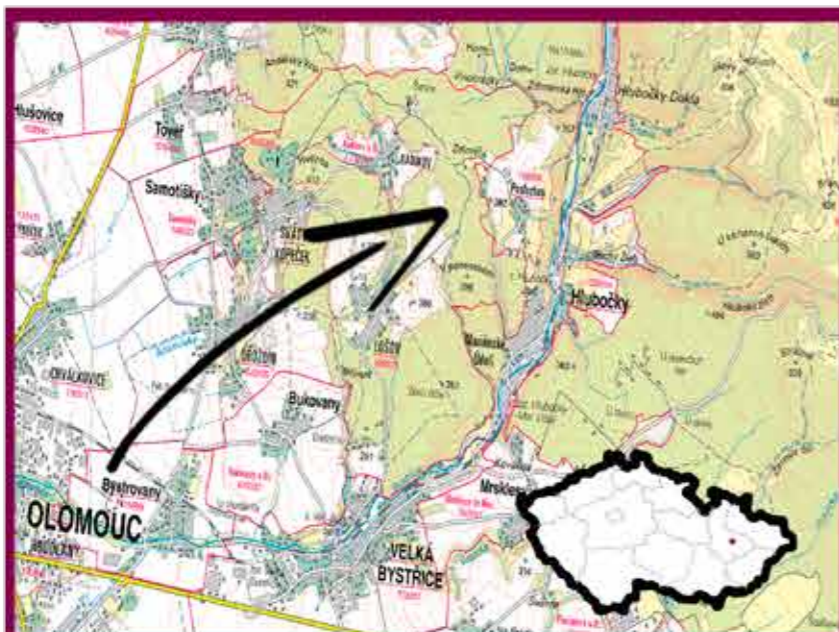
ČÁST I. - ANALÝZY

1A/4
POPIS SCÉNY: celek s koněm
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínáčka na následující záběr
TEXT: -
KOMENTÁŘ: -
ČAS: 2s

1A/5
POPIS SCÉNY: černé pozadí
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínáčka na následující záběr
TEXT: část I. - analýzy
KOMENTÁŘ: -
ČAS: 2s

1A/6
POPIS SCÉNY: velký celek krajina Posluchova
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínáčka na následující záběr
TEXT: -
KOMENTÁŘ: -
ČAS: 2s

1B/1

POPIS SCÉNY: základní mapa s vyznačenou hranicí území a malá mapa ČR

KAMERA: statický z.

ANIMACE: blikající hranice území, objeví se šipka

TEXT: -

KOMENTÁŘ: lokalizace a primární struktura

ČAS: 5s

1B/2

POPIS SCÉNY: panoramatický záběr na okolní svahy

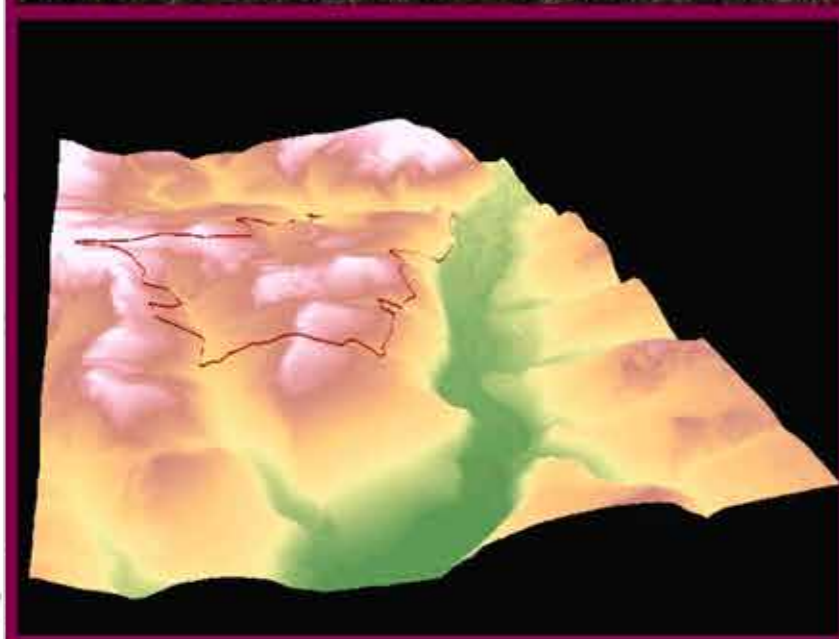
KAMERA: horizontální švenk

ANIMACE: postupně se objevující šipky s textem

TEXT: názvy vesnic, kopců...

KOMENTÁŘ: lokalizace a primární struktura

ČAS: 8s

1B/3

POPIS SCÉNY: model terénu

KAMERA: průlet nad modelem

ANIMACE: -

TEXT: -

KOMENTÁŘ: lokalizace a primární struktura

ČAS: 10s

1B/4

POPIS SCÉNY: záběr na biocentrum

KAMERA: horizontální švenk

ANIMACE: prolínačka do dalšího záběru, objeví se text

TEXT: dubohabřiny

KOMENTÁŘ: lokalizace a primární struktura

ČAS: 4s

1B/5

POPIS SCÉNY: záběr na louky

KAMERA: horizontální švenk

ANIMACE: prolínačka na další záběr, objeví se text

TEXT: mezofilní louky

KOMENTÁŘ: lokalizace a primární struktura

ČAS: 4s

1B/6

POPIS SCÉNY: záběr na prameniště

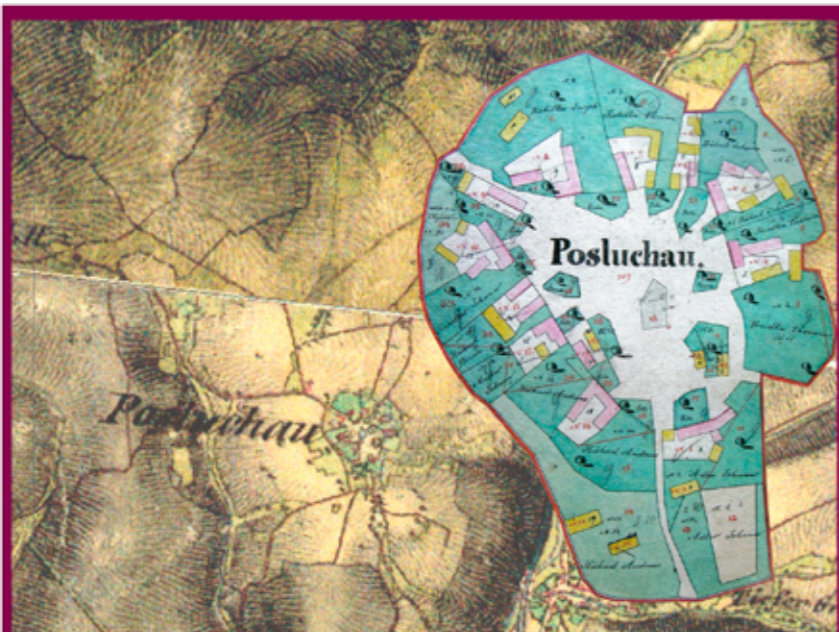
KAMERA: statický z.

ANIMACE: prolínačka a text

TEXT: prameniště

KOMENTÁŘ: lokalizace a primární struktura

ČAS: 5s

1C/1

POPIS SCÉNY: mapa II. vojenské mapování a výřez ze staré katastrální mapy

KAMERA: statický z.

ANIMACE: zvětšující se a posouvající se katastrální mapa

TEXT: -

KOMENTÁŘ: historie

ČAS: 6s

1C/2

POPIS SCÉNY: kaple

KAMERA: vertikální švenk na kapli

ANIMACE: objeví se stará obecní pečeť

TEXT: -

KOMENTÁŘ: historie

ČAS: 4s

1C/3

POPIS SCÉNY: návěs s rybníkem

KAMERA: horizontální švenk po návsi přejde na vertikální na kapli

ANIMACE: -

TEXT: -

KOMENTÁŘ: historie

ČAS: 5s

1C/4

POPIS SCÉNY: letecký záběr centra vesnice

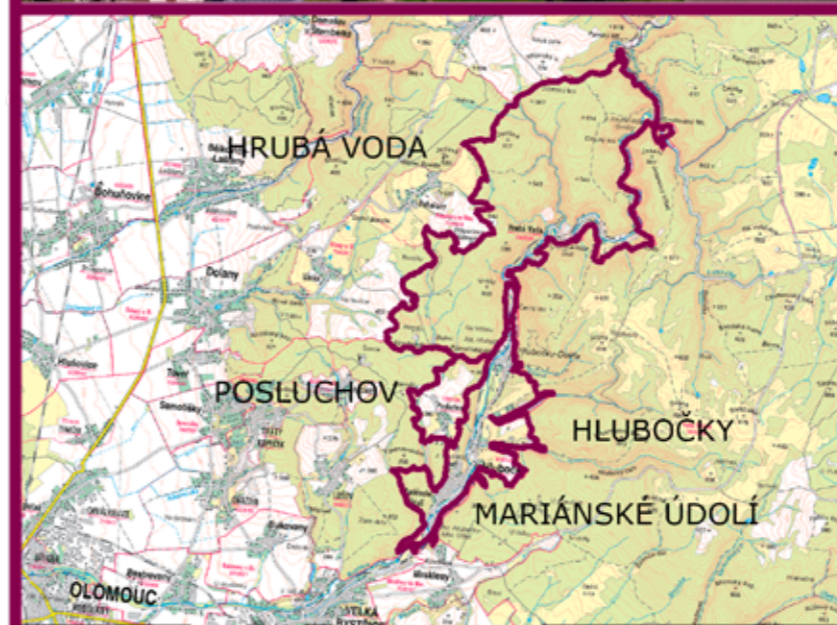
KAMERA: horizontální otočení

ANIMACE: -

TEXT: -

KOMENTÁŘ: historie

ČAS: 10s

1C/5

POPIS SCÉNY: základní mapa s hranicí místních částí Hluboček

KAMERA: statický z.

ANIMACE: objeví se texty a hranice

TEXT: názvy místních částí

KOMENTÁŘ: historie

ČAS: 5s

1C/6

POPIS SCÉNY: bílé pozadí s piktogramy

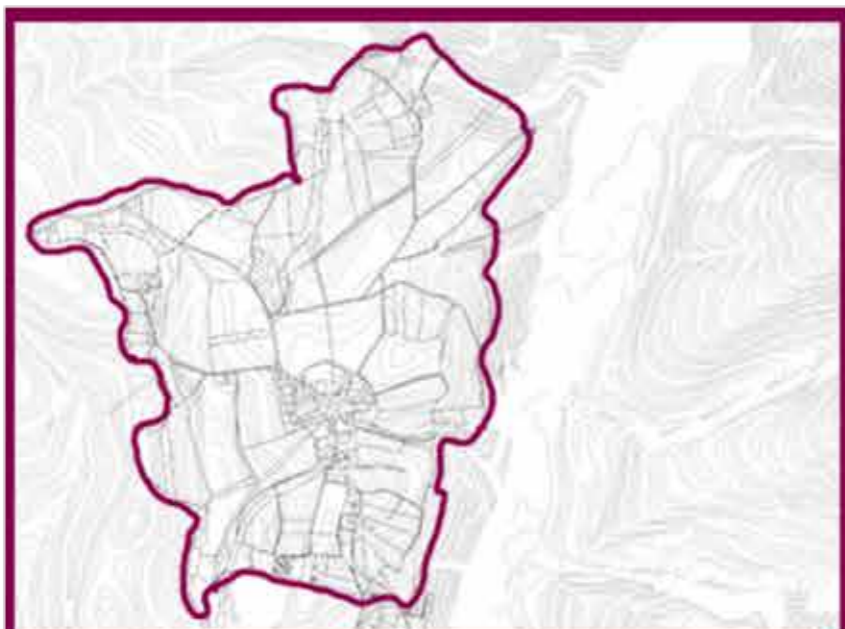
KAMERA: statický z.

ANIMACE: objeví se domy, poté obyvatelé

TEXT: -

KOMENTÁŘ: historie

ČAS: 3s

1D/1
POPIS SCÉNY: podkladová mapa
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: Land-use
ČAS: 2s

1D/2
POPIS SCÉNY: mapa L-U lesy
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínačka - objeví se les a okénko se záběrem lesa
TEXT: -
KOMENTÁŘ: Land-use
ČAS: 2s

1D/3
POPIS SCÉNY: mapa L-U lesy a TTP
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínačka - objeví se TTP a okénko se záběrem louky
TEXT: -
KOMENTÁŘ: Land-use
ČAS: 2s

1D/4
POPIS SCÉNY: mapa L-U lesy a TTP -pastviny
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínačka - objeví se pastviny a okénko se záběrem pasoucích se koní
TEXT: -
KOMENTÁŘ: Land-use
ČAS: 2s

1D/5
POPIS SCÉNY: mapa L-U lesy a TTP a orná půda
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínačka - objeví se orná půda, zmizí okénka
TEXT: -
KOMENTÁŘ: Land-use
ČAS: 2s

1D/6
POPIS SCÉNY: mapa L-U lesy a TTP, orná půda, zemědělský areál a koně
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínačka - objeví se zemědělský areál a pastviny, zmizí okénka
TEXT: -
KOMENTÁŘ: Land-use
ČAS: 4s

LETECKÝ SNÍMEK Z 50. LET

1E/1
POPIS SCÉNY: mapa z 50. let
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínačka z land use
TEXT: letecký snímek z 50. let
KOMENTÁŘ: struktura krajiny
ČAS: 8s

SOUČASNÉ ORTOFOTO

1E/2
POPIS SCÉNY: současné ortofoto
KAMERA: statický z.
ANIMACE: prolínačka z mapy z 5.let
TEXT: současné ortofoto
KOMENTÁŘ: struktura krajiny
ČAS: 3s

HISTORICKÁ
CESTNÍ SÍŤ

1E/3
POPIS SCÉNY: ortofoto s cestami
KAMERA: statický z.
ANIMACE: rozeběhnou se cesty od sídla
TEXT: historická cestní síť
KOMENTÁŘ: struktura krajiny
ČAS: 5s

1E/4
POPIS SCÉNY: drobný sakrální objekt
KAMERA: vertikální švenk
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: struktura krajiny
ČAS: 3s

1E/5
POPIS SCÉNY: juilejní kameny
KAMERA: horizontální švenk
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: struktura krajiny
ČAS: 2s

1E/6
POPIS SCÉNY: letecký záběr
KAMERA: horizontální otočení
ANIMACE: závěr - prolínačka na titulky
TEXT: -
KOMENTÁŘ: struktura krajiny
ČAS: 10s

AUDIOVIZUÁLNÍ PROJEKT
K
DIPLOMOVÉ PRÁCI

POSLUCHOV

2A/1

POPIS SCÉNY: černé pozadí

KAMERA: statický z.

ANIMACE: prolinačka na následující záběr

TEXT: audiovizuální projek k diplomové práci

KOMENTÁŘ: -

ČAS: 2s

2A/2

POPIS SCÉNY: záběr ze startujícího drona

KAMERA: nájezd

ANIMACE: prolinačka na následující záběr

TEXT: -

KOMENTÁŘ: -

ČAS: 2s

2A/3

POPIS SCÉNY: černé pozadí

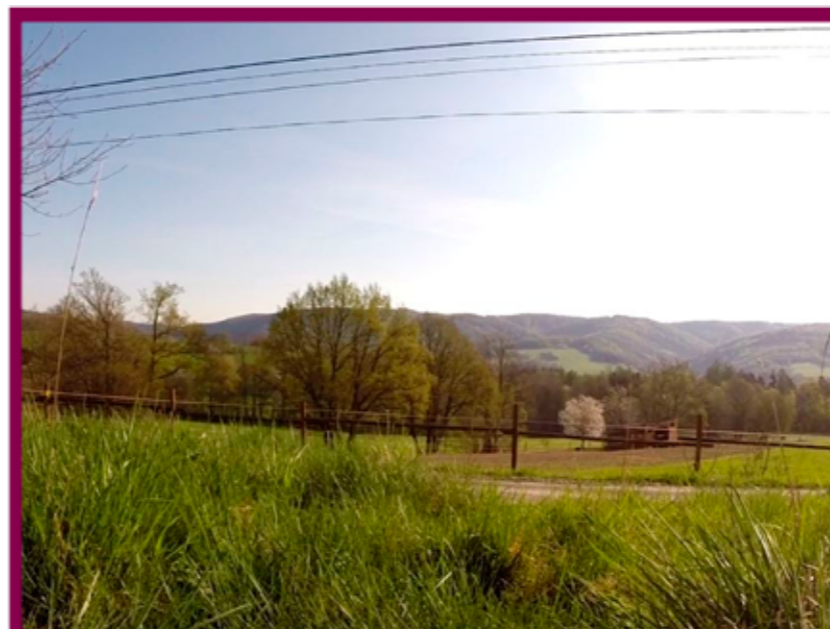
KAMERA: statický z.

ANIMACE: prolinačka na následující záběr

TEXT: Poslucho

KOMENTÁŘ: -

ČAS: 2s

ČÁST II. - NÁVRH

2A/4

POPIS SCÉNY: celek - krajina

KAMERA: statický z.

ANIMACE: prolinačka na následující záběr

TEXT: -

KOMENTÁŘ: -

ČAS: 2s

2A/5

POPIS SCÉNY: černé pozadí

KAMERA: statický z.

ANIMACE: prolinačka na následující záběr

TEXT: část II. - analýzy

KOMENTÁŘ: -

ČAS: 2s

2A/6

POPIS SCÉNY: velký celek krajina
Posluchova

KAMERA: statický z.

ANIMACE: prolinačka na následující záběr

TEXT: -

KOMENTÁŘ: -

ČAS: 2s

2B/1
POPIS SCÉNY: kopcovitá krajina s piktogramy znaků krajiny
KAMERA: horizontální švenk
ANIMACE: objeví se rámečky se znaky
TEXT: popis znaků u rámečků
KOMENTÁŘ: znaky krajiny
ČAS: 5s

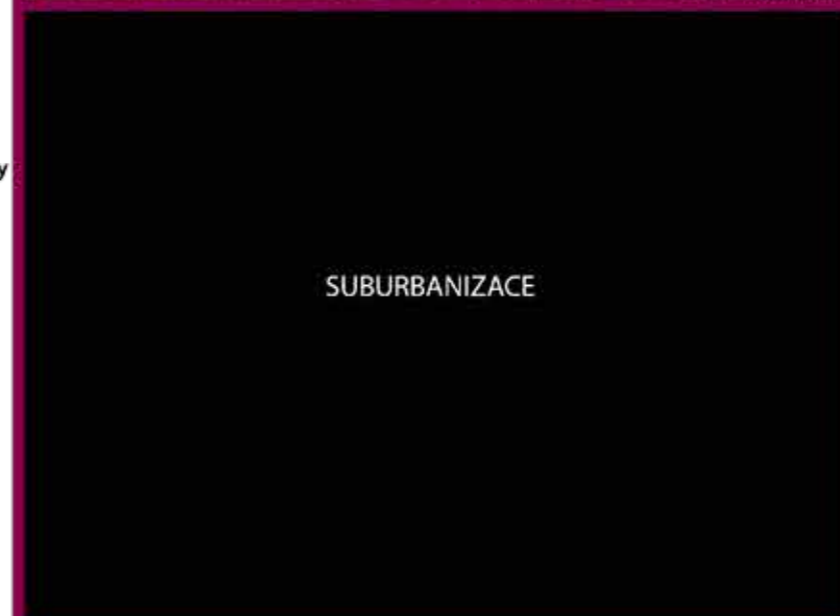
2B/2
POPIS SCÉNY: návěs s piktogramy znaků krajiny
KAMERA: horizontální švenk
ANIMACE: objeví se rámečky se znaky
TEXT: popis znaků u rámečků
KOMENTÁŘ: znaky krajiny
ČAS: 5s

2B/3
POPIS SCÉNY: rozptýlená zeleň s piktogramy znaků krajiny
KAMERA: horizontální švenk
ANIMACE: objeví se rámečky se znaky
TEXT: popis znaků u rámečků
KOMENTÁŘ: znaky krajiny
ČAS: 5s

2B/4
POPIS SCÉNY: původní architektura se znaky krajiny
KAMERA: horizontální švenk
ANIMACE: objeví se rámečky se znaky
TEXT: popis znaků u rámečků
KOMENTÁŘ: znaky krajiny
ČAS: 5s

2C/1
POPIS SCÉNY: černé pozadí
KAMERA: statický. z.
ANIMACE: -
TEXT: suburbanizace
KOMENTÁŘ: suburbanizace
ČAS: 2s

2C/2
POPIS SCÉNY: letecký záběr na Mariánské Údolí a Poslučov
KAMERA: horizontální otočení
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: suburbanizace
ČAS: 9s

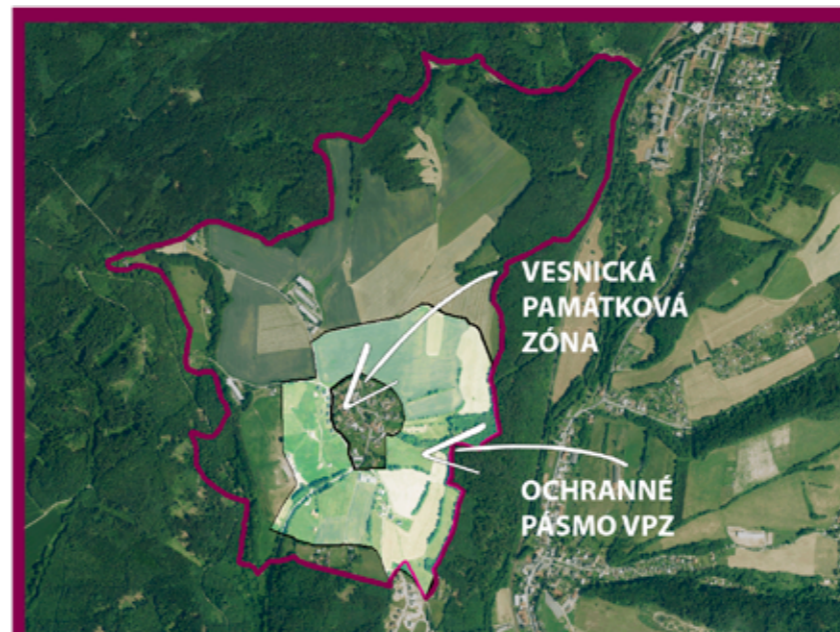
2C/3
POPIS SCÉNY: ortofoto s vyznačeným zastavitelným územím
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: zastavitelné území podle ÚP
KOMENTÁŘ: suburbanizace
ČAS: 2s

2C/4
POPIS SCÉNY: záběr na novodobou zástavbu s mapou lokalizace
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se mapa se šípkou
TEXT: -
KOMENTÁŘ: suburbanizace
ČAS: 3s

2C/5
POPIS SCÉNY: záběr na novodobou zástavbu s mapou lokalizace
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se mapa se šípkou
TEXT: zastavitelné území podle ÚP
KOMENTÁŘ: suburbanizace
ČAS: 2s

2C/6
POPIS SCÉNY: ortofoto s vyznačenou VPZ
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se šípky a text
TEXT: vesnická památková zóna a ochranné pásmo VPZ
KOMENTÁŘ: suburbanizace
ČAS: 3s

2C/7
POPIS SCÉNY: zástavba RD v Mariánském údolí
KAMERA: horizontální švenk
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: suburbanizace
ČAS: 4s

2D/1
POPIS SCÉNY: černé pozadí
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se text
TEXT: protierozní opatření
KOMENTÁŘ: protierozní opatření
ČAS: 2s

2D/2
POPIS SCÉNY: ortofoto s vyznačeným lokálním biocentrem
KAMERA: statický z.
ANIMACE: blikající LBC
TEXT: LBC
KOMENTÁŘ: protierozní opatření
ČAS: 2s

2D/3
POPIS SCÉNY: ortofoto s LBC a ornou půdou určenou k převodu na TTP
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se barevná plocha s šipkou a textem
TEXT: převod na TTP
KOMENTÁŘ: protierozní opatření
ČAS: 3s

2D/4
POPIS SCÉNY: ortofoto s LBC, TTP a zatravněnými průlehy
KAMERA: statický z.
ANIMACE: rostoucí čáry objeví se text se šipkami
TEXT: zatravněné průlehy
KOMENTÁŘ: protierozní opatření
ČAS: 3s

2E/1
POPIS SCÉNY: černé pozadí
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: pastviny
KOMENTÁŘ: pastviny
ČAS: 2s

2E/2
POPIS SCÉNY: ortofoto s vyznač. pastvin
KAMERA: statický z.
ANIMACE: šipky s textem
TEXT: intenzita využívání
KOMENTÁŘ: pastviny
ČAS: 3s

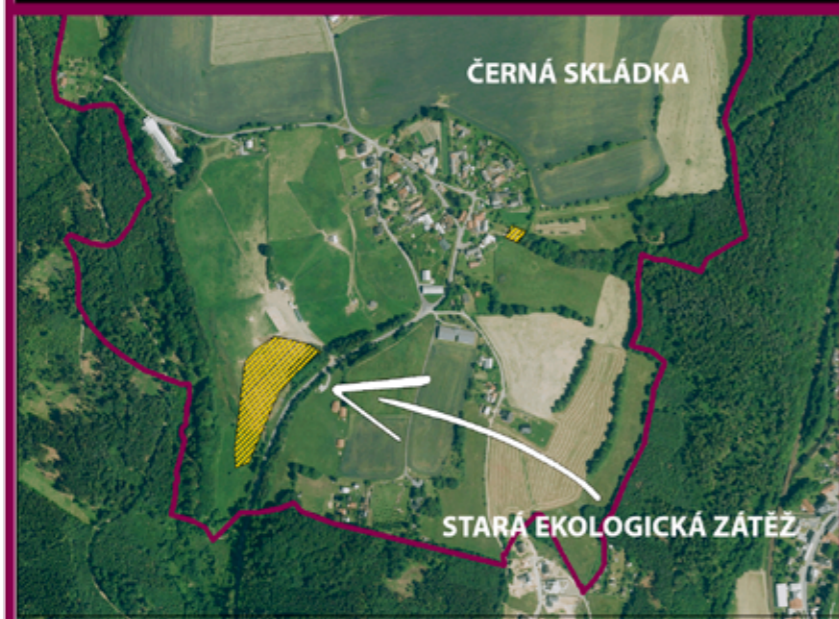

2E/3
POPIS SCÉNY: pasoucí se koně
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: pastviny
ČAS: 2s

SKLÁDKY

2F/1
POPIS SCÉNY: černý podklad
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: skládky
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 2s

ČERNÁ SKLÁDKA

STARÁ EKOLOGICKÁ ZÁTĚŽ

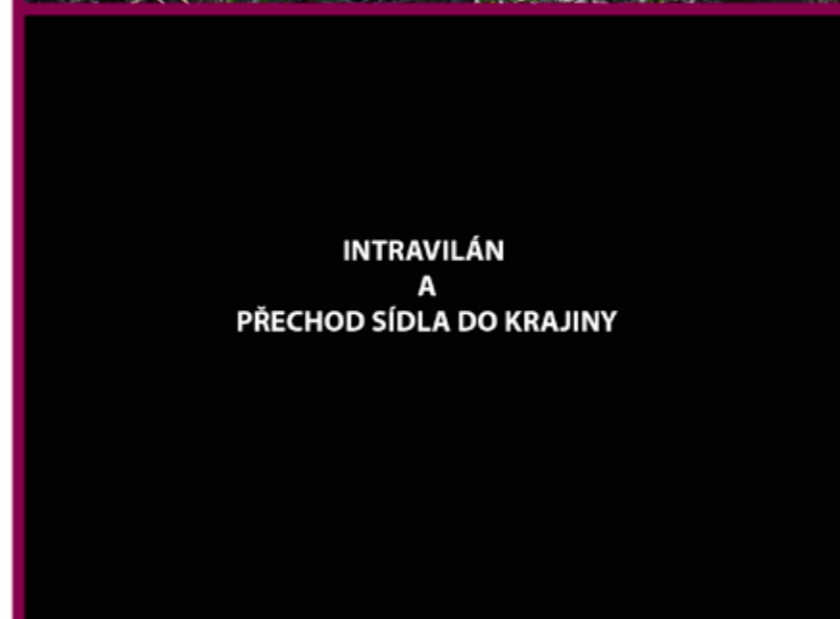
2F/2
POPIS SCÉNY: ortofoto
s vyznačenými skládkami
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se text a šipky
TEXT: stará ekologická zátěž,
černá skládka
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 3s

2F/3
POPIS SCÉNY: záběr na
rekultivovanou skládku
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 2s

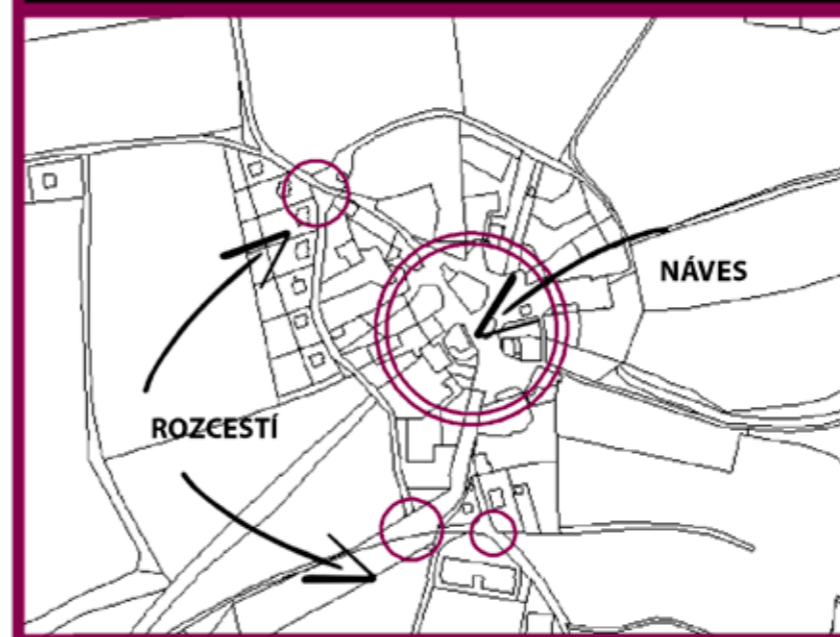

2F/4
POPIS SCÉNY: záběr na
černou skládku
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 2s

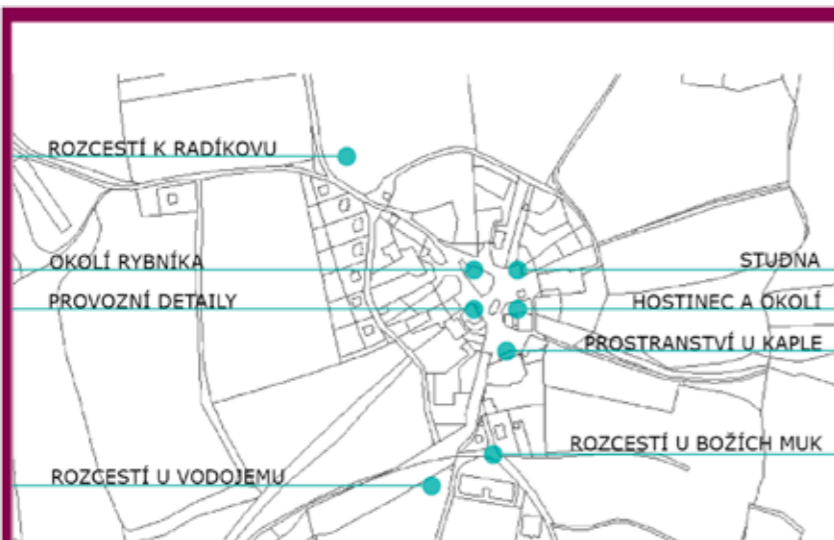

INTRAVILÁN
A
PŘECHOD SÍDLA DO KRAJINY

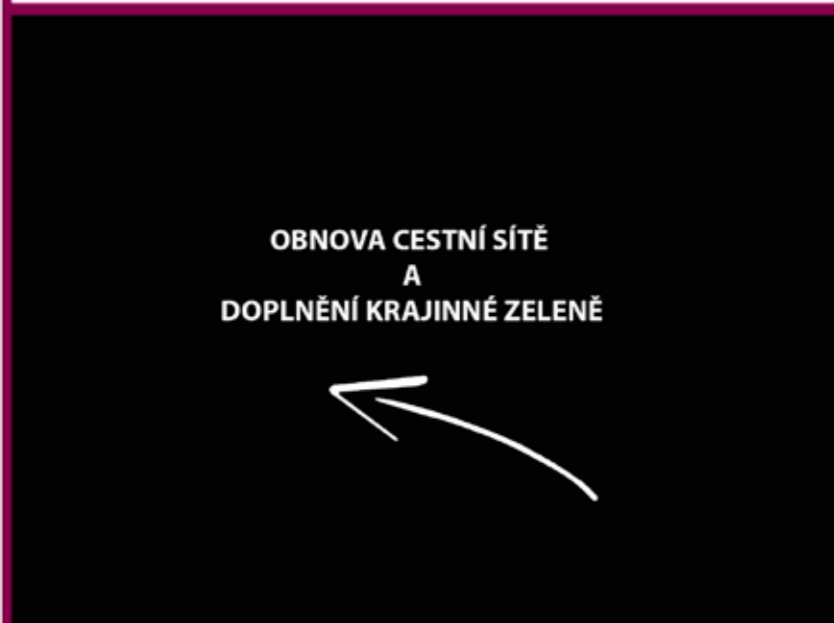
2G/1
POPIS SCÉNY: černý podklad
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: intravilán a přechod sídla do krajiny
KOMENTÁŘ: intravilán
ČAS: 2s

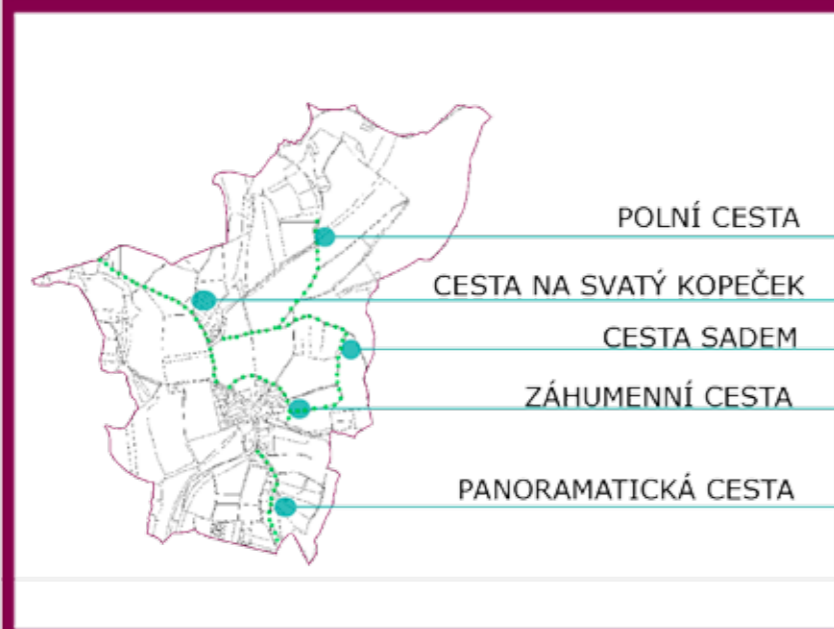
2G/2
POPIS SCÉNY: schéma řešených míst
v intravilánu
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se kroužky
TEXT: návěs, rozcestí
KOMENTÁŘ: intravilán
ČAS: 2s

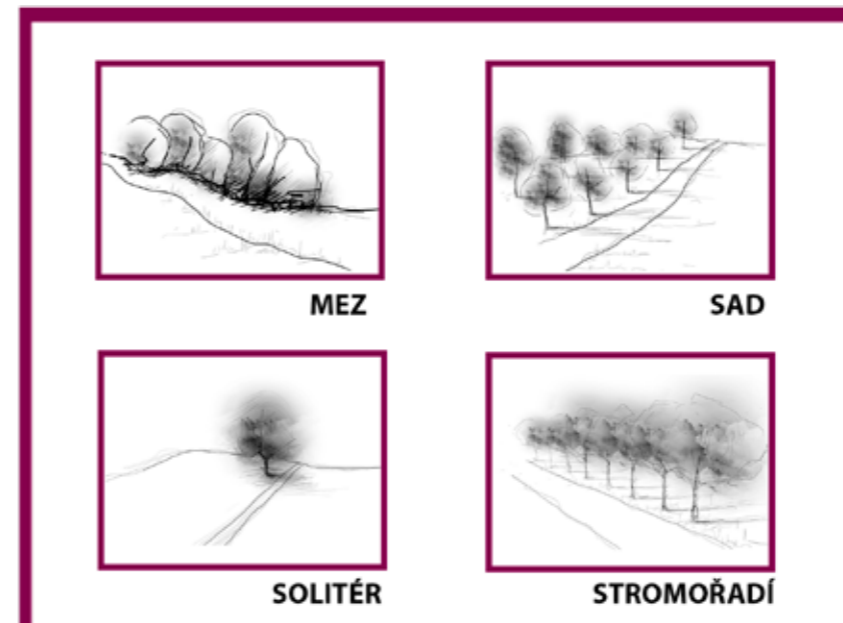
2G/3
POPIS SCÉNY: černý podklad
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: skládky
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 2s

2H/1
POPIS SCÉNY: ortofoto s vyznačenými skládkami
KAMERA: statický z.
ANIMACE: objeví se text a šipky
TEXT: stará ekologická zátěž, černá skládka
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 3s

2H/2
POPIS SCÉNY: záběr na rekultivovanou skládku
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 2s

2H/3
POPIS SCÉNY: záběr na černou skládku
KAMERA: statický z.
ANIMACE: -
TEXT: -
KOMENTÁŘ: skládky
ČAS: 2s

2H/4
POPIS SCÉNY: černý podklad, mapa s vyznačením řešené cesty
KAMERA: statický z.
ANIMACE: rozvine se cesta
TEXT: záhumenní cesta
KOMENTÁŘ: cestní síť
ČAS: 2s

2H/5
POPIS SCÉNY: videovizualizace
KAMERA: statický z.
ANIMACE: vizualizace se prolně do záběru původního stavu
TEXT: -
KOMENTÁŘ: cestní síť
ČAS: 10s

2H/6

POPIS SCÉNY: černý podklad, mapa s vyznačením řešené cesty

KAMERA: statický z.

ANIMACE: rozvine se cesta

TEXT: cesta na svatý kopeček

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 2s

2H/7

POPIS SCÉNY: videovizualizace

KAMERA: statický z.

ANIMACE: vizualizace se prole do záběru původního stavu

TEXT: -

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 10s

2H/8

POPIS SCÉNY: černý podklad, mapa s vyznačením řešené cesty

KAMERA: statický z.

ANIMACE: rozvine se cesta

TEXT: cesta sadem

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 2s

2H/9

POPIS SCÉNY: videovizualizace

KAMERA: statický z.

ANIMACE: vizualizace se prole do záběru původního stavu

TEXT: -

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 10s

2H/10

POPIS SCÉNY: černý podklad, mapa s vyznačením řešené cesty

KAMERA: statický z.

ANIMACE: rozvine se cesta

TEXT: polní cesta

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 2s

2H/11

POPIS SCÉNY: videovizualizace

KAMERA: statický z.

ANIMACE: vizualizace se prole do záběru původního stavu

TEXT: -

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 10s

2H/12

POPIS SCÉNY: černý podklad, mapa s vyznačením řešené cesty

KAMERA: statický z.

ANIMACE: rozvine se cesta

TEXT: panoramatická cesta

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 2s

2H/13

POPIS SCÉNY: videovizualizace

KAMERA: statický z.

ANIMACE: vizualizace se prole do záběru původního stavu

TEXT: -

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 10s

2H/13

POPIS SCÉNY: pohled do krajiny z vyhlídky

KAMERA: horizontální švenk

ANIMACE: z vizualizace zpět do záběru

TEXT: cesta sadem

KOMENTÁŘ: cestní síť

ČAS: 10s

AUDIOVIZUÁLNÍ PROJEKT
K
DIPLOMOVÉ PRÁCI
ZF MENDELU
2015
PAVLA JAŠKOVÁ
DAVID KRAUS

2I/1

POPIS SCÉNY: černý podklad

KAMERA: statický z.

ANIMACE: -

TEXT: závěrečné titulky

KOMENTÁŘ: -

ČAS: 10s